

ΑΣΤΗΡ της ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Πάντα δοκιμάζετε, το Καλόν κατέχετε

ΜΗΝΙΔΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΔΙΟΡΚΗΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΙΔΑΣ - Εκδόθηκε από το 1858

www.gec.gr/astir

ISSN 1106-4250

Στο τεύχος αυτό

Η απάτη των "καλών έργων"
και η ευλογία των
καλών έργων	3
Ισραήλ και Εκκλησία:
σχέση παρένθεσης ή
εμπλήρωσης;	6
Ο Θεός που Αποκαθιστά
τον πεσμένο κόσμο	10
Ποια η θέση του ανθρώπου
μέσα στη δημιουργία;	13
Βόλφγκανγκ Αμαντέους
Μότσαρτ	18
Η Βασιλεία του Θεού	22
Βιβλιοπαρουσίαση	28

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΟΘΩΝΑ ΣΤΟΝ
ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ κ. Κ. ΠΑΠΟΥΛΙΑ

Μπήκαμε πλέον στον εκατοστό πενηκοστό χρόνο της υπάρξεώς μας ως έντυπο. Οι πολιτικοί ορίζουν και αντίστοιχες εποχές, γι' αυτό και στον τίτλο μας ορίσαμε την εποχή με βάση τους ανώτατους άρχοντες.

Όταν αρχίσαμε, τον Ιανουάριο του 1858, ανώτατος άρχοντας της χώρας ήταν ένας Βασιλιάς, ο Βασιλεύς Όθων, με Πρωθυπουργό τον Αθανάσιο Μιαούλη. Μερικά χρόνια πριν, το 1852, η ελληνική δικαιοσύνη είχε καταδικάσει τον Ιωνά Κινγκ αμερικανό ιεραπόστολο («μισσιονάριο») για εκείνους που δεν ξέρουν ελληνικά. Ένας νεαρός γιατρός, με πύρινο βλέμμα, ο Μιχαήλ Καλοποθάκης, εντυπωσιάστηκε βαθύτατα από το γεγονός της καταδίκης του Κινγκ, που έγινε για ιδεολογικούς λόγους. Αυτό τον οδήγησε να σπουδάσει στην Αμερική –σε ένα από τα καλύτερα θεολογικά σεμινάρια, το Γιούνιον, του πανεπιστημίου Κολούμπια της Νέας Υόρκης-, προκειμένου να ιδρύσει εφημερίδα που θα υποστήριζε την ελευθερία των ιδεών. Η μισή ύλη της εφημερίδας του, του «Αστέρος της Ανατολής», ήταν πολιτική και η υπόλοιπη είχε θρησκευτικό και επιμορφωτικό χαρακτήρα. Η εφημερίδα εστοιχειοθετείτο γράμμα προς γράμμα στο «Τυπογραφείον της Λακωνίας», τον εκδοτικό οίκο που είχε ιδρύσει ο Καλοποθάκης. Για να αποσταλεί, έμπαινε πάνω του γραμματόσημο με μεγάλη κεφαλή Ερμού. Η Αθήνα ήταν μία μικρή πόλη λίγων δεκάδων χιλιάδων κατοίκων και η εφημερίδα ήταν γνωστή στο κοινό, όχι αγαπητή λόγω της δογματικής τοποθέτησής της, αλλά γνωστή. Η συνδρομή κόστιζε 18 δραχμές εντός της Ελλάδος, 4 δίστηλα εκτός, 5 δίστηλα στην Αμερική και τη Ρωσία και 6 δίστηλα στις Ηγεμονίες.

Το 1886 ανεστάλη για πρώτη φορά η έκδοσή της, προφανώς λόγω ελλείψεως χρημάτων και ξανακυκλοφόρησε το 1893. Τέτοιου είδους διακοπές συνέβησαν λόγω των πολέμων αρκετές κατά την δεκαετία του 1910. Στο μεταξύ είχε αναλάβει το 1911 σαν εκδότης ο υιός του Καλοποθάκη Δημήτριος, γνωστός δημοσιογράφος και ανταποκριτής ξένων εφημερίδων, ένας κολοσσός μορφώσεως. Ο Καλοποθάκης υιός, αφού εργάστηκε πολύ αποδοτικά για την εθνική προπαγάνδα προ της συνθήκης των Βερσαλλιών το 1919, διορίστηκε από τον Βενιζέλο (στου οποίου το πατρικό σπίτι διαβαζόταν ο Αστήρ της Ανατολής) και ανέλαβε την ίδρυση και στελέχωση του Γραφείου Τύπου του Υπουργείου Εξωτερικών από το 1920 μέχρι το 1930. Ο Αστήρ της Ανατολής έμπαινε σε μία νέα λαμπρή περίοδο υπό την διεύθυνση του Δημητρίου, λαμπρή από απόψεως περιεχομένου. Ο δεύτερος πόλεμος και η Κατοχή ήταν ο λόγος για τον οποίο για ακόμα μία φορά ανεστάλη η έκδοση του Αστέρος της Ανατολής μέχρι τον Ιούλιο του 1945, οπότε ξανάρχισε να εκδίδεται.

Το 1946 με τον θάνατο του Καλοποθάκη,

ανέλαβε την διεύθυνση του ο Μιχαήλ Κυριακάκης, ποιμήν της Α' Ε.Ε.Εκκλησίας εν μέσω πολλών δυσκολιών. Δεν ήταν καθόλου εύκολο να ξαναρχίσει την έκδοσή του ένα έντυπο με πολλούς από τους πρώην συνδρομητές του νεκρού από τον πόλεμο, την πείνα και τις στερήσεις, σε μία κοινωνία που βρισκόταν σε άθλια οικονομική κατάσταση. Ο Κυριακάκης είχε μία βασική κυρίαρχη ιδιότητα: την απόλυτη πιστότητα στον σκοπό του ανεξαρτήτως των τρομερών, δύσκολων συνθηκών γύρω του. Τα προβλήματα ποτέ δεν έλειψαν από το περιοδικό, αλλά αυτή τη φορά ήταν ανθρωπίνως ανυπερβλήτα: την έλλειψη χρημάτων και μέσωσων, την έλλειψη συνεργατών-οι λαμπροί έβγαζαν όλοι δικό τους περιοδικό, την παράλληλη έκδοση πολλών άλλων εντύπων που στηρίζονταν από οικονομικές ισχυρές οργανώσεις, ή από πλειάδα ικανών προσώπων. Ήταν ουσιαστικός μόνος του ο Κυριακάκης με λίγους, πολύ λίγους γύρω του. Κράτησε την θέση του εκδότη επί 43 χρόνια μέχρι το 1989. Στο μεταξύ ο Αστήρ είχε αναστείλει την έκδοσή του για μερικούς μήνες από τον Απρίλιο του 1967. Θα επανέλθουμε τον προσεχή Απρίλιο, οπότε και συμπληρώνονται 40 χρόνια από αυτήν την περίπτωση.

Ενώ μέχρι τότε το περιοδικό ήταν προσωπική ιδιοκτησία του εκδότη του, ο Κυριακάκης το κληροδότησε στην Γενική Σύνοδο της Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας. Έκτοτε η Επιτροπή του εκλέγει τους εκδότες του με μια ειδική διαδικασία που ορίζει το καταστατικό του.

Στα 150 χρόνια του το περιοδικό μας έχει κάθε λόγο να γιορτάζει για πολλούς λόγους.

Τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά πλέον. Το περιοδικό περιοσιζείται από πλειάδα εξαιρέτων συνεργατών πολλοί εκ των οποίων ανήκουν σε άλλες ευαγγελικές ομολογίες, ενώ πολύ αξιολογα άρθρα έχουμε δει στις σελίδες του από ορθόδοξους αρθρογράφους. Αυτό το τελευταίο γίνεται συχνά και την εποχή του Δημητρίου Καλοποθάκη, δεν είναι κάτι καινούργιο. Η Επιτροπή του απαρτίζεται κυρίως από νέους ανθρώπους, χωρίς να λείπει η σοφία των μεγαλύτερων. Ο φανατισμός άλλων εποχών έχει σχεδόν εκλείψει από την Ελλάδα του 2007. Όμως, η απομάκρυνση από τον Θεό είναι πολύ πιο εμφανής παρά ποτέ. Η ευζωία έχει κάνει το έργο της.

Τελειώνουμε όπως αρχίσαμε. Μετά από 150 χρόνια, η Ελλάδα έχει ανώτατο άρχοντα τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κάρολο Παπούλια, Πρωθυπουργό τον κ. Κωνσταντίνο Καραμανλή. Τα άρθρα γράφονται σε υπολογιστή, σελιδοποιούνται, διορθώνονται και αποστέλλονται στον τυπογράφο με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Στα τεύχη του εσωτερικού δεν μπαίνουν καν γραμματόσημα.

ΑΣΤΗΡ
της

ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Εκδίδεται από το 1858

"Πάντα δοκιμάζετε
το καλόν κατέχετε"

Α' Θεσσα. 5: 21

www.gec.gr/astir

Λεωφ. Αμαλίας 50, 105 58 Αθήνα
Τηλ: 210 3231079 – Fax: 210 3316 577
email: astir@gec.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ιωάννης Τσεβάς

ΙΔΡΥΤΗΣ:
Μιχ.Δ.Καλοποθάκης (1858-1911)

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΕΚΔΟΤΕΣ:
Δημ. Μ. Καλοποθάκης (1911-1946)
Μιχ. Β. Κυριακάκης (1946-1989)
Γ. Τασίολου (1989-1990)
Φ. Β. Καμπουρόπουλος (1991-2002)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:
Γ. Αδάμ, Τιμ. Αναστασιάδης,
Ε. Αντωνιάδου, Παν. Κανταριτζής,
Αντ. Κουλούρης, Μελ. Μελετιάδης,
Ευσγ. Μπίσις, Παρ. Παπαγεωργίου,
Ιω. Σακινίδου, Ιωάν. Τσεβάς

ΕΠΙΜΕΛΗΤΕΣ:
Σειράς «Λόγος»: Λ. Κολλάρος
Σειράς «Παλαιά Διαθήκη»: Γ. Αδάμ
Σειράς «Καινή Διαθήκη»: Στ. Δεληγιάννης
Ειδικών αφιερωμάτων: Μελ. Μελετιάδης
Ποίηση, Προσευχές: Λιλ. Βαλαή

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ: Στέλιος Παπαβασιλείου

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ: Παναγιώτης Τας

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Μυρτώ Σακινίδου

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ: Γιώργος Σάκος

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ: Μαίρη Αλάγιαλη
Λεωφ. Αμαλίας 50 - 105 58 Αθήνα
ΑΡΙΘΜ. ΛΟΓ. ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΡΗΝΑ:
149-00-2786-004611 (Ι. Εμμανουήλ)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ:
Θεσ/νίκης: Δημήτρης Σοφός
Κατερίνης: Πάρις Παπαγεωργίου
Κέρκυρας: Βέτα Παντελιού
Χαλκίδας: Νίκος Παντελής
Βοστώνης: Τάκης Τσανικλίδης

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Εσωτερικό & Κύπρος € 10
Ευρώπη: € 26 - ΗΠΑ USD 30
Καναδάς, Αυστραλία κ.λπ. Δολ. 40

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: € 1,00

ISSN 1106-4250

Τα ενυπόγραφα άρθρα απηχούν τις απόψεις των συγγραφέων. Η σύνταξη του περιοδικού διατηρεί το δικαίωμα να κάνει συντομεύσεις ή αλλαγές στα προς δημοσίευση κείμενα. Τα χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Η ΑΠΑΤΗ ΤΩΝ "ΚΑΛΩΝ ΕΡΓΩΝ" ΚΑΙ Η ΕΥΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΕΡΓΩΝ

του κ. Λ. Κολλάρου

«... κατά χάριν είσθε σεσωσμένοι... ουχί εξ έργων, δια να μη καυχηθεί τις.»

Εφ. 2:8, 9

Ο Θεός, αφού έστησε τον Αδάμ και την Εύα στα πόδια τους σαν ζωντανούς ανθρώπινους οργανισμούς και τους κληροδότησε τον κήπο του παραδείσου, σύναψε μαζί τους μια διαθήκη. Το περιεχόμενο της διαθήκης αυτής ήταν ο λόγος του Θεού και η αξιοπιστία του λόγου του Θεού ήταν η σφραγίδα της και η υπογραφή της. Με την διαθήκη αυτή ο Θεός τους έδινε την δυνατότητα να εξασφαλίσουν την αιώνια ζωή με την προϋπόθεση ότι θα τηρούσαν την εντολή του Θεού να μη φάνε από τον καρπό του δένδρου της γνώσεως του καλού και του κακού. Την διευθέτηση αυτή την ονομάζουμε «Διαθήκη των έργων». Η φράση «των έργων» στην ονομασία αυτής της διαθήκης είναι βασική διότι ο άνθρωπος τότε εκκαλείτο με το εργαλείο των καλών του έργων, δηλαδή την υπακοή του στην εντολή του Θεού, να κερδίσει την αιώνια ζωή. Με την αποτυχία του Αδάμ και την πτώση του στο σκοτεινό βάραθρο της αμαρτίας, στο οποίο συμπάρεσυρε και όλους εμάς, ο άνθρωπος έχασε πλέον την ικανότητά του να τηρήσει τους νόμους του Θεού και να κερδίσει την αιώνια ζωή με το σπαθί των καλών του έργων. Επιπρόσθετα ο άνθρωπος έγινε και πνευματικά τυφλός. Περιήλθε δηλαδή σε μια κατάσταση στην οποία είναι εύκολο να γίνει θύμα πνευματικής εξαπάτησης και είναι εύκολο να απατηθεί πνευματικά τόσο, όσο ήταν εύκολο για τους πρώτους Ευρωπαίους άποικους στην Αμερικανική ήπειρο, όταν πρωτοανακαλύφθηκε, να πείσουν τους ιθαγενείς Ινδιάνους να τους δώσουν τα διαμάντια που κρατούσαν και το χρυσάφι που είχαν με αντάλλαγμα τα μικρά καθρεφτάκια που τους έδιναν οι Ευρωπαίοι. Ένα θλιβερό παράδειγμα πνευματικής απάτης είναι και το ότι εξαπατάται από την ιδέα ότι ο άνθρωπος μπορεί να κερδίσει την σωτηρία του κάνοντας καλά έργα. Τα καλά έργα δηλαδή που ονειρεύεται ότι μπορεί να εκτελέσει γυαλίζουν τόσο μαγευτικά που του έχουν δημιουργήσει την ψευδαίσθηση ότι μπορεί κυνηγώντας αυτά να αποκτήσει σωτηρία και με τον τρόπο αυτό τον έχουν τυλίξει σε μια φρικτή απάτη. Ας δούμε όμως ακριβέστερα σε τι συνίσταται αυτή η απάτη των λεγομένων καλών έργων.

ΤΑ «ΚΑΛΑ ΕΡΓΑ» ΧΑΜΗΛΩΝΟΥΝ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΩΝ ΘΕΪΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Τα «καλά έργα» χαμηλώνουν τον πήχη των απαιτήσεων του άπειρα τέλειου Θεού. Εκείνο που απαιτεί η βροντερή φωνή της θεϊκής αγιότητας και δικαιοσύνης

είναι τέλεια, πλήρη, ακατάπαυστη και άψογη τήρηση των νόμων του Θεού: μια εκατό τοις εκατό τέλεια υπακοή που φιλοξενεί στη φυλλωσιά και τα κλαδιά της τις ενδόμυχες σκέψεις, τα εσωτερικά ελατήρια και κίνητρα, τις επιθυμίες, τα λόγια, τις πράξεις, τους πόθους, τόσο στην εξωτερική όσο και στην εσωτερική ζωή του ανθρώπου. Ζητάει να μη παραβεί ποτέ ο άνθρωπος και κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες καμία εντολή του Θεού καθώς επίσης και να μη παραλείψει ποτέ να κάνει αυτό που είναι το καθήκον του (Ιάκ.δ'17). Αυτό είναι το βουνό του οποίου η κορυφή φθάνει στον χώρο της παρουσίας του Θεού στον ουρανό. Αυτό είναι το επίπεδο του Θεού. Ο Θεός δεν έχει χαμηλώσει το επίπεδο των απαιτήσεών Του διότι διαφορετικά θα έπαυε να είναι συνεπής με τον εαυτόν Του και τον αναλλοίωτο χαρακτήρα της θεϊκής Του φύσης. Αυτό που ο Παύλος είπε στους Γαλάτες μας πείθει ότι ο Θεός δεν χαμήλωσε τις απαιτήσεις Του: ότι δηλαδή ο άνθρωπος «είναι χρεώστης να εκτελεί όλον τον νόμο». Δεν υπάρχει ούτε ίχνος ένδειξης στην Αγία Γραφή ότι τώρα ο Θεός ικανοποιείται με κάτι το λιγότερο από την άψογη εκτέλεση του θεϊκού νόμου. Ο Θεός δεν κάνει εκπτώσεις. Απεναντίας λέγει «**Επικατάρατος όστις δεν εμμένει εν πάσι τοις γεγραμμένοις εν τω βιβλίω του νόμου ώστε να πράξει αυτά**» (Γαλ.γ'10). Τα λόγια αυτά αρχικά εφαρμόστηκαν στον λαό Ισραήλ (Δευτ.κζ'26). Εκεί προσθέτει ότι όλος ο λαός θα πει «**Αμήν**». Τα «καλά έργα» όμως αρνούνται να πουν «Αμήν». Αυτά ισχυρίζονται ότι ο Θεός έχει πάψει να είναι τόσο απαιτητικός. Παραδέχονται βέβαια ότι τελειότητα στην υπακοή δεν υπάρχει και δεν μπορεί να υπάρξει αλλά μας λένε ότι έστω και μια ατελής υπακοή γίνεται δεκτή από τον Θεό. Στο σημείο αυτό βέβαια η ένσταση σηκώνεται στα πόδια της προκειμένου να ακουστεί από όλους καθώς προβάλλει το ερώτημα, «Πόσο ατελής;». Σε ποιο ύψος πρέπει να τραβήξουμε την διαχωριστική γραμμή και να πούμε ότι πάνω από αυτή τη γραμμή σώζεσαι, κάτω από αυτή τη γραμμή καταδικάζεσαι. Ο κάθε άνθρωπος τραβάει αυτή τη γραμμή ανάλογα με τι βολεύει τον ίδιο. Στον τοίχο λοιπόν μέτρησης του πνευματικού μας αναστήματος, ο καθένας, διαφωνώντας με όλους τους άλλους, θα τραβούσε την δική του οριζόντια γραμμή στο ύψος που διαλέγει ο ίδιος και το τελικό αποτέλεσμα θα είναι όχι μόνο να μην έχουμε μία αξιόπιστη γραμμή που να δείχνει το επίπεδο, αλλά ένα τοίχο καταμουτζουρωμένο από γραμμές σε βαθμό, που να έχει καλυφθεί τελείως το αρχικό του χρώμα και οι δικές μας γραμμές να είναι το μόνο

χρώμα που φαίνεται, λες και τον ξαναβάψαμε! Και αν έρθει η επόμενη ομάδα ανθρώπων ή η επόμενη γενεά για να τραβήξουν τις δικές τους γραμμές με το δικό τους χρώμα είναι βέβαιο ότι ο τοίχος θα αλλάξει πάλι χρώμα. Το ασφαλέστερο κριτήριο είναι αυτό, που μας έχει παραδώσει ο ίδιος ο Θεός το οποίο είναι μια τέλεια χωρίς την παραμικρή, ούτε κατά διάνοια, παρέκκλιση από τους νόμους Του.

ΤΑ «ΚΑΛΑ ΕΡΓΑ» ΑΝΤΙΔΡΟΥΝ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΚΟ ΔΟΓΜΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Οι άνθρωποι που ονειρεύονται ότι θα σωθούν απλά τηρώντας τις εντολές υποτιμούν την εσωτερική τους διαφθορά, μόλυνση και πνευματική ανικανότητα. Βάζουν τα δύο ακουστικά της προσωπικής τους γνώμης στα αφτιά τους και με το άλλο άκρο του στηθοσκοπίου ακροάζονται το εσωτερικό τους καταλήγοντας (με την απόλυτα αμερόληπτη προσωπική τους κρίση!) ότι εσωτερικά είναι καλοί. Συνεπώς θεωρούν ότι είναι ικανοί να παράξουν καλά έργα που θα τους εξασφαλίσουν το εισιτήριο για το μεγάλο ταξίδι. Δυστυχώς η διάγνωσή τους είναι λάθος. Ο άνθρωπος έχει τόσο μολυνθεί από την αμαρτία που κάθε γωνιά ολόκληρης της προσωπικότητάς του είναι πνευματικά ακάθαρτη και διεφθαρμένη. Ούτε μια σπιθαμή εδάφους της ανθρώπινης ψυχής δεν έχει μείνει ανεπηρέαστος από αυτήν την πνευματική διαφθορά και που να μην έχουν φυτρώσει τα ζιζάνια και τα αγκάθια της. Τα «καλά έργα» όμως με την κατάλληλη μεταμφίεση κατάφεραν να ξεγελάσουν τον άνθρωπο και να τον κάνουν να πιστεύει ότι αυτό που γυαλίζει είναι σίγουρα χρυσός.

Αγαπητή ψυχή, να γνωρίζεις ότι κανένα «καλό έργο», που παράγεται από σένα δεν είναι πράγματι καλό. Αυτά, που νομίζεις ότι είναι καλά έργα στην πραγματικότητα είναι κι αυτά αμαρτωλά διότι είναι μολυσμένα από την διεφθαρμένη σου φύση από την οποία και προήλθαν. Αυτό συμβαίνει διότι δεν έχουν σαν κίνητρό τους την δόξα του Θεού και μόνο, ούτε είναι έκφραση ευγνωμοσύνης προς τον Θεό. Και ό,τι δεν συμμορφώνεται με αυτό το κριτήριο είναι αμαρτία. Αυτά που νομίζεις ότι είναι «καλά έργα» στην πραγματικότητα είναι κι αυτά ακάθαρτα διότι είναι διαποτισμένα από την διαφθορά της φύσης σου από την οποία και προήλθαν. Στην πραγματικότητα είσαι τελείως ανίκανος να κάνεις και την παραμικρή καλή πράξη, πράξη που να είναι τελείως αγνή και αμόλυντη στα μάτια και στην κρίση του Θεού, πράξη που να έχει αξία όταν τοποθετηθεί στην ζυγαριά του Θεού. Αυτός είναι ο λόγος που ψάλλουμε,

Δί' έργων μου αδυνατώ,
ουδέ ελπίζω να σωθώ·
θαρρώ δε μόνον επί Σε,
ω πολυέλεε Χριστέ.

Τίποτε το πραγματικά καλό και άγιο δεν μπορεί να προέλθει από σένα όσο κι αν σου ψιθυρίζουν τα «καλά σου έργα» ότι σου αξίζουν συγχαρητήρια. Και τούτο διότι η πηγή είναι μολυσμένη και το νερό είναι κατ' ανάγκη ακατάλληλο προς πόση. Όλα τα έργα

σου είναι σάρκα και έργα της σαρκός. Κάποτε όμως πρέπει να ακούσεις για την διαφθορά της φύσης σου και να γίνει λόγος για το έμφυτο κακό που υπάρχει μέσα σου. Κάποιος πρέπει να σου μιλήσει για την μόλυνση της φύσης σου. Τα «καλά έργα» όμως δεν θα σου μιλήσουν ποτέ για το θέμα αυτό. Για το θέμα αυτό κρατούν σιγή ιχθύος. Με τον τρόπο όμως αυτόν προσπαθούν να σε κρατήσουν στην άγνοια, που είναι ένα επιπλέον έγκλημα σε αυτό της προσπάθειάς τους να σε εξαπατήσουν. Προσπαθούν να σε αφήνουν να πιστεύεις ότι αυτό που κάνεις έχει αξία, ενώ η πραγματικότητα είναι η αντίθετη. Στο πρώτο σημείο που αναφέραμε, δηλαδή στο θέμα του ύψους και του επιπέδου των θεικών απαιτήσεων, τα «καλά έργα» προβάλλουν επιχειρήματα, παλεύουν για την υπόθεσή τους, προσπαθούν να κρατήσουν τις θέσεις τους, επιχειρηματολογούν, ενώ στο παρόν θέμα προτιμούν να μην επιχειρηματολογήσουν αλλά προτιμούν να διατηρήσουν πάση θυσία την γενική άγνοια που υπάρχει στο θέμα αυτό. Δεν τολμούν να εγείρουν τέτοιο θέμα διότι γνωρίζουν ότι κάθε αναφορά στο θέμα αυτό θα είναι και μια καινούργια επιβεβαίωση αυτού του δόγματος και συνεπώς θα κτυπήσει σαν τσεκούρι την ίδια τους την ρίζα. Η απάτη τους λοιπόν συνεχίζεται με το να μην αναφέρουν καθόλου το θέμα αυτό. Έχεις ακούσει κανένα «καλό έργο» να σου ψιθυρίζει, «Δεν θα ωφελήσω την υπόθεση της σωτηρίας της ψυχής σου απολύτως σε τίποτα, διότι και εγώ το ίδιο είμαι μολυσμένο και ακάθαρτο ενώπιον του απόλυτα αγίου Θεού»; Κουκουλώνοντας όμως την ανθρώπινη διαφθορά ψιθυρίζουν στον ανθρώπινο εγωισμό, «Θα ωφελήσω την υπόθεση της ψυχής σου κατά πάντα. Στηρίζου αποκλειστικά και μόνο σε μένα και θα εξασφαλίσω την σωτηρία σου». Φυσικά είναι υποχρέωση του ανθρώπου να προσπαθεί να κάνει το καλό με όλες τις δυνάμεις του και να αποφεύγει αυτό για το οποίο τον ελέγχει η συνείδησή του. Εκείνο όμως που λέμε εδώ είναι ότι δεν είναι αυτός ο δρόμος της σωτηρίας.

ΤΑ «ΚΑΛΑ ΕΡΓΑ» ΘΕΩΡΟΥΝ ΠΕΡΙΤΤΗ ΤΗΝ ΕΞΙΛΕΩΤΙΚΗ ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Αυτά περιφρονούν το έργο του σταυρού, το θεωρούν περιττό και στην περιφρόνηση αυτή συμπαράσφουρουν και τον δύστυχο άνθρωπο. Η Βίβλος είναι σαφέστατη όσον αφορά την αναγκαιότητα, σημασία και αξία της αντικαταστατικής θυσίας του Χριστού. Εάν η δικαίωση του ανθρώπου ενώπιον του Θεού γίνεται δια του νόμου, άρα ο Χριστός δεν ήταν ανάγκη να κάνει εξιλέωση για την αμαρτία (Γαλ.β'21). Ο Χριστός όμως δεν πέθανε ματαιώς και χωρίς να υπάρχει μια απόλυτη αναγκαιότητα. Η θυσία του Χριστού ήταν σχεδιασμένη να επιλύσει το πρόβλημα της αμαρτίας, ένα πρόβλημα που δεν μπορούσε να επιλυθεί ούτε και αν αδειάζαμε ενώπιον του Θεού όλο το τσουβάλι όλων των καλών πράξεων όλου του κόσμου μαζί. Το πρόβλημα της τακτοποίησης της εκκρεμότητας που δημιουργείται με την αμαρτία ήταν πιο οδυνηρό και απείρωσ πιο ανεπίλυτο από την απλή «λύση» διάπραξης τέτοιων έργων. Το πρόβλημα της αμαρτίας είναι οδυνηρό διότι δημιουργείται η ανάγκη της τιμωρίας. Την τιμωρία αυτή θα πρέπει ή να την υποστούμε εμείς ή να την υποστεί κάποιος άλλος στη

θέση μας, και που να πληροί φυσικά ορισμένες προϋποθέσεις όπως το να είναι ο ίδιος τέλεια αναμάρτητος. Τα «καλά έργα» όμως δεν έχουν την δυνατότητα να ασχοληθούν με το θέμα της τιμωρίας της αμαρτίας και να επιλύσουν το πρόβλημα. Προτιμούν να εμπνεύσουν στους ανθρώπους μια περιφρόνηση για την έννοια και αναγκαιότητα αυτής της θυσίας. Και πράγματι βλέπουμε ότι οι άνθρωποι που εξαπατήθηκαν δεν βλέπουν την ανάγκη να γονατίσουν μπροστά στον Κύριο και με συντριβή καρδιάς να ικετεύσουν το αίμα του Χριστού που έχυσε στον Γολγοθά να τους καθαρήσει από κάθε αμαρτία. Τέτοιες ταπεινωτικές πράξεις τις αφήνουν για τους άλλους, τους αμαρτωλούς. Αυτοί οι ίδιοι είναι διαφορετικοί. Δεν είναι όπως οι άλλοι άνθρωποι: άρπαγες, άδικοι, μοιχοί. Νηστεύουν δυο φορές την εβδομάδα. Κάνουν τάματα, μεγάλους σταυρούς και προσφορές. Όμως πού είναι μέσα σε όλα αυτά η ανάγκη καθαρισμού της ψυχής δια της πίστεως στο αίμα του Χριστού; Πού είναι το αίμα; Το αίμα γίνεται εμφανές μόνο δια της πλήρους απουσίας του! Όταν η Γραφή λέει, **«Εάν η δικαίωση γίνεται δια του νόμου...»**, προσπαθεί να μας προσταθεί από την παγίδα στην οποία τα «καλά έργα» προσπαθούν να μας ρίξουν, ότι δηλαδή με τις πράξεις και προσπάθειές μας μπορούμε να τακτοποιηθούμε ενώπιον του Θεού. Η Γραφή λέει όμως, **«Εάν...»**. Κάνει μια υπόθεση χάριν της συζήτησης όπως λέμε. Ας υποθέσουμε για μια στιγμή ότι η δικαίωση γίνεται δια του νόμου. Ποιο είναι το συμπέρασμα στο οποίο πρέπει να καταλήξουμε; Το συμπέρασμα είναι τόσο εξουθενωτικό που γκρεμίζει συθέμελα την πίστη μας: **«ο Χριστός εις μάτην απέθανε»**. Η θυσία Του ληστεύεται από κάθε νόημα και περιεχόμενο. Γκρεμιζόμαστε στο συμπέρασμα ότι η θυσία Του ήταν περιττή· ότι δεν ήταν ανάγκη να γίνει· ο Θεός Πατέρας έκανε λάθος που Τον έστειλε· ότι ο Πατέρας παύει να είναι άξιος της εμπιστοσύνης μας και της πίστεώς μας αφού είναι ένας Θεός που κάνει τέτοια τραγικά λάθη· η θυσία του Χριστού γελοιοποιείται και το κήρυγμα των αποστόλων που αποφάσισαν να μην εξεύρουν τίποτε άλλο παρά τον Ιησούν Χριστόν και τούτον εσταυρωμένον χάνει την αξία του και καταρρέει ολόκληρο το Χριστιανικό οικοδόμημα, ολόκληρη η Χριστιανική θρησκεία εάν καθ' υπόθεσιν η δικαίωση γίνεται με τα έργα. Ας μη μας φαίνονται αυτά υπερβολικά. Αυτά είναι τα φυσικά συμπεράσματα στα οποία πρέπει να καταλήξουμε εάν ξεκινήσουμε με λανθασμένη προϋπόθεση.

Θυμόμαστε στο κλασικό έργο του Ιωάννη Βουνιάνου, Το Μεγάλο Ταξίδι, πως ο Χριστιανός είχε αφήσει την πόλη της καταστροφής και βάδιζε στον δρόμο που οδηγούσε την ουράνια πόλη. Στην πλάτη του κουβαλούσε ένα δυσβάσταχτο φορτίο που ήταν το φορτίο της αμαρτίας και από το οποίο προσπαθούσε απεγνωσμένα να απαλλαγεί. Στον δρόμο που πήγαινε συνάντησε κάποιον που λεγόταν Κοσμικός σοφός. Αυτός συμβούλευσε τον αποδημητή ότι για να απαλλαγεί από το φορτίο του υπήρχε ένας ευκολότερος τρόπος από το να βαδίζει προς τον σταυρό. Του είπε να πάει σε ένα κοντινό χωριό που λεγόταν Ηθική όπου θα έβρισκε κάποιον που λεγόταν Δικαιωνόμενος με τον Νόμο. Αυτός θα τον απάλλαζε από το φορ-

τίο του. Ο Χριστιανός αποδημητής παρασύρθηκε και άκουσε την συμβουλή του μπαίνοντας όμως σε φοβερές περιπέτειες. Τον ξαναβρήκε όμως ο ευαγγελιστής που του εξήγησε καλύτερα λέγοντάς του, «Θα σου δείξω ποιος σε ξεγέλασε... Ο άνθρωπος αυτός που σε απάντησε είναι ο Κοσμικός σοφός-όνομα και πράμα, γιατί πρώτα-πρώτα μονάχα τις διδασκαλίες αυτού του κόσμου αγαπά (Α Ιωά.δ'5) και γι αυτό η μόνη εκκλησία που πάει είναι η εκκλησία στην Ηθικούπολη. Κι έπειτα αγαπάει την κοσμική σοφία γιατί έτσι γλιτώνει από το Σταυρό (Γαλ.σ'12)... Τρία πράγματα συνιστά αυτός ο άνθρωπος και τα τρία πρέπει να αποφεύγεις ολότελα:

1. Το να σε βγάλει από τον δρόμο σου.
2. Το να προσπαθεί να κάνει το Σταυρό αποκρουστικό.
3. Και να σε καταφέρει ν' ακολουθήσεις ένα δρόμο που οδηγεί στο θάνατο».

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΛΑ ΕΡΓΑ

Δεν υπάρχουν λοιπόν έργα που σώζουν; Όχι. Σώζει μόνο ο Χριστός. Το αίμα του σταυρού Του καθαρίζει από την αμαρτία, το Άγιο Πνεύμα αναγεννά και η τέλεια δικαιοσύνη του Κυρίου μας δικαιώνει ενώπιον του Θεού. Από τότε και εις το εξής όμως τι γίνεται; Από τότε είμαστε **«ποίημα Αυτού, κτισθέντες εν Χριστώ Ιησού προς έργα καλά, τα οποία προητοίμασεν ο Θεός δια να περιπατήσωμεν εν αυτοίς»** (Εφ.β'10). Στην Χριστιανική πορεία υπάρχουν αλλά και πρέπει να υπάρχουν τα καλά έργα. Αυτά είναι απόδειξη της γνησιότητας της πίστεώς μας στον Χριστό, γίνονται για την δόξα του Θεού και είναι το αποτέλεσμα της σωτηρίας μας. Τα καλά έργα δεν προηγούνται της σωτηρίας αλλά την ακολουθούν· δεν είναι η ρίζα της σωτηρίας αλλά ο καρπός της· δεν χαρίζουν σωτηρία αλλά αποδεικνύουν σωτηρία. Μη σκάβεις λοιπόν και κοπιάς για την σωτηρία σου άσκοπα και κουράζεσαι άδικα. Επαναπαύσου στη θυσία του Σωτήρα και θα βρεις ανάπαυση στην ψυχή σου όπως ξέρει να δίνει μόνο ο Θεός Υιός.

Ο Χριστός σε προσκαλεί,
Εμπιστευήθι σ' Αυτόν.
Δίδ' ειρήνην εντελή,
Ω, ελθέ εις τον Χριστόν.

Υπάρχουν λοιπόν στην ζωή σου τα καλά έργα; Υπάρχει καρπός ή μόνο φύλα; Αγωνίζεσαι στο να αποφεύγεις κάθε αμαρτία και να επιδιώκεις ζωή ευσεβή και άγια; Τα καλά έργα της εν Χριστώ ζωής είναι ευλογία. Εξέτασε όμως τον εαυτό σου προκειμένου να διαπιστώσεις εάν αυτά είναι παρόντα. Εάν δεν είναι κανείς δεν έχει το δικαίωμα να συγκαταλέγει τον εαυτό του ανάμεσα στους εκλεκτούς. Είθε ο Θεός να αυξήσει την χάριν Του προς εμάς προκειμένου να ενσκήψουμε στις ιερές Γραφές και να κατανοήσουμε τις ένδοξες αλήθειες του λόγου Του. Αμήν και τω Θεώ δόξα.

Ο κ. Λ. Κολλάρος είναι κήρυκας του Ευαγγελίου στην Ε.Ε.Ε. Ιωαννίνων.

Ισραήλ και Εκκλησία:

σχέση παρένθεσης ή εκπλήρωσης; / 5

του Αιδ. Γεωργίου Αδάμ

Ποιος "Ισραήλ" είναι ο εκλεκτός λαός του Θεού;

Συνέχεια από το προηγούμενο

Η Χριστολογική (μεσσιανική) κατανόηση των Ψαλμών

Ο Χριστός χρησιμοποίησε τέσσερις Ψαλμούς ως προεικονίσεις της μεσσιανικής του διακονίας, τους Ψαλμούς 22, 41, 69 και 118. Οι τρεις πρώτοι Ψαλμοί (22, 41, και 69) ανήκουν στο είδος των Ψαλμών που ονομάζονται «θρήνοι» οι οποίοι αφορούσαν τόσο μεμονωμένα άτομα όσο και το λαό συλλογικά, όταν βρίσκονταν σε περιόδους κρίσης και παθημάτων. Ας θυμόμαστε πως η σχέση ανάμεσα στο άτομο και το λαό (το ατομικό και το συλλογικό επίπεδο), ήταν πάρα πολύ στενή, ιδιαίτερα αν το άτομο σε κάποιο ψαλμό ήταν ο βασιλιάς ή κάποιος ηγέτης ο οποίος αντιπροσώπευε όλο το λαό.

Ψαλμός 22

Τη στιγμή της μεγαλύτερης αγωνίας του, ο Χριστός φώναξε: «Θεέ μου Θεέ μου, γιατί με εγκατέλιπες;» (Ματθαίος 27:46 και Μάρκος 15:34). Αυτά τα λόγια είναι του Ψαλμού 22:1, τα οποία νωρίτερα ο Δαβίδ είχε προφέρει όταν βρισκόταν σε απόγνωση. Ο Χριστός, λοιπόν, διέκρινε μια ξεκάθαρη αντιστοιχία ανάμεσα στην εμπειρία του Δαβίδ και τη δική του, η οποία ήταν απείρως βαθύτερη. Ο θρήνος αυτός δεν αποτελεί μεσσιανική προφητεία, κι όμως, οι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης «εφαρμόζουν» τυπολογικά, πολλά στοιχεία του Ψαλμού 22 στο σταυρό και την δόξα που ακολούθησε. Στο εδάφιο 18, η ρίψη κλήρου στα ρούχα ενός καταδικασμένου (το οποίο αποτελούσε απόρριψη του ίδιου του Δαβίδ αρχικά) αναφέρεται στο Ιωάννης 19:24, στη σταύρωση του Χριστού με το σχόλιο: «ίνα ή γραφή πληρωθῆ». Στο εδάφιο 22, η ευχαριστία του Δαβίδ, «Θέλω διηγείσθαι το όνομά σου προς τους αδελφούς μου· εν μέσω συναΐξεως θέλω σε επαινεί» (μετ. Βάμβα), αναφέρεται στο Εβραίους 2:12 ως εκπληρωμένο όταν ο Χριστός δοξάστηκε.

Ο Ψαλμός 22 είναι ο Ψαλμός που αναφέρεται περισσότερο στην Καινή Διαθήκη και ο οποίος έχει ένα πραγματικά βαθύτερο νόημα (*sensus plenior*), το οποίο δε θα γνωρίζαμε αν οι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης οδηγούμενοι από τον ίδιο συγγραφέα, εμπνευσμένοι από το Άγιο Πνεύμα του Θεού, δεν μας οδηγούσαν σε μια τέτοια κατανόηση.

Ψαλμός 41

Στον Ψαλμό 41 ο βασιλιάς του Ισραήλ, εξέφρασε την ανάγκη του σε μια περίοδο βαριάς αρρώστιας

(εδ. 3-4) όταν οι εχθροί του πλησίαζαν όλο και κονύτερα ζητώντας το θάνατό του με ψεύτικες κατηγορίες (εδ. 5-8). Στο κέντρο αυτού του θρήνου βρίσκεται στο εδάφιο 9, το παράπονο πως ακόμη και ένας κοντινός φίλος, ο οποίος συνήθιζε να τρώει στο βασιλικό τραπέζι, τον είχε προδώσει: «Και αυτός ο άνθρωπος, μετά του οποίου έζων ειρηνικώς, επί τον οποίον ήλπισα, όστις έτρωγε τον άρτον μου, εσήκωσεν επ' εμέ πτέροναν» (μετ. Βάμβα).

Είναι πιθανόν αυτό το εδάφιο να είναι μια αναφορά στον Αχιτόφελ, τον έμπιστο σύμβουλο του Δαβίδ (Β' Σαμ. 15:12, 31). Ο Χριστός προφανώς αναφέρθηκε σε αυτή την εμπειρία του Δαβίδ όταν είπε στους δώδεκα μαθητές πως κάποιος από αυτούς θα τον πρόδιδε, και ο υιός του ανθρώπου θα απολεστεί όπως ήταν γραμμένο, συμπληρώνοντας «ίνα ή γραφή πληρωθῆ, ό τρώγων μετ' έμου τον άρτον έπήρεν επ' έμέ την πτέροναν αυτού» (Ιωάν. 13:18). Η προδοσία του Δαβίδ από κάποιο κοντινό φίλο δεν αποτελούσε μεσσιανική προφητεία. Όμως ο Χριστός εφάρμοσε αυτό το ιστορικό γεγονός και θρήνο του λαού Ισραήλ στον εαυτό Του, υψώνοντας αυτή τη δύσκολη στιγμή στη ζωή του Δαβίδ σε «τύπο», ο οποίος εκπληρώθηκε στη ζωή του. Ξεδίπλωσε λοιπόν, το βαθύτερο νόημα του Ψαλμού 41:9.

Ψαλμός 69

Ο Ψαλμός 69 περιέχει τον απεγνωσμένο θρήνο του βασιλιά του Ιούδα επειδή τον κατηγορούν ψευδώς και τον καταδιώκουν. Ολοκληρώνει όμως, με ευχαριστία και ένα κάλεσμα προς όλους τους ανθρώπους να δοξάσουν το Θεό (34-36). Ο βασιλιάς που είναι ο ψαλμωδός, ωθείται από ζήλο για τον όικο του Θεού, το ναό. Τον κατηγορούν όμως για ληστεία και υποφέρει άδικα (εδ. 4, 9). Πιστεύει πως ενώ υποφέρει ταυτόχρονα χρησιμεύει ως παράδειγμα για άλλους που πάσχουν με τον ίδιο τρόπο (εδ 6). Στέκεται απομονωμένος ως υπηρέτης του Θεού, υπηρετώντας τους σκοπούς του Θεού (εδ. 8-9, 17), όμως συνεχίζει να ελπίζει στο Θεό (εδ. 6). Η θεϊκή επέμβαση επέφερε μια ξαφνική αλλαγή για τον βασιλιά, και έτσι εξηγείται η αλλαγή και το κάλεσμα για λατρεία και ευχαριστία (εδ. 30-36).

Στην Καινή Διαθήκη, τώρα, υπάρχουν πολλές αναφορές οι οποίες αποκαλύπτουν την μεσσιανική (χριστολογική) σημασία αυτού του Ψαλμού: (1) Οι μισούντές με αναίτιως... (εδ. 4), (2) Διότι ο ζήλος του οίκου σου με κατέφαγε· και οι ονειδισμοί των ονειδιζόντων σε επέπεσον επ εμέ... (εδ. 9), (3) Και έδωκαν εις εμέ χολήν διά φαγητόν μου, και εις την δίψαν μου με επότισαν όξος (εδ. 21).

Όταν οι Ιουδαίοι άρχισαν να απορρίπτουν το Χριστό και να απειλούν τους μαθητές του, είπε, πως όποιος μισεί τον ίδιο, μισεί και τον Πατέρα και πως

αν δεν είχε κάνει θαύματα ανάμεσά τους δε θα ήταν ένοχοι, τώρα όμως, είναι, επειδή μισούν τον ίδιο και τον Πατέρα. Και συνέχισε, «ἀλλ' ἵνα πληρωθῆ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, ὅτι ἐμίσησάν με ὡρεάν» (Ιωάν. 15:25). Μια φορά ακόμη η Καινή Διαθήκη συνδέει μια περίπτωση της ζωής του Δαβίδ με μια παρόμοια περίπτωση στη ζωή του Χριστού, λέγοντας πως η δεύτερη αποτελεί εκπλήρωση της πρώτης. Αυτή η σύνδεση είναι σωστή με βάση την αρχή της τυπολογίας.

Με παρόμοιο τρόπο το εδάφιο 9 του Ψαλμού 69 τα βρίσκουμε στον Ιωάννη 2:17', αλλά και στο Ρωμαίους 15:3. Επιπλέον η αναφορά στα συνοπτικά ευαγγέλια πως προσέφεραν στο Χριστό ξίδι ενώ κρεμόταν στο σταυρό (Ματθαίος 27:48, Μάρκος 15:36, Λουκάς 23:36) είναι μια αντιστοιχία του εδαφίου 21 στον Ψαλμό 69. Ο Ιωάννης πάλι γράφει, «Μετὰ ταῦτα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῆ ἡ γραφή, λέγει· διψῶ» (Ιωάν. 19:28).

Ψαλμός 118

Ο Ψαλμός 118 θεωρείται πως είναι μέρος μιας ευχαριστιακής λατρείας στο ναό. Περιλαμβάνει αντιφωνικές δοξολογίες από τον παρευρισκόμοιο λαό. Ένας από τους λατρευτές (πιθανώς ο βασιλιάς) που ανήκε στους δίκαιους (εδ. 20), ελευθερώθηκε με θαυματουργικό τρόπο από το θάνατο (εδ. 17). Νοιώθει έντονη την ανάγκη να ευχαριστήσει το Θεό ενώ βρίσκεται μαζί με άλλους (εδ. 21). Οι υπόλοιποι λατρευτές επίσης εκφράζουν την κατάπληξή τους για αυτό το θαυμαστό γεγονός. Ο άνθρωπος που ελευθερώθηκε ήταν σαν ένας λίθος τον οποίο οι οικοδόμοι είχαν απορρίψει, ο οποίος όμως, αποδείχθηκε πως ήταν ο πιο σημαντικός από όλους: «Ο λίθος, τον οποίον απεδοκίμασαν οι οικοδομούντες, οὗτος ἐγένεκε κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένεκεν αὕτη και εἶναι θαυμαστή ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν» (εδ. 22-23). Η βασική ιδέα είναι πως κάποιος που περιφρονήθηκε, εξυψώθηκε τελικά, κάποιος που ήταν καταδικασμένος σε θάνατο, έλαβε νέα ζωή (εδ. 17-18). Όλος ο Ισραήλ προσκαλείται να χαρεί για αυτή τη σωτηρία (εδ. 24-29). Φανερώνεται στον Ψαλμό αυτό πως η προσωπική εμπειρία ενός ατόμου και η συλλογική εμπειρία του λαού εναλλάσσονται.

Οι ευαγγελιστές πήραν το εδάφιο 22 και το «εφάρμοσαν» προφητικά στα παθήματα του Χριστού και την ανάστασή Του (Ματθαίος 21:42). Σύμφωνα με τον ευαγγελιστή Λουκά ο Χριστός ρώτησε τους ραββίνους και αρχιερείς οι οποίοι ήθελαν να τον καταστρέψουν: «τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον τούτου, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομούντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;» (Λουκάς 20:17). Προφανώς ο Χριστός θεώρησε πως ο Ψαλμός 118 έχει μεσσιανική σημασία η οποία υπερβαίνει την συνηθισμένη εξηγητική. Ο Χριστός διαπέρασε στο κρυμμένο νόημα αυτού του Ψαλμού μέσω της τυπολογίας. Η χριστολογική ερμηνεία του Ψαλμού

ξεκλείδωσε το βαθύτερο νόημα του.

Ο απόστολος Πέτρος πολύ συγκεκριμένα απευθυνόμενος στους Ιουδαίους ηγέτες, τους ταύτισε με τους «οικοδομούντες» του Ψαλμού 118 στις Πράξεις 4:11. Οι Ιουδαίοι είχαν ήδη ερμηνεύσει τον Ψαλμό 118 ως αναφορά στην απόρριψη του Δαβίδ, πριν να χριστεί βασιλιάς, ο Πέτρος όμως, ερμηνεύει με αποστολική εξουσία την χριστολογική εκπλήρωση του Ψαλμού 118 (βλέπε επίσης και Α΄ Πέτρου 2:4, 7).

Επίσης, τόσο ο Παύλος, όσο και ο Πέτρος «εφαρμόζουν» τον λίθο του Ψαλμού 118 συλλογικά στην Εκκλησία (Α΄ Πέτρου 2:4-5, Εφεσίους 2:20). Οι χριστιανοί είναι ως ζωντανοί λίθοι οι οποίοι οικοδομούνται στο θεμέλιο των αποστόλων και προφητών, με ακρογωνιαίο λίθο τον Χριστό. Συνεπώς η οικοδομή του αληθινού ναού του Θεού στη γη, δεν έχει σταματήσει ή αναβληθεί, αλλά μάλλον έχει επιταχυνθεί μετά την Πεντηκοστή από το Χριστό τον ίδιο.

Αυτοί οι Ψαλμοί δεν ήταν άμεσες προφητείες για τον Μεσσία. Είναι προσευχές, ευχαριστίες προς το Θεό, είτε του βασιλιά, είτε του λαού, είτε και των δύο. Η Καινή Διαθήκη όμως, διδάσκει την «τυπολογική» εκπλήρωση των Ψαλμών καθιστώντας τους έμμεσες τυπολογικές προφητείες. Η ερμηνευτική αρχή πίσω από την χριστολογική εφαρμογή των Ψαλμών είναι πως ο Χριστός πρέπει να επαναλάβει την εμπειρία, την ιστορία του λαού πολύ βαθύτερα, προκειμένου να εκπληρώσει τους σκοπούς του Θεού για τον Ισραήλ και τον κόσμο.

Ο στόχος των συγγραφέων της Καινής Διαθήκης δεν είναι απλά να δείξουν που βρίσκονται οι προφητείες για το Χριστό στην Π.Δ., αλλά να καταδείξουν πως ο Χριστός είναι το «τέλος», ο στόχος της ιστορίας του Ισραήλ και η τέλεια εκπλήρωση της διαθήκης του Θεού με το λαό Του. Στον Χριστό αποδίδονται όλοι οι μεσσιανικοί τίτλοι: Μεσσίας,

Κεχρισμένος, Αγαπητός, Υιός του Δαβίδ, αλλά και τίτλοι του λαού Ισραήλ: Υπηρέτης του Γιαχβέ, ακρογωνιαίος λίθος, ναός.

Η Καινή Διαθήκη εξυψώνει τον Χριστό ως «τον τελειωτή της πίστης μας» (Εβρ. 12:2), ως την κλιμάκωση της τέλει διαθηκικής σχέσης του Θεού με τον άνθρωπο.

Ο Χριστός ως Υιός του Θεού, αντιπροσωπεύει όχι μόνο τον Ισραήλ ενώπιον του Θεού, αλλά και την ιστορία και προορισμό του Ισραήλ στη δική Του ζωή

Ο Χριστός ως η επιτομή, η ενσάρκωση, η αντιπροσώπευση του Ισραήλ είναι το κλειδί για το ξεκλείδωμα σε βάθος όλου του πλούτου της Παλαιάς Διαθήκης

Η Χριστολογική κατανόηση των ιστορικών τμημάτων των προφητικών βιβλίων

Οι ευαγγελιστές συχνά αναφέρουν πως συγκεκριμένα γεγονότα στην ιστορία του Ισραήλ «εκπληρώθηκαν» στη ζωή του Χριστού. Ο Ματθαίος αναφέρει το περιστατικό από τον προφήτη Ωσή «εξ Αιγύπτου εκάλεσα τον υιόν μου» (11:1), μια δήλωση η οποία υπενθύμιζε στον Ισραήλ το γεγονός της Εξόδου. Αυτό όμως το γεγονός λείπει πως εκπληρώθηκε όταν ο Ιωσήφ και η Μαρία έφυγαν στην

Αίγυπτο μέχρι το θάνατο του Ηρώδη «καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευταίας Ἡρώδου, ἵνα πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἔξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου» (Ματθ. 2:15). Ο λόγος που ο Ματθαῖος το αναφέρει είναι για να δείξει πως τα λόγια του Ωσηέ εκπληρώθηκαν στο Χριστό. Τα λόγια αυτά όμως, δεν ήταν προφητεία, αλλά υπενθύμιση ενός γεγονότος του Ισραήλ ως υιού του Θεού (Εξ.4:22). Με ποια λογική όμως, το Ωσηέ 11:1 εκπληρώνεται στο Χριστό; Με την ίδια λογική και ερμηνεία με την οποία «στέκεται» η χριστολογική ερμηνεία των εμπειριών του Δαβίδ οι οποίες καταγράφονται στους Ψαλμούς (προηγούμενη ενότητα).

Ο Χριστός ως Υιός του Θεού, αντιπροσωπεύει όχι μόνο τον Ισραήλ ενώπιον του Θεού, αλλά και την ιστορία και προορισμό του Ισραήλ στη δική Του ζωή. Προσπαθεί λοιπόν, ο Ματθαῖος να μας διδάξει πως η ιστορία του λαού Ισραήλ αποκαλύπτεται πλήρως στη ζωή και αποστολή του Χριστού.

Στη συνέχεια ο Ματθαῖος περιγράφει τη θανάτωση όλων των αγοριών κάτω των δύο ετών στη Βηθλεέμ από τον Ηρώδη. Αναφέρεται σε κάποιο γεγονός στο βιβλίο του προφήτη

Ιερεμία, και γράφει πως εκπληρώθηκε στα δραματικά συμβάντα της Βηθλεέμ: «τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμός πολὺς· Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσὶν» (Ματθ. 2:17-18, σύγκρισε με Ιερεμία 31:15).

Αυτά τα λόγια από τον προφήτη Ιερεμία, αναφέρονται στην εξορία των Ιουδαίων από την Ιερουσαλήμ διαμέσου της Ραμὰ στη Βαβυλώνα, της οποίας αυτόπτης μάρτυρας ήταν ο Ιερεμίας. Συμβολικά, η Ραχὴλ, ως η μητέρα των Ισραήλ θρηνοῦσε. Σύμφωνα με τον Ματθαῖο αυτός ο θρήνος «πληρώθηκε» με το θρήνο των Βηθλεεμιτών, εξαιτίας της μαζικής δολοφονίας που είχε διατάξει ο Ηρώδης προκειμένου να θανατώσει το Χριστό.

Ο ευαγγελιστής Ματθαῖος ερμηνεύει πολλά σημαντικά γεγονότα στην ιστορία του Ισραήλ ως προεικονίσεις που εκπληρώνονται στον Μεσσία.² Στη ζωή του Χριστού, το πλήρες νόημα της ιστορίας του Ισραήλ έρχεται στο φως.

Δεν εξαντλείται η αξία της Παλαιάς Διαθήκης μόνο στην κυριολεκτική εκπλήρωση ορισμένων προφητειών. Για τους συγγραφείς της Καινής Διαθήκης, ολόκληρη η Παλαιά (ως σύνολο) ήταν μια μαρτυρία για το Χριστό. Γι' αυτό και η Παλαιά Διαθήκη είναι για το χριστιανό εξίσου χριστιανικό βιβλίο όπως και η Καινή

2ος Τόμος

ΚΑΘΕ ΠΡΩΙ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Μία έκδοση του περιοδικού Αστὴρ τῆς Ανατολῆς

Εντάσσεται στη σειρά των Γεωργίου Α. Χατζημιτσώνας, τα καθημερινά ερωτηματολόγια διαθέσιμα κάθε χρόνο. Σε μία μοναδική λογική όλη τη ζωή σου.

ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΚΑΘΕ ΠΡΩΙ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Μία έκδοση του περιοδικού Αστὴρ τῆς Ανατολῆς

Εντάσσεται στη σειρά των Γεωργίου Α. Χατζημιτσώνας, τα καθημερινά ερωτηματολόγια διαθέσιμα κάθε χρόνο. Σε μία μοναδική λογική όλη τη ζωή σου.

Παρογγελίες τηλ. 210 3231079
ή τηλ. 210 3316577
ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: astir@ges.gr

ΤΙΜΑΤΑΙ ΕΠΤΑ ΕΥΡΩ

Η «πλατύτερη» σημασία της Παλαιάς Διαθήκης

Με βάση όλα όσα αναφέρθηκαν οι μελετητές της Βίβλου δέχονται το θεολογικό όρο *sensus plenior* δηλαδή «πλατύτερο νόημα», αναγνωρίζοντας έτσι πως η ιστορία του λαού Ισραήλ έχει βαθύτερη σημασία από αυτή που η παραδοσιακή ιστορική εξηγητική μέθοδος μπορεί να φέρει στην επιφάνεια. Αυτό το «πλατύτερο νόημα» μπορεί να είχε γίνει αντιληπτό από τους προφήτες στην Παλαιά Διαθήκη, μπορεί όμως κι όχι. Αποκαλύπτεται όμως σε εμάς από την μεταγενέστερη αποκάλυψη του Αγίου Πνεύματος στην Καινή Διαθήκη κι αυτό αποδεικνύει πως το «πλατύτερο νόημα» της ιστορίας ήταν μέσα στις προθέσεις του Θεού, ο οποίος είναι και ο τελικός συγγραφέας της Αγίας Γραφής.³

Συμπέρασμα:

1. Η Καινή Διαθήκη αποκαλύπτει μια Χριστοκεντρική προσέγγιση στην Παλαιά. Αυτή η προσέγγιση είναι θεολογικά πολύ πιο πλούσια και περιεκτική από την ερμηνευτική που στηρίζεται στον κυριολεκτισμό.

2. Η ερμηνεία που δίνει η Καινή Διαθήκη στις προφητείες για τον Μεσσία αποκαλύπτει «διαφορετικούς» και σίγουρα «μοναδικούς» τρόπους με τους οποίους οι υποσχέσεις του Θεού πραγματοποιούνται καθώς ξεδιπλώνεται το σχέδιο του Θεού για τη σωτηρία των ανθρώπων.

3. Με βάση την κυριαρχία του Θεού στην ιστορία του λαού Ισραήλ, η Καινή Διαθήκη αναγνωρίζει πως υπάρχουν άμεσες μεσσιανικές προφητείες οι οποίες εκπληρώνονται στο Χριστό.

4. Συχνότερα όμως, η Καινή Διαθήκη αναγνωρίζει πως υπάρχουν έμμεσες μεσσιανικές προφητείες οι οποίες έχουν ένα «πλατύτερο» νόημα (*sensus plenior*) εν Χριστώ. Αυτού του είδους η εκπλήρωση ονομάζεται «τυπολογική». Φανερώνεται ιδιαίτερα

στους βασιλικούς Ψαλμούς.

5. Τέλος, η Καινή Διαθήκη ερμηνεύει μεσσιανικά ένα αριθμό μη προφητικών, αλλά ιστορικών περικοπών με τυπολογικό τρόπο. Με πολλούς τρόπους η Καινή Διαθήκη διδάσκει πως τα γεγονότα της ζωής του Χριστού, η γέννησή του στη Βηθλεέμ, ο ταπεινωτικός θάνατός Του, αλλά και η ανάσταση και εξύψωσή Του, δεν ήταν τυχαία γεγονότα. Βρίσκονταν μέσα στο σχέδιο του Θεού, το οποίο ήταν προκαθορισμένο όταν δημιουργούσε και ξεχώριζε το λαό Ισραήλ.

Ενώ οι άμεσες προφητείες έχουν σαφώς απολογητική αξία για το κήρυγμα του ευαγγελίου σε μη-χριστιανούς, ο τυπολογικός προφητείες έχουν νόημα και αξία μόνο για όσους ήδη πιστεύουν πως ο Χριστός ήταν ο Μεσσίας των προφητειών. Αυτή η πίστη ανοίγει τα μάτια να δει κάποιος το Χριστό σε όλη την Παλαιά Διαθήκη. Υπό αυτή την οπτική γωνία, οι προφητείες για το Χριστό δεν είναι μόνο σε ορισμένα εδάφια, αλλά παντού!

Ο Χριστός ως η επιτομή, η ενσάρκωση, η αντιπροσώπευση του Ισραήλ είναι το κλειδί για το ξεκλείδωμα σε βάθος όλου του πλούτου της Παλαιάς Διαθήκης. Δεν εξαντλείται η αξία της Παλαιάς Διαθήκης μόνο στην κυριολεκτική εκπλήρωση ορισμένων προφητειών. Για τους συγγραφείς της Καινής Διαθήκης, ολόκληρη η Παλαιά (ως σύνολο) ήταν μια μαρτυρία για το Χριστό. Γι' αυτό και η Παλαιά Διαθήκη είναι για το χριστιανό εξίσου χριστιανικό βιβλίο όπως και η Καινή. Χωρίς αυτή τη διάσταση στο νου μας, κάθε απόπειρα ερμηνείας των προφητειών, είναι καταδικασμένη να παραμείνει ημιτελής και προσανατολισμένη προς τη λάθος κατεύθυνση.

Ο αιδ. Γ. Αδάμ είναι ποιμένας της Β' Ε.Ε.Ε. Αθηνών.

Υποσημειώσεις

1. Στο ευαγγέλιο του Ιωάννη, μάλιστα υπάρχει αλλαγή στο κείμενο του Ψαλμού (από χρόνο ενεστώτα στον Ψαλμό 69 σε χρόνο μέλλοντα στο Ιωάννη 2:17). Αυτή η αλλαγή επίσης δείχνει την προφητική διάσταση του Ψαλμού 69.

2. Η βάπτισή του (Ματθ. 3:1-4) αποτελεί εκπλήρωση της προφητείας για την αποκατάσταση του Ισραήλ από τον Ησαΐα 40-66 (βλ. Ησαΐας 42:1. Ιδιαίτερα στο Ματθαίο 12:17-21 το Ησαΐα 42:1-2 αναφέρεται ξεκάθαρα). Για αυτό και το σχόλιο του Χριστού πως πρέπει να εκπληρώσει κάθε δικαιοσύνη, μπορεί να γίνει κατανοητό ως υπακοή του Χριστού εκεί που ο Ισραήλ είχε ανυπακούσει. Ο Χριστός μετά από αυτά τα γεγονότα, μπαίνει στη γη Χαναάν και ουσιαστικά επανασυστήνει τον Ισραήλ συμβολικά διαλέγοντας 12 μαθητές. Στη συνέχεια αρχίζει και πολεμά τον πραγματικό εχθρό, τον Σατανά, όχι φυσικούς εχθρούς (βλ. Ματθ. 12:28-29). Ο πόλεμος που διεξάγει ο Χριστός αποτελεί το αντίτυπο της κατάκτησης της γης Χαναάν για την οποία μαθαίνουμε στον Ιησού για την οποία μαθαίνουμε στον Ιησού. Όλη Του η ζωή και η διακονία είναι μια επανάληψη και κλιμάκωση της ιστορίας του λαού Ισραήλ.

3. Λίγες παρατηρήσεις ακόμη θα κάνουμε από το ευαγγέλιο του Ιωάννη στο θέμα αυτό. Ο Ιωάννης ερμηνεύει την απιστία των Ιουδαίων στο Χριστό ως τον Μεσσία ως εκπλήρωση της απιστίας των κατοίκων της Ιερουσαλήμ στο μήνυμα του Ησαΐα: Τοσαύτα δε αυτού σημεία πεποιηκότες έμπροσθεν αυτών ουκ έπίστευον εις αυτόν ίνα ό λόγος Ησαΐου του προφήτου πληρωθή όν έιπε: Κύριέ τίς έπίστευσε τή άκοή ήμών και ό βραχιών Κυρίου τίνι άπεκαλύφθη (Ιωάννης 12:37-38, σύγκρισε με το Ησαΐα 53:1). Οι Ιουδαίοι στα παλιά χρόνια άπίστησαν στο κήρυγμα του Ησαΐα σχετικά με τον ερχόμενο υπηρέτη του Γιαχβέ (Ησαΐας 53). Όμως, οι Ιουδαίοι των ημερών του Χριστού άπίστησαν περισσότερο, επειδή είδαν την εκπλήρωση της προφητείας του Ησαΐα με τα ίδια τους τα μάτια και όμως πάλι δεν έπίστευαν. Ο Ιωάννης τότε συνεχίζει διευκρινίζοντας τις θεολογικές και πνευματικές συνέπειες αυτής της άπόρριψης εκ μέρους των Ιουδαίων. Επικαλείται τον Ησαΐα στο 6:9-10 με ένα τρόπο που δεν είναι άπόλυτη αντιγραφή του κειμένου ούτε από το Εβραϊκό, ούτε από τους Εβδομήκοντα. Ο Ιωάννης γράφει πως ο Χριστός «εκτελεί» αυτό που ο Θεός είχε αρχικά προστάξει τον Ησαΐα να κάνει. Σύμφωνα με το κείμενο του Ησαΐα, ο Θεός είχε προστάξει τον Ησαΐα να πει στην Ιερουσαλήμ: «Και έιπεν, Ύπαγε και έπέε προς τούτον τον λαόν, με την ακοήν θέλετε ακούσει και δεν θέλετε εννοήσει και βλέποντες θέλετε ιδεί και δεν θέλετε καταλάβει επαχύνθη η καρδιά του λαού τούτου, και έγεναν βαρέα τα ώτα αυτών, και έκλεισαν τους οφθαλμούς αυτών, διά να μη βλέπωσι με τους οφθαλμούς αυτών και ακούωσι με τα ώτα αυτών και νοήσωσι με την καρδίαν αυτών και επιστρέψωσι και θεραπευθώσι» (Ησαΐας 6:9-10).

Ο Ιωάννης όμως, λέει το εξής: «[Αυτός] τετύφλωκεν αυτών τους όφθαλμούς και πεώρωκεν αυτών την καρδίαν ίνα μη ίδωσι τοίς όφθαλμοίς και νοήσωσι τή καρδίαν και έπιστραφώσι και ίάσωμαι αυτούς» (Ιωάν. 12:40). Ο Ιωάννης εξηγεί με αυτή την αλλαγή πως η εντολή του Θεού στον Ησαΐα, εκπληρώθηκε από τον Χριστό, ήταν μια εντολή η οποία πραγματοποιήθηκε από το Χριστό. Προσθέτει δε το εξής: «ταύτα έιπεν Ησαΐας ότε είδε την δόξαν αυτού και έλάλησε περί αυτού» (Ιωάννης 12:41). Αυτή η εντυπωσιακή δήλωση σημαίνει πως όταν ο Ησαΐας είδε στο όραμά Του την αγιότητα του Θεού στον ουράνιο ναό Του και ο Θεός τον κάλεσε να προφητεύσει στο λαό Ισραήλ (Ησαΐας 6:1-8), ο προφήτης είδε τη δόξα του Χριστού πριν την ενσάρκωσή Του και είχε μιλήσει για το Χριστό όταν κήρυττε στην Ιερουσαλήμ! Συνάγεται από αυτά πως για τον ευαγγελιστή Ιωάννη, στο πρόσωπο του Χριστού συγχωνεύεται η δόξα του Γιαχβέ και η προφητική αποστολή του Ησαΐα. Με αυτό τον μοναδικό τρόπο ξεδιπλώνει ο Ιωάννης την «πλατύτερη» έννοια της προφητικής αποστολής του Ησαΐα και την μετέπειτα τύφλωση του Ισραήλ.

Προς Εφεσίους Επιστολή

Ο Θεός που Αποκαθιστά τον Πεσμένο Κόσμο

του αιδ. Στ. Δεληγιάνη

Ο *Μαρτίνος Λούθηρος* ανέφερε ότι η προς Ρωμαίους Επιστολή αποτελεί το πιο σπουδαίο έγγραφο στην *Καινή Διαθήκη*, το *Ευαγγέλιο* στην πιο αγνή έκφρασή του. Αυτό είναι μια μεγάλη αλήθεια. Ωστόσο, σύμφωνα με το γνωστό βρετανό ιεροκήρυκα του 20ου αιώνα *Martyn Lloyd Jones*, η προς *Εφεσίους Επιστολή* αποτελεί την πιο θεσπέσια και μεγαλειώδη έκφραση του Ευαγγελίου αυτού.

Η προς Εφεσίους,¹ Επιστολή, αποτέλεσε και αποτελεί, αντικείμενο του ενδιαφέροντος των ερμηνευτών της Χριστιανικής Εκκλησίας. Έτσι, ο μεγάλος Πατέρας της Εκκλησίας, *Ιωάννης Χρυσόστομος*, αναφέρει σχετικά πως η προς Εφεσίους είναι «*μεστή νοημάτων υψηλών και δογμάτων*» και πως «*υψηλών σφόδρα γέμει των νοημάτων και υπερόγκων*», ενώ, επιπρόσθετα, ο Θεοφύλακτος επισημαίνει πως «*δει ουν και ημίν, πολλής της προσοχής προς κατανόησιν των εν αυτή μυστηρίων*».² Για τον *Ιωάννη Καλβίνο*, η προς Εφεσίους Επιστολή αποτελούσε το πιο αγαπητό βιβλικό σύγγραμμα, ενώ για άλλους, πιο σύγχρονους ερμηνευτές, μεταξύ των οποίων οι *F. F. Bruce*, *S. T. Coleridge*, *J. A. Robinson* και *R. Brown*, που μίλησαν γι' αυτήν με τα θερμότερα λόγια, η προς Εφεσίους Επιστολή αποτελεί «*το πιο θεία εμπνευσμένο ανθρώπινο σύγγραμμα*», την «*πεμπτουσία*» και «*κορωνίδα*» των γραπτών του απ. Παύλου, στο μεγαλείο και επιρροή της οποίας μόνο η προς Ρωμαίους Επιστολή θα μπορούσε να συγκριθεί.

Με αυτά ως προοίμιο, θα επιθυμούσα μέσα από αυτή τη σειρά των μελετών να προβούμε σε μία επισκόπηση της προς Εφεσίους Επιστολής, που δε φιλοδοξεί μεν να αποτελέσει μία εκτενή έρευνα της υψηλής αυτής σε θεολογική αξία επιστολής, ωστόσο, προσδοκά να διατυπώσει με ένα απλούστερο και πιο συνεκτικό τρόπο το περιεχόμενό της, προσφέροντας μία *βιβλική θεολογία* της συγκεκριμένης Επιστολής. Κατά συνέπεια, η συγκεκριμένη σειρά στην προς Εφεσίους Επιστολή σκοπεύει να αναδείξει περισσότερο τη βιβλική αλληλουχία μεταξύ Παλαιάς και Καίνης Διαθήκης, ως προς την εκπλήρωση των προαιώνιων θείων απολυτρωτικών σχεδίων και βουλών και του τελικού σκοπού τους,³ προκειμένου ο ευσεβής αναγνώστης, καθώς κατανοεί καλύτερα το περιεχόμενο της συγκεκριμένης Επιστολής, αφενός να εκτιμήσει περισσότερο την ιδιαίτερη αξία και θέση της μέσα στην Καινή Διαθήκη και αφετέρου να αναγνωρίσει, αποδεχτεί και εκπληρώσει τον υψηλό θείο ρόλο και σκοπό που του αναλογεί.

Δομή, Θεματολογία και Περιεχόμενο

Η προς Εφεσίους Επιστολή αποτελεί μία *εγκύκλιο* επιστολή,⁴ που σκοπό έχει, μέσω της εμπνευσμένης από το Άγιο Πνεύμα πέννας του απ. Παύλου,⁵ να φέρει πλήρως στο φως-αποκαλύψει το *μυστήριο* του θελήματος του Θεού, που στο πρόσωπο του Μεσσία Ιησού και στο έργο του-θάνατο και ανάστασή του-έχει ήδη πραγματοποιηθεί.

Ο *διαθηκικός* τρόπος σκέψης του απ. Παύλου, κάτι το φυσιολογικό και σύνηθες μεταξύ των ιερών συγγραφέων της Καίνης Διαθήκης, κάνει τη χωρισμένη σε *θεολογικό-δογματικό* και *ηθικό* μέρος δομή της προς Εφεσίους Επιστολής να θυμίζει έντονα *διαθηκικό* έγγραφο (κεφ. 1-3 & 4-6 αντίστοιχα).⁶ Ο Θεός, με θαυμαστό τρόπο μέσω του Χριστού, εκπληρώνει το *προαιώνιο διαθηκικό του σχέδιο* και πραγματοποιεί ό,τι έχει προειπεί.

Το θείο αυτό σχέδιο στην προς Εφεσίους αποκαλύπτεται μέσα σε έντονο *λατρευτικό* φόντο και *ατμόσφαιρα*⁷ από τον Παύλο (Εφ. 3:2-5), κάτι που αναπόφευκτα φέρνει στο νου του βιβλικού μελετητή λατρευτικούς Ψαλμούς από το εβραϊκό Ψαλτήριο. Συγκεκριμένα, Ψαλμούς όπως οι 103-106, 111-118, 134 και, κυρίως, 135 και 136, που εκφράζουν με έντονο τρόπο το θέμα της *θείας εκλογής* και *διαθήκης* και *γιορτάζουν* την πιστή *διαθηκική αγάπη* του Θεού για το λαό του και τη *σωτήρια νίκη* του Θεού ενάντια στους εχθρούς του για χάρη του λαού του, χρησιμοποιώντας σε μεγάλο βαθμό εκφράσεις *ευλογίας* (*berakah*)—όπως ακριβώς και ο απ. Παύλος στο εισαγωγικό Εφ. 1:3 χρησιμοποιεί—και *δοξολογίας* προς το Θεό για τα θαυμαστά σωτήρια έργα της πιστής διαθηκικής αγάπης του προς όλη τη δημιουργία του και κυρίως προς το λαό του.

Το περιεχόμενο της Επιστολής εστιάζει στο κεντρικό θέμα του *μυστηρίου του θείου θελήματος* ή *μυστηρίου του Χριστού*, που αφορά το έργο *αποκατάστασης*, *συμφιλίωσης* και *ειρήνευσης*, *ενότητας* και *αρμονίας* που ο Θεός φέρνει μέσα στο σύμπαν και τον πεσμένο κόσμο, δια του προσώπου και του έργου του Ιησού του Μεσσία-Χριστού,⁸ ως ενός άλλου,

νέου-έσχατου Αδάμ.⁹

Με τη σταύρωση, και ιδιαίτερα την ανάσταση, καθώς και την εξύψωση και την ενθρόνιση του Χριστού, του νέου-έσχατου Αδάμ, ο Θεός αποκαθιστά, ειρηνεύει, ενώνει και φέρνει την αρμονία του μέσα στον πεσμένο και διαιρεμένο κόσμο, εκπληρώνοντας τον πρωταρχικό και ύψιστο σκοπό του μέσω του ανθρώπου, την επέκταση και εξάπλωση της Εδέμ σε όλη τη γη.¹⁰ Έτσι, ο Θεός εν Χριστώ, ξεκινά με τη δημιουργία μίας νέας ανθρωπότητας, μίας «νέας γενιάς» ανθρώπων και λαού δικού του, δίχως εθνικούς προσδιορισμούς και περιορισμούς, που θα διακρίνεται μόνο από την ταύτισή του με τον Ιησού το Μεσσία, και που μοναδική επιδίωξή του θα αποτελεί η πιστότητά του προς το Θεό και τη βουλή του θελήματός του· την Εκκλησία.¹¹ Αυτήν, την Εκκλησία, καθιστά ο Θεός πνευματικό του Οίκο-Ναό,¹² Νύμφη¹³ και Σώμα του εξυψωμένου και ενθρονισμένου υπεράνω πάσης αρχής καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου, οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι νι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι Ιησοῦ Χριστοῦ.¹⁴ Καθώς βιώνει στη ζωή της και μέσα στον πεσμένο και διαιρεμένο κόσμο τη ζωή του νέου ανθρώπου, δηλ., τη ζωή της αγιότητας, ειρήνης, συμφιλίωσης, ενότητας και αρμονίας,¹⁵ εκπληρώνει με τη δύναμή Του, την προαιώνια βουλή Του: τη φανέρωση, δια του Ευαγγελίου του Χριστού, της ένδοξης και λυτρωτικής Παρουσίας και Βασιλείας Του σε όλη τη γη.¹⁶

Συνεπώς, ο Θεός, εν Χριστώ Ιησού και δια του Άγιου του Πνεύματος και της θαυμαστής δύναμής Του μέσω της Εκκλησίας, αφενός φέρνει την ειρήνη, την αποκατάσταση, την ενότητα και την αρμονία Του μέσα στον πνευματικά σκοτεινό και διαιρεμένο κόσμο, ενώ αφετέρου διακηρύττει την πολυποίκιλη σοφία και το θρίαμβό Του ενάντια «ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις». Ουσιαστικά, με άλλα λόγια, ο Θεός, πάνω στη βάση του προσώπου και του έργου του Χριστού, με την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος και της δύναμής Του, πραγματοποιεί ένα έργο αναδημιουργίας στον κόσμο και ολόκληρο το σύμπαν, τα οποία βρίσκονται σε κατάσταση πνευματικού χάους¹⁷ εξαιτίας της αμαρτίας και της επιρροής των σκοτεινών σατανικών δυνάμεων, ώστε, ως τελικό σκοπό, να δοξάσει το άγιο Όνομά Του, την αιώνια Χάρη και πιστή Αγάπη Του.¹⁸

Έτσι, η προς Εφεσίους Επιστολή αναδεικνύεται, κατ' ουσίαν, ως μία συστηματική θεολογία του

σύμπαντος, που αποκαλύπτει πώς εν Χριστώ, ο μέλλον αιώνας της νέας δημιουργίας «εισβάλλει» στον παρόντα πονηρό αιώνα και αποκαλύπτει και χαρίζει ευλογημένα δείγματα της μέλλουσας μακαριότητας και δόξας.¹⁹

Το Περιεχόμενο της Επιστολής Σήμερα

Ως κατακλείδα του εισαγωγικού αυτού άρθρου για την προς Εφεσίους Επιστολή, θεωρώ σκόπιμο να τεθούν δύο βασικά διδάγματα και προτροπές που η Επιστολή αυτή αφίνει σε εμάς και στη σύγχρονη Εκκλησία εν γένει:

1. Οι χριστιανοί πιστοί, καλούνται να κατανοήσουν τη ζωή και τις ευλογίες της Νέας εν Χριστώ Ιησού Δημιουργίας του Θεού και στη συνέχεια να ζουν διαρκώς, ατομικά, και συλλογικά, στο πλαίσιο του γάμου τους, της οικογένειάς τους και της εκκλησίας, μέσα σε αυτήν την

ευλογημένη ζωή της νέας δημιουργίας, η οποία χαρακτηρίζεται από μία διαρκή κατάσταση ειρήνης, αποκατάστασης, συμφιλίωσης, άρρηκτης ενότητας και αρμονίας προς το Θεό και προς τους συνανθρώπους τους (εντός και εκτός εκκλησίας), στην οποία (νέα δημιουργία) τους έφερε ο Θεός με το θάνατο, την ανάσταση, την ανάληψη και την ενθρόνιση στα δεξιά Του, του Υιού του Ιησού Χριστού.

2. Η φανέρωση της θείας διαθηκικής αγάπης και των σωτήριων έργων προσκαλεί διαχρονικά το λαό της διαθήκης, την

Εκκλησία, αφενός σε ένα ακατάπαυστο ξεχείλισμα και γιορτή λατρείας, δοξολογίας και ευλογίας προς το Θεό των υποσχέσεων και εκπληρώσεων²⁰ και αφετέρου σε μία διαρκή και συνεπή ζωή φανέρωσης και διακήρυξης της αγάπης αυτής και των θείων λυτρωτικών έργων, δια του Ευαγγελίου του Χριστού, στο βυθισμένο στο πνευματικό και ηθικό σκοτάδι κόσμο.²¹

Ο αιδ. Σταύρος Δεληγιάννης είναι ποιμένας της Ε.Ε.Ε. Βεροίας.

Υποσημειώσεις

¹ Επιλεγμένη Βιβλιογραφία: **Αδάμ, Γεώργιος**. «Ισραήλ και Εκκλησία: Σχέση παρένθεσης ή Εκπλήρωσης; /2>. *Αστήρ της Ανατολής*, Οκτώβριος, 2006, σελ. 262-266. «Ισραήλ και Εκκλησία: Σχέση παρένθεσης ή Εκπλήρωσης; /3>. *Αστήρ της Ανατολής*, Νοέμβριος, 2006, σελ. 294-298. **Allen, L. C.** *Psalms 101-150*. WBC. Waco TX.: Word Books Publishers, 1983. **Barth, Markus.** *Ephesians*. Vol. I & II. AB N. York, N.Y.: Doubleday, 1974. **Beale, G. K.** "The Influence of the Old Testament" in *John's use of the Old Testament in Revelation*. JSNT Supplement Series; Sheffield: Sheffield Academic, 1998. "Ephesians" (Ανέκδοτες Σημειώσεις στο Μάθημα Exegesis of Ephesians). Gordon-Conwell Theological Seminary, 1999a. **Bruce, F. F.** *The Epistles to the Colossians, Philimon & Ephesians*. NICNT. G. Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publ. Co., 1984. **Dumbrell, W. J.** *The End of the Beginning: Revelation 21-22 and the Old Testament*. Eugene OR.: Wipf and Stock Publishers, 2001. **Hawthorne, G. F., Martin, R. P. & Reid, D. G. eds.** *Dictionary of Paul and his Letters*. D. Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1993. **Hoekema, A. A.** *Created in God's Image*. G. Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publ. Co., 1986. **Knight, G. A. F.** *Psalms*. Vol. 2. Philadelphia, PA: Westminster Press, 1983. **Kostenberger, A. J. & O'Brien P. T.** *Salvation to the Ends of the Earth*. NSBT. D. Grove, Ill.: InterVarsity Press/ Apollos, 2001. **Καραβιδόπουλος, Ι. Δ.** *Αποστόλου Παύλου Επιστολές προς Εφεσίους, Φιλιππίους, Κολοσσαείς, Φιλήμονα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Π. Πουρναρά, 1992. *Εισαγωγή στην Καινή Διαθήκη*. 2η Έκδοση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Π. Πουρναρά, 1997. **Ladd, G. E.** *A Theology of the New Testament*. Revised Edition. G. Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publ. Co., 1993. **Lincoln, A. T.** *Ephesians*. WBC Dallas, TX.: Word Inc., 1990. **Marshall, I. H.** *New Testament Theology: Many Witnesses, one Gospel*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2004. **O'Brien, P. T.** *The Letter to the Ephesians*. Pillar NTC. G. Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1999. **Pate, C. M.** *The End of the Age Has Come: The Theology of Paul*. G. Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, 1995. **Runyon, John Paul.** "Toward a Biblical Theology of Ephesians" (Ανέκδοτη Εργασία στο Μάθημα Th.M Seminar). Gordon-Conwell Theological Seminary, 2000. **Τρεμπέλας, Π. Ν.** *Υπόμνημα εις τας Επιστολάς της Κ.Δ. Τόμος Β'*. Εκδ. 4η. Αθήνα: «Ο Σωτήρ», 1993. **Wright, N. T.** *What Saint Paul Really Said: Was the Paul of Tarsus the Real Founder of Christianity?* G. Rapids, Michigan: Wm. B. Eerdmans Publ. Co., 1997. **Paul: In Fresh Perspective**. Minneapolis, MN: Fortress Press, 2005. **Χατζηαντωνίου Γεώργιος**, *Η Καινή Διαθήκη: Γενική Εισαγωγή*. Β' Έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις «Ο Λόγος».

² Ι. Δ. Καραβιδόπουλος, *Αποστόλου Παύλου Επιστολές προς Εφεσίους, Φιλιππίους, Κολοσσαείς, Φιλήμονα* (Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Π. Πουρναρά, 1992), σελ.45-46.

³ Όλοι οι ιερείς συγγραφείς της Καινής Διαθήκης και ιδιαίτερα ο απ. Παύλος, δεν έβλεπαν τα θεία απολυτρωτικά σχέδια και αποκάλυψη στην εποχή που ζούσαν, ως κάτι το μεμονωμένο, αυτοτελές και ξεκομμένο από το ιστορικό παρελθόν, αλλά ως μία αναγκαία συνέχεια αυτών, που οδηγεί εγγύτερα στην τελική τους εκπλήρωση στο μέλλον, το εσχατολογικό τέλος.

⁴ Η απουσία ρητής αναφοράς από ορισμένα από τα αρχαιότερα χειρόγραφα των παραληπτών («προς Εφεσίους») καθώς και χαρακτηριστικών επιστολικών στοιχείων (π.χ. αναφορά σε συγκεκριμένα προβλήματα των παραληπτών, χαιρετισμών), που χαρακτηρίζουν άλλες επιστολές του απ. Παύλου σε άλλες εκκλησίες (π.χ. Α' και Β' Κορινθίους, Β' θεσσαλονικείς κ.ά.), οδηγεί στο συμπέρασμα πως η συγκεκριμένη Επιστολή έχει εγκύκλιο παρά τοπικό χαρακτήρα, που στάλθηκε σε διάφορες εκκλησίες της Μικράς Ασίας.

⁵ Στη σειρά αυτή των μελετών ισοθετείται η Παύλεια προέλευση της προς Εφεσίους Επιστολής.

⁶ Θεωρώ πως μία προσεκτική μελέτη της δομής της Επιστολής αναδεικνύει πολλές ομοιότητες με στοιχεία που παρατηρούνται κατά τη σύναψη κάποιας διαθήκης στους χρόνους της Π.Δ., με εξέχον παράδειγμα αυτό της Μωσαϊκής-Σιναϊτικής Διαθήκης (Έξοδ.20:2-17, Δευτ.5:6-21). Έτσι, αντίστοιχα με τη δομή της Επιστολής, έχουμε: **α)** στο πρώτο μέρος (κεφ. 1-3), πολλά χαρακτηριστικά που θυμίζουν πολύ σε ύφος και θεολογικό νόημα την εισαγωγή-«Ιστορικό Πρόλογο» της Μωσαϊκής-Σιναϊτικής Διαθήκης στο Έξοδ.20:2, Δευτ.5:6, δηλ., τα θαυμαστά σωτήρια έργα του Θεού χάριν του λαού του Ισραήλ (επίσης Λευιτ.26:13 και Ψαλμ.81:1-10). Έτσι, παρομοίως, στην Εφεσ.1:3-14, 22, 23, κεφ.2, κεφ.3:6, βρίσκουμε να αναφέρεται το τι ο Θεός **πραγματοποίησε** και **έγινε** εν Χριστώ προς το λαό του, την Εκκλησία του, δηλ., *Σωτήρας και Λυτρωτής* (1:3-4, 7, 2:1-9), *Πατέρας* (1:5, 11, 13, 14, 2:13, 18, 19, 3:6), *Κύριος* (1:4, 22, 23), *Δημιουργός* (2:10, πρβλ. 4:24), *Βασιλιάς* στον οίκο και θρόνο του (2:20-22). **β)** Στο δεύτερο μέρος (κεφ. 4-6), έχουμε πολλά χαρακτηριστικά που θυμίζουν πολύ σε ύφος και θεολογικό νόημα τις «Υποχρεώσεις» της Μωσαϊκής-Σιναϊτικής Διαθήκης στο Έξοδ.20:3-17, Δευτ.5:7-21, δηλ., την πιστή ανταπόκριση υπακοής του λαού του Θεού προς το Θεό της σωτηρίας του. Έτσι, με παρόμοιο τρόπο, στην Εφεσ.4:1-6:9, 6:10-20, η Εκκλησία προστάζεται να περπατήσει (υπακούσει) στις θείες εντολές και θέλημα του Θεού, του Σωτήρα και Κυρίου της, όπως ακριβώς και ο Ισραήλ προστάζονταν να πράξει μέσα στις διαθηκικές του ευθύνες στην Παλαιά Διαθήκη απέναντι στο Γιάχβε τον Κύριό του (επίσης πρβλ. Έξοδ.21-23:23, **Λευιτ. 18-20**, Δευτ.4:1-8, 6:1-9, 11:16-32, κεφ.12-27:10).

⁷ Ουσιαστικά τα πρώτα τρία κεφάλαια της Επιστολής αποτελούν ένα ξέσπασμα, μια γιορτή (αλλά, παράλληλα, και μια προτροπή) λατρείας του απ. Παύλου, έναν ύμνο και μία δοξολογία στο Θεό της Διαθήκης για όλα τα μεγάλα και θαυμαστά σωτήρια έργα της αιώνιας σώζουσας Χάρης και Αγάπης του προς το λαό του, την Εκκλησία του, που αφενός τον *αποκαθιστά*, τον *ειρηνεύει* και τον *ενώνει* εν Χριστώ με τον εαυτό του και αφετέρου τον χρησιμοποιεί για να φέρει την ειρήνη, αποκατάσταση και αρμονία του μέσα στον πεσμένο κόσμο και σύμπαν (Εφεσ.1:3, 6, 12, 2:4-7, 3:(10-12), 20, 21).

⁸ Εφεσ.1:9, 10, 3:3, 4, 9.

⁹ Αν και στην προς Εφεσίους Επιστολή δεν αναφέρεται ρητά ο τίτλος αυτός για τον Χριστό, όπως με άμεσο τρόπο γίνεται στην Α' Κορ.15:45 και έμμεσα στην Α' Κορ.15:22, ωστόσο, η ιδέα αυτή: **α.** βρίσκεται μοναδικά στο νου και στη βαθιά διαθηκική συλλογιστική και θεολογία του απ. Παύλου, που δε θα μπορούσε να εξαιρεθεί από μία επιστολή του όπως η προς Εφεσίους, που, όπως θεωρείται, αποτελεί εν πολλοίς σύνοψη της θεολογίας του (F. F. Bruce), και **β.** ενυπάρχει στη συγκεκριμένη Επιστολή (1:22, 2:10, επίσης πρβλ. Α' Κορ.15:20-27, 45, Γεν.1:28, Ψαλμ.8:6β).

¹⁰ Με αυτό νοείται η **εξάπλωση** και **επέκταση** της **εδεμικής κατάστασης**, δηλ., της **ένδοξης παρουσίας** και **κυριαρχίας-βασιλείας** του Θεού σε όλη τη γη μέσω του ανθρωπού, του *κατ' εικόνα και ομοίωση Θεού* πλασμένου, ώστε *όλη η γη* να καταστεί τρόπον τινά ένας *ναός-οίκος* του Δημιουργού Θεού *όπως* ήταν και η Εδέμ: Εφεσ.1:22-23, πρβλ. Γεν.1:28, 9:1-2, 7, 12:3β, 18:18, 22:18, 26:4, Ψαλμ.2:8, 8:6, Ησα.49:6, 8, Ματθ.28:18, 19, Λουκ.24:47, Πραξ.1:7-8, Αποκ.21:1-3, 22:1-5.

¹¹ Εφεσ.2:11-18, 3:6.

¹² Εφεσ.2:19-22.

¹³ Εφεσ.5:25-27, 29, 32.

¹⁴ Εφεσ.1:23, 2:16.

¹⁵ Εφεσ.4:1-6:9, 6:10-20.

¹⁶ Εφεσ.1:20-23, 2:11-22, 3:6, 10-20, 6:10-20.

¹⁷ Όπως ήταν (στη φυσική σφαίρα) η γη προτού ο Θεός αρχίσει το δημιουργικό του έργο κατά την πρώτη δημιουργία (Γεν.1:2).

¹⁸ Εφεσ.1:6α, 12, 14, 2:4-10, 3:20, 21.

¹⁹ G. K. Beale, "Ephesians"

²⁰ Εφεσ.1:3α, 6α, 12, 14β, 3:20-21, πρβλ. Β' Κορ.1:3, Α' Τιμ.1:17, 6:15-16.

²¹ Εφεσ.3:10, 5:8, 6:13-20, πρβλ. Ησα.49:6, Ματθ.5:13-16, Β' Κορ.2:14-15, 3:2-3, Φιλιπ.2:14-15.

Ποια η θέση του ανθρώπου μέσα στη δημιουργία;

*Ο διάλογος που ακολουθεί διεξήχθη στη συνάντηση της 16-3-2006 της Επιτροπής Ιερότητας της Ζωής - Οικολογίας της Γενικής Συνόδου της Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας, μεταξύ της κας Ιωάννας Σαχινίδου και του κ. Μιχάλη Λιτσικάκη.
Ο διάλογος είναι μια μη-προετοιμασμένη συζήτηση και έχει τα θετικά στοιχεία του αυθορμητισμού αλλά και τα αρνητικά της αμεσότητας.*

Μιχάλης Λιτσικάκης: Στην προσπάθειά μας να φύγουμε από το ανθρωποκεντρικό μοντέλο μπορεί να φτάσουμε σε κάποιο μοντέλο που εξισώνουμε τα πάντα μέσα στη δημιουργία και σαφώς η ανθρώπινη ζωή έχει μεγαλύτερη αξία από το ζωικό βασίλειο ή ακόμα και το φυτικό βασίλειο. Βασικά το πρόβλημα είναι ότι πρέπει να προσεγγίσουμε τη δημιουργία διαφορετικά και όχι τον άνθρωπο. Μέχρι τώρα βλέπαμε τη δημιουργία σαν κάτι το οποίο θα καταναλώσουμε, είναι στη εξουσία μας είναι για μας και τελείωσε. Ναι είναι για μας αλλά ταυτόχρονα είναι η δόξα του Θεού. Και θα πρέπει τη δημιουργία να την μεταχειριζόμαστε σαν τη δόξα του Θεού.

Ιωάννα Σαχινίδου: Θέμα της συζήτησής μας είναι η σχέση ανθρώπων, Θεού, δημιουργίας. «Παρ' ό,τι είναι αόρατες και η αιώνια δύναμη του Θεού και η θεϊκή του ιδιότητα, μπορούσαν να τις δουν μέσα στη δημιουργία, από τότε που έγινε ο κόσμος (Ρωμαίους 1,20).» Όλα τα όντα, σαν δημιουργήματα του Θεού αντικατοπτρίζουν τη δόξα Του και έχουν την αξία τους, και τον σκοπό τους. «Ό,τι υπάρχει είναι πλασμένο δια {του Χριστού} και αυτόν έχει σκοπό του» (Κολοσσαείς 1.16). Τα δημιουργήματα δεν έχουν σκοπό τον άνθρωπο αλλά τον Χριστό.

ΜΛ Ο σκοπός του Θεού αποκαλύπτεται μέσα από τη σχέση του Θεού με τον άνθρωπο.

ΙΣ Δεν έχουν τα άλλα όντα άμεση σχέση με το Θεό; «Τα ουράνια φανερώνουν το μεγαλείο του Θεού. Η μια στην άλλη μέρα μεταδίδει αυτό το μήνυμα.» Ψαλμός 19.

ΜΛ Για μένα η δημιουργία, τα όντα, η γη και τα πάντα που βρίσκονται στη γη και ανήκουν στον Κύριο είναι πλασμένα για τη δόξα Του. Ωστόσο στερούνται τη σχέση αγάπης που έχει αναπτυχθεί με τον άνθρωπο, η οποία είναι μοναδική.

ΙΣ Πώς μπορούμε να ξέρουμε τη σχέση που έχουν τα άλλα όντα με τον Θεό; Είναι και δικός τους δημιουργός, αφού δίνει στα πάντα ζωή και πνοή και τα πάντα.

ΜΛ Θα κάνω ένα διαχωρισμό, πάμε λίγο στη Γένεση. Διαβάζουμε ότι ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο από το χώμα και φύσηξε στους μυκτήρες του πνοή ζωής και έγινε ο άνθρωπος ψυχή ζωσα. Στο εβραϊκό κείμενο στο σημείο που μεταφράζει ο Βάμβας πνοή ζωής, γράφει πνοή ζών που θα μπορούσε να είναι είτε ζωής είτε ζών και το κατανοώ αυτό σαν πνευματική ζωή και σωματική ζωή. Όταν ο Θεός έδωσε στους ανθρώπους προειδοποίηση να μην φάνε από τον καρπό του δέντρου, τους είπε ότι αν φάνε οπωσδήποτε θα πεθάνουν. Αναφερόταν στο φυσικό θάνατο; Όχι γιατί θα πέθαιναν εκείνη στιγμή ενώ εκείνοι έζησαν πολλά χρόνια ακόμα. Άρα πέθαναν πνευματικά. Άρα αυτό που φύσηξε ο Θεός στους μυκτήρες του ανθρώπου δεν ήταν απλά μια ζωική ενέργεια, αλλά ήταν κάτι παραπάνω, ήταν ζωή πνευματική και ζωή σωματική. Αυτή την ιδιαιτερότητα δεν την έδωσε ο Θεός σε κανένα άλλο έμψυχο ων. Απλά τα δημιούργησε τους έφερε στην ύπαρξη τη ζωική. Στον άνθρωπο μπήκε μέσα από μια ξεχωριστή διαδικασία.

ΙΣ Πνευματική και σωματική ζωή, ή σώμα και ψυχή διαχωρίζονται; Ο διαχωρισμός είναι απόηχος της διϊστικής αντίληψης του Πλάτωνα. Μπορούμε να χωρίσουμε το σώμα από την ψυχή και να φέρουμε το ένα από τη μια μεριά και το άλλο από την άλλη, χωρίς να καταστρέψουμε μια ύπαρξη;

ΜΛ Υπάρχουν πολλοί τρόποι να μιλήσει κανείς για το θέμα αυτό αλλά η Γραφή δεν δίνει καθαρές απαντήσεις. Υπάρχει η άποψη ψυχή και σώμα, ένα πιο τριαδικό μοντέλο: σώμα, ψυχή, πνεύμα και στη Γραφή όταν διαβάζουμε ότι πρέπει να λατρεύουμε το Θεό με όλη την ψυχή κλπ βάζουμε και τρίτο και τέταρτο στοιχείο. Το θέμα είναι ότι δεν μπορούμε να αρνηθούμε την ύπαρξη μιας πνευματικής ζωής, όχι με την κοινή έννοια που χρησιμοποιούμε τη λέξη όταν λέμε πνευματικός άνθρωπος και εννοούμε τον διανοούμενο, τον άνθρωπο του πνεύματος. Ωστόσο μέσα από την βιβλική θεώρηση των πραγμάτων, όταν μιλάμε για κάποιον που έχει πνευματική ζωή εννοούμε κάτι εντελώς διαφορετικά. Αυτό δεν μπορούμε να το αγνοήσουμε.

ΙΣ Ας γυρίσουμε στο θέμα μας: στο Γένεσις 1.28

βρίσκουμε τις λέξεις "άρχετε, κατακυριεύσατε". Το εδάφιο επαναλαμβάνεται μια φορά στη Γένεση και στον Ψαλμό 8 έχουμε μια σχετική εικόνα. Αν όμως διαβάσουμε τα κεφάλαια π.χ. Ιώβ 38-41 αναρωτιέμαι γιατί απομονώσαμε το Γένεσις 1.28 και αγνοήσαμε αυτά τα κεφάλαια που αποτελούν μια ολιστική κατανόηση της δημιουργίας; Γιατί το Γένεσις 1.28 καθόρισε τη σχέση μας με τη δημιουργία; Σχετική κατανόηση βρίσκουμε στους Ψαλμούς, στην Καινή Διαθήκη και σε περικοπές της Π.Δ. όπως στα εδάφια Γένεσις 29-30 όταν ο Θεός στους ανθρώπους και στα ζώα που στο προηγούμενο εδάφιο είτε να εξουσιάζουν οι άνθρωποι δίνει την ίδια τροφή: σπόρους και καρπούς της γης.

ΜΑ Το εδάφιο αυτό δεν καταργεί την εξουσία του ανθρώπου. Αντίθετα μέσα σε αυτήν την δημιουργία που έχει κατασκευαστεί έτσι ώστε να συντηρούνται όλοι οι οργανισμοί κάποιος εξέχει και άρχει. Έτσι το καθόρισε ο Θεός και αυτό που καλούμαστε να δούμε είναι γιατί το καθόρισε έτσι. Τι ακριβώς καθόρισε ο Θεός;

ΙΣ Στην ιεραρχική κοσμοθεωρία του Πλάτωνα το ένα ον είναι κατώτερο από άλλο. Στη μηχανιστική κοσμοθεωρία ο Θεός είναι ωρολογοποιός που κουρδίζει τα όντα-ρολόγια. Σήμερα μελετάμε όμως ολιστικές κοσμοθεωρίες.

ΜΑ Το σχόλιό σας είναι ότι η Γένεση γράφτηκε την εποχή της Εξόδου και θα πρέπει να το δούμε σύμφωνα με τα δεδομένα και της εποχής εκείνης. Θα ήθελα να τονίσω ότι η Γένεσις άμα τη μελετήσουμε και δούμε τη δομή της δεν είναι ένα έργο το οποίο προσπαθεί να ερμηνεύσει τον κόσμο, ή μια ιστορική καταγραφή της δημιουργίας αλλά είναι ένα απολογητικό έργο ενάντια στον παγανισμό.

ΙΣ Είναι πολλές οι διαστάσεις ενός γεγονότος που μελετά κανείς όταν προσεγγίζει τη Γένεση και αυτή που αναφέρεται είναι σημαντική. Σε ποια όμως κατάσταση βρίσκονταν οι ίδιοι Εβραίοι την εποχή της Εξόδου όταν γράφεται η Γένεση; Τότε τίποτα γι' αυτούς δεν ήταν «καλό». Δεν θα κατέγραψαν τη Γένεση πρώτα για να ενθαρρυνθούν οι ίδιοι; Ετοιμάζονται να κάνουν ένα νέο ξεκίνημα. Η Γένεση είναι γραμμένη στην περίοδο της Εξόδου και αργότερα. Έχουν προβλήματα οι ίδιοι και αναζητούν το Θεό τους στο απώτατο πλαίσιο της δημιουργίας. Το πλαίσιο της Γένεσης είναι παλαιότερο από το πλαίσιο της Εξόδου όπου ζούσαν οι Εβραίοι όταν γράφτηκε η Γένεση και αντιμετώπιζαν τους γύρω λαούς.

ΜΑ Εξετάζουμε τη Γένεση σε σχέση με την Έξοδο αυτή καθ' εαυτή, σε σχέση δηλαδή με τις δυσκολίες τις ανθρώπινες που υπήρχαν. Όμως η Γένεση είναι κάτι παραπάνω. Είναι βιβλίο απολογητικό σε σχέση με τους θεολογικούς προβληματισμούς και όχι τόσο πολύ με τους υλικούς κλπ. Ένα απλό παράδειγμα: Η περιγραφή της δημιουργίας. Ποια μέρα φτιάχνεται ο ήλιος; Νομίζω την τέταρτη μέρα. Το φως πότε φτιάχνεται; Την πρώτη μέρα. Λοιπόν αυτό τι σημαίνει; Εκείνη τη στιγμή δεν καθόταν να γράψει ο συγγραφέ-

ας ακριβώς πως έγιναν τα πράγματα αλλά έδινε απαντήσεις στους παγανιστές. Δηλαδή ποιος ήταν Θεός. Αναφέρω αυτή τη διάσταση γιατί στην προσέγγιση της Γένεσης μέχρι τώρα κανένας δεν προσεγγίζει την Γένεση με αυτόν τον τρόπο.

ΙΣ Η συζήτηση για τη δημιουργία του φωτός μπαίνει στο πλαίσιο της σχέσης Επιστημών και Βίβλου. Ας το αφήσουμε για μια φορά. Το πλαίσιο που έβαλες και το πλαίσιο που αναφέρω εγώ για την προσέγγιση της Εξόδου και πολλά άλλα μας κάνουν να σκεφθούμε πόσο απομακρυσμένοι είμαστε εμείς από την εποχή εκείνη για να καταλάβουμε γιατί έγραψαν τη Γένεση, τι θέλανε να μεταδώσουν, ποιες ήταν οι σχέσεις τους με τους γύρω λαούς. Δεν είναι απλό να «βγούμε» από τον τρόπο της σκέψης και της ζωής μας και να «μπούμε» σε ένα μακρινό πλαίσιο όπως της Εξόδου για να ερμηνεύσουμε ένα μακρινότερο όπως της Γένεσης.

ΜΑ Ένα άλλο ερώτημα. Θέτω ερώτημα σχετικό με τον κατακλυσμό. Τα αίτια του κατακλυσμού ποια ήταν; Η αμαρτία. Για την αμαρτία του ανθρώπου τιμωρείται ολόκληρη η φύση. Άρα ο Θεός προκρίνει τη σχέση του με τον άνθρωπο από την υπόλοιπη δημιουργία χωρίς να αμελεί εντελώς για αυτήν γιατί φρόντισε να σωθούν τα ζώα. Προσωπικά μιλώντας από κάποια άποψη έχω ανθρωποκεντρική προσέγγιση και από κάποια άλλη μη-ανθρωποκεντρική. Να το εξηγήσω. Σαφώς απορρίπτω την ασυδοσία στη χρήση, στην εξουσία που έχει δοθεί στον άνθρωπο επάνω στη φύση. Και η ίδια η φύση αποτελεί μέρος της ίδιας δημιουργίας και της δόξας του Θεού. Ωστόσο μέσα στη δημιουργία ο άνθρωπος καλώς-κακώς είναι εκεί για να εξουσιάζει και ο τρόπος που θα εξουσιάζει συνεχίζει να αποτελεί μέρος του σχεδίου του Θεού για να φανερωθεί η δόξα Του. Άρα, ναι, η δημιουργία σαφώς είναι για τον άνθρωπο έτσι ώστε με τη σωστή της χρήση να φανερί η δόξα του Θεού. Η φύση είναι για τον άνθρωπο για ποιο λόγο; Για να αποκαλυφθεί η αγάπη του Θεού προς τον άνθρωπο. Λέει η Γραφή ότι δεν θα πέσει ούτε ένα σπουρνίτι κάτω χωρίς να το ξέρει ο Θεός, πόσο μάλλον για τον άνθρωπο. Η ίδια η φύση και ο τρόπος που λειτουργεί αποτελεί εικόνες της δόξας του Θεού.

ΙΣ Γιατί ο άνθρωπος ή η νόησή του είναι ανώτερος από όλα τα άλλα; Νομίζω ότι εμείς οι άνθρωποι το κατανοήσαμε έτσι.

ΜΑ Η νόηση διακρίνει τον άνθρωπο από τα άλλα όντα.

ΙΣ Η ενέργεια του ήλιου διακρίνει τον ήλιο από τα άλλα όντα και τον άνθρωπο. Εμείς δεν μπορούμε να έχουμε ενέργεια άμεση, παίρνουμε από τον ήλιο.

ΜΑ Η νόηση δίνει στον άνθρωπο την αυτοδιάθεσή του.

ΙΣ Το πρόβλημα είναι ότι ο άνθρωπος τη νόησή του ανώτερη η κατώτερη τη χρησιμοποίησε λάθος και μπορεί τώρα να φέρει ανεπανόρθωτες καταστροφές

στον εαυτό του και στον πλανήτη.

ΜΛ Σ' αυτό το σημείο, το ότι τη χρησιμοποίησε λάθος δεν σημαίνει ότι δεν την είχε ποτέ. Ότι δεν είχε την εξουσία, η εξουσία του δόθηκε αλλά αυτός την χρησιμοποίησε λάθος. Γιατί του δόθηκε η εξουσία; Η εξουσία του δόθηκε για να εκφραστεί η δόξα του Θεού.

ΙΣ Γιατί την κατανόηση της εξουσίας την εντοπίζεις στο Γένεσις 1.28; Στα κεφάλαια Ιώβ 38-42 η έννοια της εξουσίας όπως την κατανοήσαμε ανατρέπεται. Λέει ο Θεός στον Ιώβ από τον ανεμοστρόβιλο: «γιατί μιλάς για πράγματα που δεν καταλαβαίνεις; που ήσουν εσύ όταν θεμέλιωνα την γη; 38.3,4...Κόιτα τον ιπποπόταμο. Είναι κι αυτός καθώς εσύ, το δημιούργημά μου. Είπ' ένα αριστούργημα μες τη δημιουργία μου· μονάχα ο πλάστης του μπορεί να το δαμάσει» 40.15,19. Γιατί ορίσαμε το Γεν. 1.28 σαν καθοριστικό εδάφιο των σχέσεων ανθρώπου-δημιουργίας;

ΜΛ Γιατί τα έκανε όλα αυτά ο Θεός; Για να αποκαλυφθεί η δόξα Του. Και η δόξα Του σε ποιόν αποκαλύπτεται;

ΙΣ Η δόξα Του αποκαλύπτεται σε όλα τα όντα και σε κάθε ένα μέσα από τα άλλα.

ΜΛ Για μένα η δόξα κατανοείται από όντα που μπορούν να κατανοήσουν την αποκάλυψη.

ΙΣ Που ξέρουμε οι άνθρωποι τι κατανοεί το πουλάκι; Εμείς καθορίσαμε την νοημοσύνη μας σαν ανώτερη από τα χαρακτηριστικά άλλων όντων. Τα ψάρια ζουν μέσα στη θάλασσα γιατί είναι το φυσικό τους περιβάλλον. Πώς θα εξουσιάσουμε εμείς τη θάλασσα αφού δεν μπορούμε να επιβιώσουμε φυσικά μέσα σε αυτήν;

ΜΛ Γιατί όμως τα καθορίσαμε έτσι; Αυθαίρετα;

ΙΣ Γιατί θεωρήθηκε η γυναίκα κατώτερη από τον άνδρα, ο δούλος από τον κύριό του, ή η ψυχή από το σώμα; Οι δεισμοί αυτοί μας φέρανε σε αδιέξοδο, γιατί έχουν κοινωνικές συνέπειες. Όταν οι Ευρωπαίοι πήγαν στην Νέα ήπειρο θεώρησαν τους Αφρικανούς και τους Ινδιάνους κατώτερους και τους έκαναν σκλάβους τους.

ΜΛ Έχω την εξής ένσταση σ' αυτό. Αναφέραστε στο ιεραρχικό μοντέλο. Η χρήση της λέξης ιεραρχία, ακούγεται αρνητικά στο νου μας γιατί έχουμε μέσα στην ιστορία εκατομμύρια παραδείγματα ιεραρχικών μοντέλων τα οποία είναι αρνητικά. Ωστόσο υπάρχει και μέσα στην Αγία Γραφή και στην προσωπικότητα του Θεού ιεραρχία: Υπάρχει ιεραρχία μέσα στο Λόγο του Θεού. Εξαρτάται πώς την κατανοούμε. Να το πω αλλιώς. Αναφέρατε τη σχέση του άντρα με τη γυναίκα. Μέσα στην Αγία Γραφή δεν μπορεί κανείς να αρνηθεί ότι γίνεται λόγος για κάποιο είδος ιεραρχίας. Το ερώτημα ποιο είναι; Επειδή εγώ είμαι άντρας και συ είσαι γυναίκα είσαι κατώτερη από μένα; Κατώτερη ως προς τι; Αυτή είναι η ερώτηση. Ιεραρχία ως προς

τι; Δυϊσμός ως προς τι; Επομένως αν εμφανίζεται ένας δυϊσμός τον απορρίπτουμε. Δεν πρέπει κατευθείαν να τον απορρίπτουμε αλλά πρέπει να ρωτήσουμε δυϊσμός ως προς τι; Γιατί όλα τα παραδείγματα των δυϊσμών φέρανε σύγχυση στο μυαλό των ανθρώπων; Επειδή θέσανε λάθος ερωτήματα. Ως προς τι;

ΙΣ Αναφέρουμε γεγονότα μέσα στην ιστορία. Δεν μπορούμε να αρνηθούμε ότι η γυναίκα θεωρείτο ότι ήταν 'αντικείμενο' ενώ ο άνδρας ήταν ο 'νους'.

ΜΛ Ακριβώς και εγώ αυτό λέω. Ξεκινάει από την Αγία Γραφή, δίνεται κάποια ιεραρχία και ο άνθρωπος δεν κατανοεί ως προς τι υπάρχει αυτή η ιεραρχία και την καταπατά. Εμείς τι κάνουμε; Βλέπουμε το αποτέλεσμα. Α, καταπατάται η γυναίκα στην κοινωνία. Γιατί γίνεται αυτό; Επειδή οι άνθρωποι πιστεύουν ότι υπάρχει ιεραρχία. Η ιεραρχία είναι κακό. Δυϊσμός; Τον απορρίπτουμε. Δηλαδή κάνουμε την αντίστροφη πορεία και στην ουσία ποια είναι η τάση γενικά του ανθρώπου; Βλέπει την πραγματικότητα που ζει και σύμφωνα με την πραγματικότητα αυτή ορίζει και κρίνει την αλήθεια. Όμως θα έπρεπε να γίνεται το αντίθετο, η αλήθεια να ορίζει την πραγματικότητα του.

ΙΣ Τι εννοούμε όταν λέμε 'αλήθεια του Ευαγγελίου', τι έχουμε να πούμε για τη φροντίδα του περιβάλλοντος από θεολογική και βιβλική άποψη; Ας εντοπίσουμε ποια είναι η αλήθεια του Ευαγγελίου, το μήνυμα του Θεού στον άνθρωπο και πώς θα το εφαρμόσουμε στις καταστάσεις που αντιμετωπίζουμε: Το μήνυμα δεν αλλάζει είτε οικολογική θεολογία κάνουμε, είτε πλένουμε τα πόδια κάποιου ή ότι κάνουμε αν το κάνουμε στο όνομα του Χριστού.

ΜΛ Το πόρισμα για το τι είναι αλήθεια είναι εντελώς διαστρεβλωμένο. Ενώ θα έπρεπε να ξεκινάμε αντίθετα.

ΙΣ Αν το μήνυμα του ευαγγελίου είναι η δημιουργία, η ενσάρκωση, η σταύρωση, η ανάσταση, η σωτηρία, η κατά Χριστόν ζωή τότε αυτό το μήνυμα μας φέρνει πάντα σε μετάνοια, δηλαδή μας προκαλεί να ελέγχουμε τον εαυτό μας, την κοσμοθεωρία μας, το τι συμβαίνει γύρω μας, το τι διαβάζουμε στην εφημερίδα, φέρνοντάς το κάτω από το φως του μηνύματος του ευαγγελίου. Αν πράξαμε το κακό, αν αμαρτήσαμε χρειάζεται να πούμε ήμαρτον. Το αίτημα για συγχώρηση μας φέρνει σε συναίσθηση ευθύνης για την αποκατάσταση των ζημιών που κάναμε και μας ευαισθητοποιεί να αντιδράσουμε στο κακό και την αδικία που συμβαίνει γύρω μας.

Αν λανθασμένα χρησιμοποιήσαμε τη νοημοσύνη μας και όσα καταφέραμε με αυτήν, χρειαζόμαστε «μετάνοια». Ότι κακό κάναμε και συνεχίζουμε να κάνουμε είναι αμαρτία. Είναι αμαρτία να καταστρέφουμε το περιβάλλον, τη δημιουργία του Θεού, όπου φανερώνεται η δόξα Του.

ΜΛ Το ιεραρχικό μοντέλο υπάρχει σε όλη την Αγία Γραφή, στην Παλαιά υπάρχει η παρερμηνεία του και στην Καινή Διαθήκη ο Ιησούς αποκαλύπτει το νόημα του μοντέλου. Το ότι έπλυσε τα πόδια των μαθητών σημαίνει ότι εκείνη τη στιγμή είναι κατώ-

τερος και αντιστράφηκε το μοντέλο; Αφού παίρνει τη μορφή του δούλου. Δεν αντιστρέφει το παλαιό μοντέλο. Απομυθοποιεί το παλαιό μοντέλο που έλεγε ότι όποιος πλένει τα πόδια του άλλου είναι κατώτερος. Γιατί το εννοούσαν έτσι, γιατί δεν κατάλαβαν την ιεραρχία. Εγώ αναφέρομαι στο ότι η ιεραρχία υπάρχει αλλά ως προς τι;

ΙΣ Οι μαθητές μέχρι το τέλος δεν κατάλαβαν τι εννοούσε ο Χριστός όταν τους έδειχνε με τη ζωή του ότι αν θέλεις να είσαι πρώτος θα είσαι υπηρέτης. Αυτό δεν είναι αναστροφή του μοντέλου, ούτε μοντέλο ιεραρχικό, αλλά μοντέλο σχέσεων αγάπης, προσφοράς και υπηρεσίας.

ΜΑ Αποκαλύπτεται η αγάπη και απομυθοποιούνται οι λανθασμένες αντιλήψεις των ανθρώπων για το τι σημαίνει 'ιεραρχία'. Ωστόσο υπάρχει η ιεραρχία. Θέλω να γυρίσουμε λίγο πίσω στη Γένεση. Καλώς ή κακώς ο Θεός δίνει την εξουσία στον άνθρωπο να διαχειρίζεται τη φύση.

ΙΣ Δεν το μελετήσαμε ακόμα να δούμε τι μπορεί να σημαίνει αυτό.

ΜΑ Λοιπόν δίνει ο Θεός αυτήν την εξουσία ότι και να σημαίνει αυτό. Μας αναγκάζει να βγάλουμε το συμπέρασμα: Α, εδώ υπάρχει ανθρωποκεντρικό μοντέλο γιατί ο άνθρωπος βρίσκεται στην εξουσία, άρα το σύμπαν είναι πλασμένο γι' αυτόν. Εγώ λέω το εξής, ότι ο άνθρωπος παίρνοντας την εξουσία το μόνο που κάνει είναι να γίνει διαχειριστής.

ΙΣ Μέχρι να έρθει ο άνθρωπος στην ύπαρξη ποιος είχε την εξουσία στην δημιουργία; Η δημιουργία δεν είχε διαχειριστή;

ΜΑ Ο ίδιος ο Θεός.

ΙΣ Αργότερα γιατί χρειάζεται να είναι ο άνθρωπος διαχειριστής αφού πριν δεν χρειαζόταν διαχειριστή η δημιουργία; Του μετέφερε ο Θεός τα δικαιώματα;

ΜΑ Ακριβώς! Σε κάποιο βαθμό να. Το ερώτημα για μένα είναι, γιατί το κάνει αυτό ο Θεός; Ποιος είναι ο σκοπός; Ποιος επωφελείται από αυτήν την ανάθεση καθηκόντων; Ο άνθρωπος αυτός καθαυτός; Η απάντηση για μένα είναι ότι ο μόνος που επωφελείται από αυτό ή ζημιώνεται είναι ο Θεός. Άρα είναι θεοκεντρικός ο ρόλος του ανθρώπου σαν διαχειριστή. Όταν είναι σωστός ο ρόλος του ανθρώπου σαν διαχειριστή τότε αυτός που επωφελείται είναι πάλι ο Θεός, είναι θεοκεντρικός. Όταν αποτυγχάνει στα καθήκοντα που του έχουν ανατεθεί τότε ποιος βλάπτεται; Ο Θεός πάλι. Θεοκεντρικός ο ρόλος του ανθρώπου πάλι. Βλάπτεται η δόξα του Θεού.

ΙΣ Τις έννοιες «άρχετε», «κατακυριεύσατε» τις ερμηνεύσαμε με δικά μας κριτήρια και με το τι κατανοούμε μετά τις επιρροές του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη στις κοινωνίες μας, σήμερα.

ΜΑ Στο context της Π.Δ. οι άνθρωποι θα το είχαν

καταλάβει ακόμα χειρότερα. Τότε ήταν πατριαρχική κοινωνία η οποία ήταν εντελώς ιεραρχική από την αρχή ως το τέλος της και κάθε δομή μέσα στην κοινωνία περνούσε μέσα από το ιεραρχικό σύστημα.

ΙΣ Η γνώση τότε ήταν περιορισμένη. Η κατανόηση των ανθρώπων για τον κόσμο ήταν ότι βλέπανε γύρω τους και θεωρούσαν τη γη, τον κόσμο τους, τους εαυτούς τους σαν κέντρο του κόσμου. Δεν τους κατακρίνουμε για αυτό σε σχέση με μας που τα δεδομένα μας είναι διαφορετικά. Ας μην ξεχνάμε ότι όταν ο Γαλιλαίος είπε μια νέα επιστημονική αλήθεια, τον τσάκισαν. Για να ερμηνεύσουμε το Γένεσις 1.28 θα το δούμε στο πλαίσιο όλης της Γραφής. Δεν θα το απομονώσουμε σαν «σημαία» για να καθορίζει τις σχέσεις ανθρώπου-υπόλοιπης δημιουργίας. Όλη η Βίβλος μιλάει για την δημιουργία από τη Γένεση μέχρι την Αποκάλυψη χωρίς να απομονώνει τον άνθρωπο από τη δημιουργία. Η οικολογική βιβλική θεολογία βάζει τον άνθρωπο στο ευρύτερο πλαίσιο του, σε όλη τη δημιουργία, πέρα δηλαδή από τη σχέση του με το Θεό, στη σχέση του με την υπόλοιπη δημιουργία και τα άλλα όντα.

ΜΑ Να βάλω μια πρόταση μέσα στη συζήτηση, πάλι λέω ότι στην προσπάθειά μας να καταρρίψουμε το ανθρωποκεντρικό μοντέλο μπορεί να μας οδηγήσει σε άλλα άκρα όπως να δούμε πολύ πιο liberal όλη αυτή την προσπάθεια, να κάνουμε μια στροφή στην Ανατολή και στον τρόπο που ο ανατολικός άνθρωπος βλέπει τη δημιουργία, αναφέρω μερικούς κινδύνους και ένα τελευταίο που το παραθέτω σαν πρόταση. **Η διαχείριση της φύσης και της δημιουργίας είναι ανθρωποκεντρική στο βαθμό που εξυπηρετεί ένα θεοκεντρικό σχέδιο.** Όταν ο άνθρωπος διαχειρίζεται σωστά τη φύση επωφελείται ο ίδιος όχι ως προς ίδιο όφελος αλλά για τη δόξα του Θεού. Όταν ο άνθρωπος επωφελείται από την καλή λειτουργία του φυσικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο ανήκει τότε με αυτόν τον τρόπο αποκαλύπτεται πάλι και επωφελείται ο Θεός.

ΙΣ Πότε μπορούσε να διαχειριστεί ο άνθρωπος καλά τη δημιουργία;

ΜΑ Τέλεια δεν θα μπορούσε να το κάνει ποτέ. Να δούμε διαφορετικά τη φύση. Όχι σαν κάτι όπου μπορούμε ασύδοτα να ασελήσουμε πάνω του αλλά να το διαχειριστούμε με φόβο Θεού.

ΙΣ Αν δούμε τη φύση διαφορετικά άλλαξε τίποτα; Αν όμως κατανοήσουμε ότι αυτή η κατάσταση είναι αμαρτία και έχουμε υπερβεί τα όρια ξεφεύγοντας από την καλή χρήση της δημιουργίας, καταπατώντας την, τότε χρειαζόμαστε μεταστροφή και ανακίνηση ώστε να δημιουργήσουμε μια άλλη πραγματικότητα όπως λέει το εδάφιο Ρωμαίους 12.2: «Μην προσαρμόζεστε στην νοοτροπία αυτού του κόσμου αλλά να μεταμορφώνεστε συνεχώς προς το καλό, αποκτώντας το νέο φρόνημα του πιστού». Η μεταστροφή μας, μας κάνει ευαίσθητους στο κακό που προκαλούμε στην δημιουργία του Θεού; Λέμε: «Θεέ μας συγχώρεσέ μας γιατί καταστρέφουμε τη δημιουργία Σου» ώστε να

αλλάξουμε συμπεριφορά;

ΜΑ Επίσης πρέπει να ορίσουμε τι σημαίνει καταστροφή. Θα θέσω ένα ερώτημα: Πότε ξεκίνησε στην ουσία η μόλυνση του περιβάλλοντος; Από τότε που ο άνθρωπος έμαθε να ανάβει φωτιά.

ΙΣ Η φωτιά δεν είναι μόλυνση, είναι φυσικό φαινόμενο. Όλα τα στοιχεία είναι ανακυκλώσιμα. Μετά την πτώση, άρχισε να κάνει κακές επιλογές...

ΜΑ Ωστόσο το να ανάβει φωτιά το έκανε κόβοντας ένα μέρος του φυτικού βασιλείου για να το καταναλώσει μέσα στις φλόγες. Αυτό το έκανε για να τραφεί, για να ψήσει κάποιον άλλο ζωικό οργανισμό ή να βράσει κάποιον άλλο φυτικό οργανισμό και αυτά τα έκανε πολλές φορές ακόμα και για τη δόξα του Θεού. Πώς; Ένα ολοκαύτωμα πώς θα το έκανε; Θα έπρεπε να το κάνει; Έπρεπε να βάλει φωτιά, να μολύνει δηλαδή τον αέρα. Να κόψει ξύλα, να κόψει μέρος από το φυτικό βασίλειο. Κόβει ξύλα θυσιάζει ζωικό οργανισμό για τη δόξα του Θεού. Τι είναι τελικά καταστροφή;

ΙΣ Τι είναι καταστροφή του περιβάλλοντος; Η καταστροφή που κάνουμε είναι ότι διαταράσσουμε τις ισορροπίες στα οικοσυστήματα. Ένα οικοσύστημα μπορεί να είναι μια λίμνη, ένα βουνό με όλα τα όντα του και τις σχέσεις μεταξύ τους. Η οικολογία μελετά τη σχέση των όντων και την εξάρτηση του ενός από τα άλλα. Το ζητούμενο είναι οι χριστιανοί να διακρίνουμε το κακό που κάναμε και διαταράξαμε τις ισορροπίες της φύσης και να μετανοήσουμε. Σε κάθε οικοσύστημα οι σχέσεις αλλάζουν: κάθε στιγμή κάποια ζουζούνια πεθαίνουν, άλλα γεννιούνται, ο αέρας αλλάζει κατεύθυνση. Είναι ουτοπία να λέμε ότι θα κατανοήσουμε πλήρως τα οικοσυστήματα για να φροντίζουμε τις ισορροπίες τους. Αν όμως τα πάντα έχουν αξία μπροστά στο Θεό γιατί Εκείνος τα δημιούργησε και φανερώνεται η δόξα Του σε όλα, δεν έχουμε δικαίωμα να τα μολύνουμε και να τα καταστρέφουμε.

ΜΑ Συμφωνώ ότι δημιούργησε κάτι το οποίο έχει αξία και πρέπει να το προστατέψουμε, πρέπει να το χρησιμοποιήσουμε σωστά. Γιατί όμως έχει αξία; Από πού την παίρνει αυτή την αξία;

ΙΣ Από το Δημιουργό Του. Είναι δημιούργημα του Θεού.

ΜΑ Για μένα έχει αξία ως προς τη χρήση του.

ΙΣ Α, είσαι χρησιμοθηρικός!

ΜΑ Ακόμα και ο πίνακας ζωγραφικής που δεν έχει από μόνος του κάποια χρησιμότητα έχει όμως ψυχο-

λογική σημασία.

ΙΣ Η ζωγραφική είναι έκφραση όπως ο γραπτός λόγος. Η σχέση των όντων αποτελεί την 'αλυσίδα ζωής'. Φέρανε τεράστια ψάρια σε μια λίμνη για αύξηση της παραγωγής. Αυτά φάγανε τα ψάρια και τους οργανισμούς της λίμνης. Όταν τα ψάρια της λίμνης φαγώθηκαν από τα τεράστια ψάρια, τα ζουζούνια, που τα τρώγανε τα ψάρια της λίμνης πολλαπλασιάστηκαν. Η αλυσίδα της ζωής στη λίμνη διαταράχθηκε. Η παραγωγή δεν έφερε κέρδος αλλά έπρεπε να ταΐζονται τώρα τα τεράστια ψάρια!

Κάθε ον είναι μέλος της δημιουργίας του Θεού. Αν για κάποιο λόγο χαθεί ο ήλιος, η γη που παίρνει ενέργεια από τον ήλιο, έσβησε. Αν ξεραθούν τα φυτά που φωτοσυνθέτουν, τα ζώα και οι άνθρωποι που παίρνουν την ενέργεια του ήλιου από τα φυτά, τελείωσαν. Αυτό εννοούμε όταν μιλάμε για αλληλο-σχέση και αλληλο-εξάρτηση των όντων. Κάθε ον στην αλυσίδα της δημιουργίας έχει κάποιο ρόλο. Κάτι εξαρτάται από αυτό και αυτό από κάτι άλλο εξαρτάται.

ΜΑ Κάθε οργανισμός επομένως έχει μια αξία που ορίζεται από τη χρησιμότητά του μέσα σ' αυτήν την αλυσίδα. Η ομαλή λειτουργία της αλυσίδας είναι χρέος να υπάρχει και αυτή γιατί καταλήγουμε πάλι στη δόξα του Θεού η οποία αποκαλύπτεται με αυτόν τον τρόπο. Άρα είναι θεοκεντρικό το μοντέλο. Ο άνθρωπος πως παρεμβάλλεται σε αυτό; Σαν διαχειριστής, σε κάποιο βαθμό είναι διαχειριστής.

ΙΣ Για να διαχειρίζεται τον ήλιο, τους γαλαξίες; Είναι μέλος και ο άνθρωπος της αλυσίδας της ζωής. Τι μπορούμε να διαχειριστούμε, ακολουθώντας το σχέδιο του Θεού του οποίου σχεδίου έχουμε υπερβεί τα όρια; Εκεί εντοπίζεται η αμαρτία. Θέλουμε να καταλάβουμε την κατάσταση που διαμορφώσαμε με τις αλόγιστες παρεμβάσεις μας. Εδώ η προσέγγισή μας θα είναι βιβλική. Οι πληροφορίες ή οι αναλύσεις που φέρνουμε θα μας προβληματίσουν βιβλικά. Θα τις ελέγξουμε κάτω από το φως του ευαγγελίου. Οργανώσεις, κράτη δραστηριοποιούνται για να σωθεί το περιβάλλον, να τεθούν όρια, να ψηφιστούν νόμοι, να μπουν πρόστιμα. Σαν χριστιανούς, η Βίβλος και το Πνεύμα μας οδηγούν πάρα πέρα. Η μετάνοια και η ανακαίνιση του είναι μας, μας οδηγούν πέρα από το 'δίκαιο' που ορίζει νόμους; Η φροντίδα μας για το περιβάλλον σαν χριστιανών δεν πρέπει να έχει σχέση με το πρόστιμο που θα πληρώσουμε αν δεν το φροντίσουμε.

Η Ιωάννα Σαχινίδου είναι φυσιογνώστρια και ο Μιχάλης Λιτσικάκης απόφοιτος του Παντείου Πανεπιστημίου και μεταπτυχιακός φοιτητής κοινωνιολογίας. Είναι μέλη της Επιτροπής Ιερότητας της Ζωής και Οικολογίας της Γενικής Συνόδου της Ελληνικής Ευαγγελικής Εκκλησίας.

Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ

Πλευρές της Προσωπικότητας και του Έργου του Μύθοι και Υπερβολές

του κ. Στ. Κατσάρκα

«Όταν λες “αγαπώ το Μότσαρτ”, βροντοφωνάζεις ότι θέλεις να γελάσεις, να παίζεις, να τρέξεις, να κυλιστείς στο χορτάρι, ν’ αγκαλιάσεις τον ουρανό, να χαϊδέψεις τα τριαντάφυλλα. Μότσαρτ σημαίνει ζωντάνια, γρηγοράδα, χτυποκάρδι, αυτιά που βουίζουν, ήλιος που αφήνει το ζεστό του αποτύπωμα στον ώμο, το λινό του πουκάμισου που χαϊδεύει το στήθος, το θαύμα της ζωής»...

(Από το βιβλίο του Ερίκ - Εμανουέλ Σμιτ «Η Ζωή μου με το Μότσαρτ»)

Εισαγωγή

Για το Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ, για την προσωπικότητα και το έργο του, έχουν γραφεί χιλιάδες σελίδες κι έχουν ειπωθεί πάρα πολλά.

Δεν ξέρω αν υπάρχει κανείς άλλος από τους μεγάλους μουσικούς δημιουργούς που θα μπορούσε να τον συναγωνιστεί σ’ αυτό –ή, μάλλον, και σ’ αυτό. Ίσως ο Μπετόβεν, για όσα έχουν γραφτεί για την προσωπικότητά του, κι ο Μπαχ, για όσα έχουν γραφτεί για το έργο του. Ίσως κι ο Βάγκνερ. Σίγουρα όμως για κανέναν απ’ όλους δεν έχουν γεννηθεί τόσοι μύθοι, ψεύτικοι ή και εν μέρει αληθινοί, δεν έχουν διατυπωθεί τόσες υπερβολές, δεν έχουν μείνει τόσα μυστήρια για έρευνα ή για ξεκαθάρισμα. Κι όμως ο Μότσαρτ μας φανέρωσε περισσότερα για τον εαυτό του από οποιονδήποτε άλλον μεγάλο συνθέτη, με εξαίρεση ίσως και πάλι τον Μπετόβεν. Μέσα από την πλούσια αλληλογραφία του που διασώθηκε χάρη στο μεγάλο του «μάνατζερ», τον πατέρα του Λεοπόλδο Μότσαρτ, προβάλλουν καθαρά πολλές πλευρές από το χαρακτήρα του και πολλά άλλα στοιχεία πολύτιμα για τον ερευνητή και για τον απλό αναγνώστη. Είναι όμως αλήθεια ότι και πολλά γεγονότα της ζωής του και ένα κομμάτι, το πιο βαθύ ίσως, από την προσωπικότητά του, παραμένουν και θα παραμείνουν αξεκαθάριστα, δίνοντας τροφή σε αμέτρητους συγγραφείς να γράφουν του κόσμου τις εικασίες που ξεκινούν από το σοβαρό και τεκμηριωμένο και φτά-

νουν μέχρι τα όρια του κωμικού και του γελοίου.

Μύθοι και Πραγματικότητα

Κλασικό παράδειγμα ο μύθος γύρω από το θάνατό του και τη σχέση του με τον Αντόνιο Σαλιέρι, σημαντικό συνθέτη με πλούσιο έργο, δάσκαλο ανάμεσα σε άλλους και του Μπετόβεν και του Σούμπερτ, καθώς και του γιου του ίδιου του Μότσαρτ. (Και μάλιστα ο Μότσαρτ σ’ ένα γράμμα του τον αποκαλεί «πολύ άξιο αρχιμουσικό»). Δυστυχώς γι αυτόν, είχε τη μεγάλη ατυχία να βρεθεί δίπλα σ’ ένα γίγαντα με εξωγήινες σχεδόν διαστάσεις. Κάτι τέτοιο έχουν πάθει και αρκετοί άλλοι μέχρι σήμερα, όχι όμως σ’ αυτό το βαθμό. Δεν πρέπει να τον κακοχαρακτηρίζουμε αν ζήλευε το Μότσαρτ. Ο φθόνος και η ζήλια πολύ δύσκολα

W. A. Mozart

ξεριζώνονται από την ανθρώπινη καρδιά, κι αυτό το παρατηρούμε και σε πολλούς κατά τα άλλα μεγαλόψυχους ανθρώπους και σε σπουδαίους χριστιανούς. Ο Σαλιέρι εκτιμούσε και ίσως και αγαπούσε το Μότσαρτ. Κι αν θέλουμε να πιστέψουμε κάποιους από τους μύθους και τις υπερβολές που γράφτηκαν σε βάρος του, ας μην ξεχνάμε πως η αγάπη και ο θαυμασμός συνδυάζονται πολύ συχνά με την κρυφή ή και τη φανερή ζήλια, κι αυτό υποθέτω πως τόχουμε ζήσει αρκετοί από μας. «Ήταν άνθρωπος αγαθός και γενναίοψυχος», σημειώνει για το Σαλιέρι ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος στο σημαντικό έργο του «Ιστορία του Ευρωπαϊκού Πνεύματος». Κι είναι γνωστό ότι στην πρώτη παράσταση της τελευταίας όπερας του Μότσαρτ «Ο Μαγικός Αυλός», ο Σαλιέρι δε στάματησε να εκδηλώνει το θαυμασμό και τον ενθουσιασμό του. Από κει

και πέρα ο μύθος ανακατεύεται με την πραγματικότητα και μπερδεύει σε μεγάλο βαθμό τα πραγματικά γεγονότα. Πρώτος ο Αλέξανδρος Πούσκιν, απ’ ό,τι ξέρω, στον αχαλίνωτο από πολλές πλευρές 19ο αιώνα, διατυπώνει την αβάσιμη εικασία στο θεατρικό του έργο «Μότσαρτ και Σαλιέρι» πως τάχα ο Σαλιέρι στο μεγάλο του πάθος ενάντια στο Μότσαρτ προκάλεσε με δηλητήριο το θάνατό του. Κι ο άγγλος δραματουργός Πήτερ Σάφερ ξαναζεσταίνει το μύθο στην

εποχή μας με το θεατρικό του έργο «Αμαντέους», απ' όπου και το γνωστό ομώνυμο κινηματογραφικό έργο του τσέχου σκηνοθέτη Μίλος Φόρμαν.

"Αμαντέους"

Ίσως δε θ' άξιζε να δώσω και τόσο μεγάλη έκταση και σημασία σ' αυτή την ιστορία, το κάνω όμως γιατί φοβάμαι ότι μοναδική πηγή για το Μότσαρτ και το χαρακτήρα του είναι για αρκετούς από μας αυτή ακριβώς η ταινία, που δεν είναι παραπλανητική μονάχα σε όσα αναφέρει για τη σχέση του Μότσαρτ με το Σαλιέρι. Στην ίδια ταινία παρουσιάζεται ο Μότσαρτ σαν ένα αφελές και απλοϊκό παιδί μ' ένα εκνευριστικό γέλιο –μεγάλο σκηνοθετικό εύρημα, το γέλιο του...- που δεν καταλαβαίνει και πολλά πράγματα από τον κόσμο που τον περιβάλλει, χαμένος αποκλειστικά στη μουσική του και στο ταλέντο του, που σχεδόν κατά λάθος έχει κατοικήσει μέσα σε μια τόσο παιδιάστικη κατά τα άλλα προσωπικότητα. Τίποτε πιο ξένο προς την πραγματικότητα και πιο εξοργιστικά ανακριβές από αυτό. Ο Μότσαρτ δεν είναι απλά ένας ιδιοφυής απροβλημάτιστος διασκεδαστής. Όσοι νομίζουν κάτι τέτοιο, δεν τον γνωρίζουν ούτε σαν άνθρωπο ούτε σα δημιουργό. Οι περισσότεροι άλλωστε έχουν μια γενική φευγαλέα εντύπωση από τη μουσική του· από κάποιο ευχάριστο έργο του, σερενάτα ή ντιβερτιμέντο, ή από μερικές άριες που έχουν ίσως τραγουδήσει σα σπουδαστές φωνητικής μουσικής, ή από καμιά σονάτα που έχουν παίξει στο πιάνο ή στο βιολί σα μαθητές του ωδείου. Ή ακόμη κι από μια-δυο συμφωνίες του, κι ασφαλώς από το περίφημο «ρέκβιεμ», τη νεκρώσιμη ακολουθία του, που η μυθική ατμόσφαιρα που το περιβάλλει καθώς και οι υπερβολές γύρω απ' αυτό ξεπερνούν κάθε όριο. Είναι απορίας άξιο, για παράδειγμα, πώς τόσοι σοβαροί μελετητές δίνουν τόσο βάρος στο ρόλο του Franz Xaver Süssmayr, ενός 25χρονου μαθητή του μεγάλου δασκάλου που μας άφησε κάποιες μέτριες συνθέσεις, πως τάχα αυτός ολοκλήρωσε το έργο με κάποιες γενικές οδηγίες του Μότσαρτ. Στην πραγματικότητα είναι ολοφάνερη η παρουσία του Μότσαρτ μέχρι και τα τελευταία μέρη του έργου, πολύ περισσότερο απ' όσο γενικά υποστηρίζει η σχετική μυθολογία.

Τι ξέρουμε λοιπόν για το Μότσαρτ πέρα απ' όσα μας είπε ο Μίλος Φόρμαν στην ταινία του; τι ξέρουμε για την τέχνη του, για το χαρακτήρα και τα «πιστεύω» του, για την εξωτερική του ακόμη εμφάνιση; Γιατί ακόμη κι αυτό το τελευταίο, η εξωτερική του εμφάνιση, είναι ένα θέμα αμφιλεγόμενο που μπερδεύει όσους θέλουν ν' ασχοληθούν μαζί του. Κι ασφαλώς σ' αυτό φταίνει τα διάφορα πορτραίτα του που το καθένα δε μοιάζει καθόλου με το άλλο. Πώς ήταν άραγε στην πραγματικότητα; έμοιαζε καθόλου με τον καλοβαλμένο κύριο με τα τυπικά γερμανικά χαρακτηριστικά, ή με το χλωμό δεκαεπτάχρονο της μινιατούρας από ελεφαντόδοντο, ή με τον αριστοκρατικό τύπο που φορά περήφανα το παράσημο του χρυσού

σπιρουιού, ή μήπως με το βαθυστόχαστο νεαρό στο ημιτελές πορτραίτο του που φιλοτέχνησε ο μπατζανάκης του Γιόζεφ Λάνγκε, σύζυγος της πρώτης του –και πιο μεγάλης- αγάπης του, της Αλοΐσια Βέμπερ; Ή μήπως το πιο αυθεντικό είναι το πορτραίτο που για άγνωστους λόγους εμφανίζεται περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο στη φετινή επέτειο, το πιο άσχημο κατά τη γνώμη μου και το πιο κακομούτσουνο απ' όλα; Τη σωστή απάντηση δεν πρόκειται φυσικά να τη μάθουμε ποτέ. Κι όπως γράφει κάποιος βιογράφος του, «ο Μότσαρτ υπήρξε το θέμα για περισσότερα πορτραίτα από οποιοδήποτε άλλο για διάσημο άνθρωπο, που δεν έχουν καμία σχέση με την πραγματική εξωτερική του εμφάνιση».

Τα αινίγματα όμως, οι μύθοι και τα μυστήρια γύρω από το πρόσωπο και το έργο του, καθώς και οι αντίθετες και οι αντικρουόμενες γνώμες δεν τελειώνουν εδώ. Από μια επιπόλαιη θεώρηση της μουσικής του – από πέντε-δέκα έργα του, όπως κάνουν οι περισσότεροι –μπορεί να συμφωνήσουμε μ' εκείνους που υποστηρίζουν ότι η μουσική του Μότσαρτ είναι απλά ευχάριστη, κομψή, δροσερή, χωρίς βαθύτερα συναισθήματα και χωρίς ιδιαίτερο βάθος. Ωστόσο ο Μότσαρτ και το έργο του είναι ένας ολόκληρος κόσμος. Ίσως είναι ο συνθέτης με τη μεγαλύτερη πολυμορφία στη μουσική του, με τις πιο βαθιές σκέψεις και νοήματα, ένα πνεύμα πανανθρώπινο και –τι παράξενο: είναι φορές που ενώ μοιάζει πως φτάνει στο αποκορύφωμα της χαράς και της ευθυμίας, είναι εκεί ακριβώς που σου φέρνει δάκρυα στα μάτια. «Ο Μότσαρτ», γράφει ο Donald Mitchell στο βιβλίο «Ο Σύντροφος του Μότσαρτ» («The Mozart Companion»), «κάνει να ηχήσει στη διπλή του σημασία αυτό που δεν μπορεί να εκφραστεί με ένα μονάχα όνομα, αυτά τα βάθη του ανθρώπινου πνεύματος όπου τα αντίθετα είναι ταυτόσημα, όπου η χαρά είναι θλίψη, η κωμωδία είναι τραγωδία,

και το γέλιο είναι ένα άλλο είδος θρήνου- ή όλα αυτά σε αντίστροφη φορά, αν το επιθυμείτε». Φαίνεται περίεργο, αλλά όποιος γνωρίζει καλά τη μουσική του Μότσαρτ θα συμφωνήσει μ' όλα αυτά, κι αυτό ακριβώς το γεγονός τον τοποθετεί σε μια μοναδική θέση στην ιστορία της μουσικής, ή, όπως το έχει εκφράσει ο Φερούτσιο Μπουζόνι, σημαντικός συνθέτης του 19ου και 20ού αιώνα, «υπάρχουν καλοί, μέτριοι και κακοί συνθέτες, υπάρχουν μεγάλοι, συνηθισμένοι και ασήμαντοι, κι εκτός απ' όλους αυτούς –υπάρχει και ο Μότσαρτ...Ο Μότσαρτ, που μας επιφυλάσσει εκπλήξεις σε κάθε γωνιά του δρόμου μας, μια με το πολύ κομψό και το πολύ λαμπερό του ύφος όπως στο ρόντο της σονάτας K376, ή της σερενάτας για πνευστά «gran partita», μια με τη θλίψη του για τον επικείμενο θάνατο του πατέρα του όπως στο κουιντέτο για έγχορδα K516, μια με τη βαθιά του μελαγχολία ή την εσωτερική του ταραχή όπως στο andante από το κονσέρτο του για πιάνο αρ.18 που χαρακτηρίστηκε «οπαρακτικό», μια με το κουαρτέτο του K465 σε ντο μείζ. με τις τολμηρές διαφωνίες που μοιάζουν να αγγίζουν τον 20ό αιώνα, μια με την αντιστικτική σοφία του στις φούγκες για εκκλησιαστικό όργανο που πολύ θυμί-

Ο Λεοπόλδος Μότσαρτ

ζουν εκείνες του Ιωάννη Σεβαστιανού Μπαχ, αλλά και με όλη εκείνη την ποικιλία και την πολυμορφία των γνωστών έργων του. Ας αναλογιστούμε μονάχα πόσο διαφορετικές είναι μεταξύ τους οι τρεις μεγάλες του όπερες, ο «Ντον Τζιοβάννι», οι «Γάμοι του Φιγκαρό» κι ο «Μαγικός Αυλός».

Ακούμε πολλές φορές πως ο Μότσαρτ είναι ένας συνθέτης δύσκολος στο να τον αποδώσεις σωστά. Ανεξάρτητα από τους ποικίλους τρόπους ερμηνείας κι από την τάση που υπάρχει σήμερα στην έρευνα και στην προσπάθεια ν' αποδώσουμε τη μουσική του ακριβώς όπως στην εποχή του –κι αυτό δε γίνεται μονάχα με το Μότσαρτ-, έχω την εντύπωση ότι η κάποια δυσκολία που μπορεί να συναντήσει ένας ερμηνευτής στην εκτέλεση των έργων του είτε παίζοντας, είτε τραγουδώντας, είτε διευθύνοντας, οφείλεται σε δύο κυρίως παράγοντες, εκτός βέβαια από τις συνηθισμένες τεχνικές δυσκολίες που συναντά κανείς, όπως είναι φυσικό, σ' όλα τα έργα των μεγάλων συνθετών. Ο πρώτος παράγοντας είναι ο χαρακτήρας του ίδιου του ερμηνευτή. Ο Μότσαρτ ήταν ένας άνθρωπος εύθυμος, παιχνιδιάρης και χαριτωμένος, καμιά φορά και αχαλίνωτος και ασυμμάζευτος στη ζωηράδα του. Κι αν είσαι βαρύς, σοβαροφανής κι αυτό που λέμε «μετρημένος», δεν έχεις πολλά κοινά με το Μότσαρτ για να ταυτιστείς μαζί του ερμηνεύοντάς τον, προϋπόθεση απαραίτητη για τη σωστή απόδοση, ιδιαίτερα για τόσο λεπτεπίλεπτα έργα όπως τα περισσότερα από τα έργα του. Είναι αυτό που εκφράζει ο μεγάλος πιανίστας Άρθουρ Σνάμπελ, λέγοντας πως η μουσική του Μότσαρτ είναι δύσκολη για τους μεγάλους κι εύκολη για τα παιδιά. Και ο δεύτερος παράγοντας βασίζεται σε κάτι που είχε παρατηρήσει ο αυτοκράτορας Ιωσήφ ο Β' στην πρώτη παράσταση της όπερας του Μότσαρτ «Αρπαγή απ' το Σεράι». Του είπε: «Νομίζω ότι η όπερά σας έχει πάρα πολλές νότες». Κι εκείνος απάντησε: «Μεγαλειότατε, έχει τόσες νότες, όσες χρειάζονται!» Πράγματι, πολλά από τα έργα του Μότσαρτ περιέχουν πολλές νότες. Ίσως αυτό οφείλεται και στο περίτεχνο στυλ ροκοκό της εποχής, και δεν αποτελεί αποκλειστικό χαρακτηριστικό του Μότσαρτ. Είναι όμως γεγονός ότι ούτε μια από τις νότες του δεν είναι περιττή. Γι αυτό και το σωστό παίξιμο της μουσικής του απαιτεί να δίνουμε την ίδια σημασία σε κάθε του νότα, δεν επιτρέπει ο Μότσαρτ να τον περνάμε «επιπροχάδην» ή να τον «κουτρουβαλιάζουμε». Αν δεν «τιμήσουμε» κάθε του νότα, σίγουρα η μουσική του θα μας εκδικηθεί. Και με το νόημα αυτό ασφαλώς ο Μότσαρτ είναι δύσκολος στην εκτέλεση και στην ερμηνεία του.

Ο χαρακτήρας του

Είπαμε πιο πριν δυο λόγια για την αλληλογραφία του Μότσαρτ που ένα μεγάλο μέρος της έχει φτάσει στα χέρια μας, και φανερώνει το χαρακτήρα του συνθέτη –κι όχι μονάχα το χαρακτήρα του, μα και τις πεποιθήσεις και τα «πιστεύω» του, και τις ηθικές αρχές του και τη φιλοσοφία του για τη ζωή και για την ανθρώπινη ύπαρξη. Από πολύ νωρίς άλλωστε έχουμε δείγματα του καλού του χαρακτήρα. Ήδη στα 1769, τότε που ο Μότσαρτ είναι μόλις 13 ετών, γράφει ο συνθέτης Γιόχαν Άντολφ Χάσε για το μικρό, που τον είχε πρόσφατα γνωρίσει μαζί με τον πατέρα του και την αδελφή του: «Η κόρη παίζει πολύ καλά

Ο Λεοπόλδος Μότσαρτ

πιάνο, και ο γιος είναι ήδη σ' αυτή την ηλικία συνθέτης και μαέστρος [...] Το αγόρι εξάλλου είναι και ωραίο, χαριτωμένο, και συμπεριφέρεται γενικά τόσο όμορφα, που δεν μπορεί κανένας να αποφύγει να το αγαπήσει. Ένα πράγμα είναι βέβαιο: αν η εξέλιξη του συμβαδίσει με την ηλικία, από το αγόρι αυτό θα προκύψει ένα θαύμα». Ο Ρομαίν Ρολάν, σημαντικός γάλλος συγγραφέας και μουσικός ερευνητής στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα, σημειώνει σε κάποιο δοκίμιό του πως το πρώτο πράγμα που μας εκπλήσσει καθώς διαβάζουμε τα γράμματά του είναι η θαυμάσια ηθική υγεία του. «Όλα τα ηθικά χαρακτηριστικά του», τονίζει ο συγγραφέας, «μοιάζει να βρίσκονται σε εξαιρετικά καλή ισορροπία: η ψυχή του ήταν γεμάτη από συναισθήματα κι ωστόσο αυτός κυριαρχούσε επάνω της· η σκέψη του ήταν σε θαυμαστό βαθμό ήρεμη, ακόμη και σε γεγονότα όπως ο θάνατος της μητέρας του και η αγάπη του για την Constanze Weber [τη μετέπειτα σύζυγό του και πρώτη εξαδέλφη του περίφημου γερμανού συνθέτη Carl Maria von Weber]: το μυαλό του ήταν καθαρό και από ένστικτο συνελάμβανε εκείνα που άρεσε ο κόσμος και τον καλύτερο τρόπο για να φτάσει στην επιτυχία· κι ακόμη ήταν ικανός να καθοδηγήσει το περήφανο πνεύμα του για να κατακτήσει τη στοργή του κόσμου χωρίς να πληγώσει τον εαυτό του». Τούτη η περηφάνια του, που την τονίζει και ο Ρομαίν Ρολάν, και που δεν είναι τίποτε άλλο από σωστή αποτίμηση και συναίσθηση της μεγάλης αξίας του μαζί με ένα αίσθημα ανεξαρτησίας, είναι που καθοδηγεί ολόκληρη τη ζωή του και τις ενέργειές του. «Είναι η καρδιά που δίνει την ευγένεια στον άνθρωπο», λέει, «και παρόλο που δεν είμαι κόμης, έχω ίσως περισσότερη αξία μέσα μου από πολλούς κόμητες. Και είτε κάποιος είναι υπηρέτης είτε κόμης, καταντά ένας ταπεινός παλιάνθρωπος από τη στιγμή που θα με προσβάλει». Και σε κάποιους που τον ειρωνεύονται στα 20 χρόνια του για το παράσημο του χρυσού σπιρουιού που φορά, απαντά: «Θα ήταν πιο εύκολο

ν' αποκτήσω όλα τα κοσμήματα που θα μπορούσατε ναχτε στην κατοχή σας, απ' όσο εσείς να γίνετε αυτό που είμαι εγώ, κι αν ακόμη πεθαίνατε και ξαναγεννιόσασταν δυο φορές».

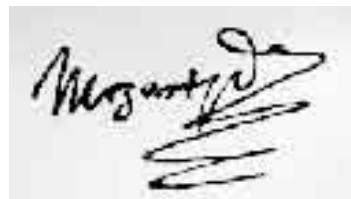
Για αρκετά χρόνια βρίσκεται στην υπηρεσία του Ιερώνυμου Κολορέντο, πρίγκιπα αρχιεπισκόπου του Σάλτσμπουργκ. Παρά τις κάποιες μουσικές του γνώσεις και το αρκετά προοδευτικό μυαλό του –έχει ενστερνισθεί αρκετές από τις αρχές του διαφωτισμού και στην πίστη του είναι επηρεασμένος από κάποιες ιδέες του προτεσταντισμού- ο αρχιεπίσκοπος είναι εντελώς ασύμβατος με το χαρακτήρα και τις συνήθειες του Μότσαρτ, και είναι αδύνατον ν' αντέξει τη μεγαλοφυΐα του. Κι όταν επέρχεται η αναπόφευκτη ρήξη και υφίσταται τις προσβολές του αρχιεπισκόπου, «έτρεμε ολόκληρος», σύμφωνα με μια διήγηση, «και τρίκλιζε περπατώντας στο δρόμο σα μεθυσμένος. Κι αναγκάστηκε να πάει σπίτι και να πέσει στο κρεβάτι του και το επόμενο πρωί δεν μπορούσε να συνέλθει ακόμη». Φυσικό για έναν τόσο τρυφερό κι ευαίσθητο άνθρωπο, που έχοντας τόσο μεγάλη αξία αναγκάστηκε να ταπεινωθεί μ' αυτό τον τρόπο. Και βέβαια δεν πρέπει ν' απέχουμε απ' την πραγματικότητα, αν σκεφτούμε πως κυριολεκτικά παίρνει τη «ρεβάνς» ενάντια σ' ολόκληρη την τάξη των ευγενών, όταν αργότερα στους γάμους του Φίγκαρο γελοιοποιεί τον κόμη και τον βάζει να ζητήσει ταπεινά συγνώμη από την κόμισσα για τα γελοία καμώματά του.

Είναι όμως και αρκετά άλλα που τον χαρακτηρίζουν, και που μας είναι γνωστά και από την αλληλογραφία του και από τις πληροφορίες που δίνουν γι' αυτόν οι δικοί του και οι φίλοι του. Και πάλι ο Ρομαίν Ρολάν σημειώνει ότι γινόταν εύκολα εξαγάπητος και είχε την ευγένεια και αβρότητα μιας γυναίκας -ή μάλλον ενός παιδιού, γιατί εύκολα έκλαιγε, όπως π.χ. τη μέρα του γάμου του, κι εύκολα γελοούσε, κι αδιάκοπα πείραζε όλο τον κόσμο, σαν ένα καλοδιάθετο καλόκαρδο παιδί. Ήταν εξαιρετικά ζωηρός κι εκδηλωτικός και του ήταν αδύνατον να καθίσει ήσυχα σε κάποιο μέρος, και συνέχεια τραγουδούσε και χοροπηδούσε από δω κι από κει -μ' άλλα λόγια είχε όλες τις εκδηλώσεις που ενοχλούν τους σοβαροφανείς, κι έχουν οι δυστυχείς την πλάνη να νομίζουν πως ο άνθρωπος που δίνει αυτή την εικόνα δεν είναι καθόλου σοβαρός. «Η ψυχή του Μότσαρτ», σημειώνει ο Ρομαίν Ρολάν, «είναι νεανική κι ευγενική, υπερβολικά τρυφερή μερικές

φορές, κι ωστόσο γεμάτη ειρήνη. Ο Μότσαρτ τραγουδά τα βάσανά του [κι απ' αυτά δοκίμασε πάρα πολλά στη σύντομη ζωή του] με ρυθμικές φράσεις με το δικό του χαριτωμένο τρόπο, και τελειώνει πέφτοντας να κοιμηθεί με το πρόσωπο γεμάτο δάκρυα μ' ένα χαμόγελο ζωγραφισμένο στο πρόσωπό του». Για μια τέτοια λοιπόν αγγελική ψυχή, φυσικό ήταν να γράψει ο μεγάλος ελβετός θεολόγος Karl Barth, παθιασμένος λάτρης του Μότσαρτ: «Στον ουρανό, στις επίσης μες τελετές μπροστά στο Θεό, είναι φανερό ότι οι άγγελοι παίζουν Μπαχ. Ωστόσο στις παρέες τους, όταν θέλουν να διασκεδάσουν και να αστειευθούν, σίγουρα παίζουν Μότσαρτ»...

Κι όσο για τον τρόπο που συνθέτει, αυτό κι αν είναι ένα εκπληκτικό φαινόμενο, μοναδικό στην ιστορία της μουσικής. Ο Μπετόβεν για παράδειγμα κυριολεκτικά υποφέρει ώσπου να γεννήσει τα θάνατα έργα του, κι οι φίλοι του μαρτυρούν πως όση ώρα δημιουργούσε βρισκόταν σε έξαλλη κατάσταση. Ο Μότσαρτ συνθέτει με τον πιο φυσικό τρόπο. Ακριβώς όπως εμείς γράφουμε μια επιστολή σ' ένα φίλο μας. Κάθετα πολλές φορές το βράδυ με το φως της λάμπας και γράφει τη μουσική του καθώς η γυναίκα του του διηγείται διάφορες αστείες ιστορίες. Πού και πού σηκώνει το κεφάλι, την ακούει πιο προσεκτικά, ξεκαρδίζεται στα γέλια κι αμέσως συνεχίζει τη δουλειά του. Έτσι γράφτηκαν μερικά από τα μεγαλύτερα αριστουργήματα της μουσικής. Κι όταν κάποτε σε κάποια συναυλία του παίζετα μια σονάτα του για βιολί και πιάνο σε πρώτη εκτέλεση και δεν παραλαβάνει να γράψει το μέρος του πιάνου, βάζει στο αναλόγιο ένα χαρτί μ' ελάχιστες βιαστικές νότες, και παίζει ολόκληρο το έργο αυτοσχεδιάζοντας, ή μάλλον «διαβάζοντάς» το όπως ακριβώς το έχει στο μυαλό του! Δυο μέρες πριν από την πρώτη παράσταση του «Ντον Τζιοβάνι» δεν έχει γράψει την εισαγωγή από την όπερα -ένα από τα πιο θαυμάσια δημιουργήματά του. Διηγούνται πως η γυναίκα του τού κράτησε συντροφιά ολόκληρη τη νύχτα για να ολοκληρώσει την εισαγωγή. Και πως την άλλη μέρα, παραμονή της πρώτης παράστασης (πρωί-πρωί ήρθαν οι αντιγραφείς και στρώθηκαν στη δουλειά) η ορχήστρα την έπαιξε με μια μονάχα πρόβα. Και τέλος, περνώντας κάποτε από το Λιντς, έτυχε να τον προσκαλέσουν να διευθύνει μια συναυλία. Μη έχοντας λοιπόν στη βαλίτσα του άλλα έργα κάθετα και συνθέτει μέσα σε δυο μονάχα μέρες μια από τις καλύτερες συμφωνίες του: την 36η, γνωστή σα «συμφωνία του Λιντς».

Το παραπάνω κείμενο αποτελεί ομιλία που δόθηκε στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης, στο ωδείο «Αναγέννηση» της Αθήνας και στην Ελεύθερη Ευαγγελική Εκκλησία Θεσσαλονίκης με την ευκαιρία «Έτους Μότσαρτ» 2006.

Ο κ. Στ. Κατσάρκας είναι π. μηχανικός και διευθυντής της χορωδίας της Ελεύθερας Ε.Ε. Θεσσαλονίκης.

Η Βασιλεία του Θεού

του αιδ. δρ. Α. Πέτρου

Στον Πανελλήνιο Ευαγγελικό Σύνδεσμο συμμετέχω από το 1980, χρονιά που ο Σύνδεσμος είχε μια σημαντική παρουσία στην Θεσσαλονίκη με έντυπα συνθήματα για το «έτος του Παιδιού» που προετοίμασε ο μακαρίτης ο Μιλτιάδης Αγγελάτος. Ως νέος πιστός η συμμετοχή στον ΠΕΣ ήταν φυσιολογική εκδήλωση στο ότι η Βασιλεία του Θεού δεν αρχίζει και δεν τελειώνει στην τοπική μου εκκλησία αλλά συμπεριλαμβάνει και άλλους αδελφούς που μπορεί διαφορετικά να πιστεύουμε στα επιμέρους αλλά έχουμε ένα Κύριο και ένα κοινό μήνυμα στον κόσμο.

Τα τελευταία δέκα χρόνια είχα την ευκαιρία μέσα από την συντονιστική επιτροπή του ΠΕΣ να εργαστώ για την πρόοδο της ενότητας και την αντιμετώπιση των κοινών προβλημάτων των ελλήνων ευαγγελικών, μάλιστα τα 4 τελευταία χρόνια από την θέση του γενικού γραμματέα.

Ποια λοιπόν η πρόοδος του ευαγγελικού έργου τα τελευταία 20 χρόνια;

Τι επιτεύχθηκε τα τελευταία 10 χρόνια για την κοινότητά μας;

Ποιοι πρέπει να είναι οι στόχοι μας ως έλληνες ευαγγελικοί τα επόμενα 20 χρόνια;

Ποια η προσευχή μας και οι σκοποί μας ως κοινότητα τα επόμενα 10 χρόνια;

Πέρις, το πρόγραμμα της παγκόσμιας εβδομάδας προσευχής για θέμα μας πρότεινε την παραβολή του Καλού Σαμαρείτη με τίτλο ΖΩΝΤΑΣ ΣΠΛΑΧΝΙΚΑ. Όμως το «Ζώντας σπλαχνικά», είναι μια πτυχή του τρόπου ζωής στην Βασιλεία του Θεού.

Την αλήθεια αυτή θα διατυπώσω ως εξής:

1. Η Βασιλεία του Θεού φανερώνεται στην ζωή μας όταν, σαν ευαγγελικοί χριστιανοί, υπηρετούμε τους συνανθρώπους μας «σπλαχνικά»

Όταν ζούμε μέσα στο θέλημα του Θεού, π.χ. «σπλαχνικά», ζούμε μέσα στην βασιλεία του Θεού. Όταν κάνουμε το θέλημα του Θεού στη ζωή μας η ΒτΘ θριαμβεύει στον κόσμο!

Ο Κύριος δίδαξε την παραβολή του Καλού Σαμαρείτη για να πει ποιος είναι ο πλησίον μας και ποιο είναι το χρέος μας σ' αυτόν. Μας κάνει εντύπωση ότι ο Καλός Σαμαρείτης δεν έβγαλε να δώσει δύο ευαγγελιστικά φυλλάδια στο χτυπημένο, αλλά του έδωσε ενδιαφέρον, χρόνο, φροντίδα, του έδωσε από τα αγαθά του και τα λεφτά του.

Γιατί το έκανε αυτό ο Σαμαρείτης; Μήπως το

έκανε σαν τρόπο ευαγγελισμού; Όχι! Τουλάχιστον, ο Κύριος δεν δίδαξε κάτι τέτοιο. Προτείνω σ' αυτό να ακολουθήσουμε το Κύριο και όχι τους συμπαθέστατους φανταμελιστές. Η υπηρεσία σ' αυτόν που έχει ανάγκη για τον Κύριο είναι αυτοσκοπός. Πρέπει να υπηρετήσουμε το συνάνθρωπό μας, όποιος κι αν είναι και για κανένα άλλο λόγο, εκτός του ότι έχει ανάγκη και εμείς αντιπροσωπεύουμε την καρδιά του Θεού στον κόσμο.

Όταν ο Κύριος ρώτησε το νομοδιδάσκαλο, από τον οποίο πήρε αφορμή να διδάξει την παραβολή του Καλού Σαμαρείτη (Λουκ. 10:25-29), πώς μπορεί ο άνθρωπος να κερδίσει την αιώνια ζωή σύμφωνα με τον νομο, εκείνος απάντησε:

«1) Να αγαπάς τον Κύριο το Θεό σου μ' όλη την καρδιά σου και μ' όλη την ψυχή σου, και τη δύναμή σου και

2) τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου».

Ο Κύριος επισφράγισε τη συνάντηση αυτή με τα λόγια «πολύ σωστά απάντησες».

Όμως ο φυσικός άνθρωπος, που δεν έχει γνωρίσει τη χάρη του Θεού, δεν μπορεί με τέτοιο τρόπο να αγαπήσει το Θεό και το συνάνθρωπό του. Έτσι η διπλή αυτή εντολή πρέπει να μας οδηγήσει να αναγνωρίσουμε ότι είμαστε αμαρτωλοί και ότι χρειαζόμαστε την σωτήρια χάρη του Θεού εν Χριστώ.

Το ότι όμως ο νόμος, και εδώ έχουμε τη πεμπουσία του, αδυνατεί να μας οδηγήσει σε σωτηρία, δε σημαίνει ότι χάνει την αξία του. Η διπλή αυτή εντολή είναι για μας το ξεκάθαρο θέλημα του Θεού για τη ζωή μας, που μας δείχνει πώς πρέπει να ζούμε μέσα στην Βασιλεία του Θεού.

Για το πρώτο μέρος της διπλής εντολής σας θυμίζω ότι το να αγαπάμε το Θεό σημαίνει να υποτασώμαστε στις εντολές Του. Αυτό άλλωστε φαίνεται κι από τα λόγια του Κυρίου μας στους μαθητές του: «Αν με αγαπάτε, τις δικές μου εντολές να τηρήσετε». «Όποιος κατέχει τις εντολές μου και τις εκτελεί, εκείνος είναι που με αγαπάει» Ιωάν. 14:15, 21

Δεν αγαπάει περισσότερο τον Κύριο αυτός που έχει τις πιο έντονες συναισθηματικές εξάρσεις κι ουράνιες εμπειρίες, αλλά αυτός που υπακούει τον Κύριο και υπηρετεί σπλαχνικά τον συνάνθρωπο του. Αυτός που πράττει το δίκαιο και αγαπά να δείχνει έλεος. Όπως λέει και ο προφήτης Μιχαίας:

Αὐτὸς σοὶ ἔδειξεν, ἄνθρωπε, τί τὸ καλὸν καὶ τί ζητεῖ ὁ Κύριος παρὰ σοῦ εἰμὴ νὰ πράττης τὸ δίκαιον καὶ νὰ ἀγαπᾷς ἔλεος καὶ νὰ περιπατῆς ταπεινῶς μετὰ τοῦ Θεοῦ σου; (Μιχ 6:8)

Για το δεύτερο μέρος της διπλής εντολής σας θυμίζω ότι το να αγαπάμε τον πλησίον μας σαν τον εαυτό μας, σημαίνει ότι πρέπει να είμαστε έτοιμοι να

υπηρετήσουμε τους ανθρώπους δίπλα μας, όπως γνήσια ενδιαφερόμαστε για τις ανάγκες του εαυτού μας.

Σαν ευαγγελικούς μερικές φορές μας χαρακτηρίζει μια εσωστρεφής λατρεία όπου την καταβρίσκουμε με τις θρησκευτικές μας εμπειρίες και αντί να είναι κινητήρια δύναμή στην υπηρεσία μας την χρησιμοποιούμε ως πνευματικό άλλοθι. Ο Κύριός μας προειδοποιεί:

“Στη βασιλεία των ουρανών δε θα μπει ο καθένας που λέει: Κύριε, Κύριε, αλλά όποιος κάνει το θέλημα του Πατέρα μου του ουρανού. Πολλοί θα μου πουν εκείνη την ημέρα: Κύριε, Κύριε, στο δικό σου όνομα δεν κηρύξαμε και στο δικό σου όνομα δε βγάλαμε δαιμόνια και στο δικό σου όνομα δεν κάναμε πολλά θαυμαστά έργα; Και τότε θα τους πω: Ποτέ δε σας γνώρισα, φύγετε από μένα εσείς που το έργο σας είναι η ανομία”. Ματ. 7:21-23

Ο ίδιος ο Κύριος χρησιμοποίησε το εδάφιο απο τον Ωσηέ 6:6 πολλές φορές για να υπερασπίσει τη κοινωνική του δράση που δεν περιοριζόταν από φραγμούς της ραβινικής παράδοσης (Ματ. 9:13, 12:7)

«Διότι έλεος θέλω (να δείχνετε στον συνάνθρωπο σας) και ουχί θυσίαν» (Ωσηέ 6: 6)

Σαν ευαγγελική κοινότητα πολλές φορές δείξαμε «έλεος», κάναμε αρκετά σε πολλές ευκαιρίες. Υποστηρίξαμε διακονίες ελέους για ορφανά, για άπορους, άρρωστους, τυφλούς, φυλακισμένους, γέρους, για πεινασμένους και πληγέντες στην Ελλάδα, στα Βαλκάνια, σε τρίτες χώρες της Αφρικής και της Ασίας.

Τα τελευταία 20 χρόνια ο Θεός ξεκίνησε νέες διακονίες, εκκλησιαστικές ή διεκκλησιαστικές, που έχουν σκοπό τους, τη βοήθεια και την αποκατάστασή τους στη κοινωνία των ναρκομανών, των προσφύγων, των εκδιδομένων και των εγκύων κ.α..

Όμως είναι αυτά αρκετά; Πιστεύω πως όχι.

Πολλές από αυτές τις διακονίες ακόμα δεν στέκονται στα πόδια τους πρέπει να ενισχυθούν, και πρέπει να είναι αυτός ένας από τους στόχους μας την επόμενη δεκαετία.

Και ας προσευχόμαστε τα επόμενα 20 χρόνια να έχουμε ειδικές διακονίες για άλλες κατηγορίες ανθρώπων τους ναυτικούς, τους ομοφυλόφιλους, τους φορείς του AIDS, αυτούς που ζουν στους δρόμους και τα παιδιά των δρόμων, τους αποφυλακισμένους κ.α.

Η Βασιλεία του Θεού φανερώνεται στην ζωή μας όταν, σαν ευαγγελικοί χριστιανοί, υπηρετούμε τους συνανθρώπους μας με αγάπη.

Η ελληνική βοήθεια των 500 τόνων στα θύματα

του τσουνάμι αποδείχτηκε άχρηστη στο μεγαλύτερο μέρος της: γούνες, ψηλοτάκουνα και στολές αποκριάζ. Ακόμα ένα χρόνο μετά οι δημοσιογράφοι αναζητούν χωρίς να βρίσκουν ένα έργο που έγινε με τα 21 εκ. ευρώ του οβολού των ελλήνων. Όμως υπάρχει κάπου μια παιδική χαρά και μερικά σπιτάκια για ορφανά που έγιναν από μια χούφτα έλληνες ευαγγελικούς με τα πενιχρά μας μέσα.

Και αυτό μας οδηγεί στο δεύτερο σημείο μας!

2. Η Βασιλεία του Θεού είναι ήδη εδώ, είναι μέσα μας και ανάμεσά μας, αν και όχι στην πληρότητα της ακόμα

Υπάρχουν αδελφοί που έχουν κολλήσει στο να θέλουν, οπωσδήποτε, να δουν την δύναμη της Βασιλεία του Θεού σήμερα σε μια ανάσταση νεκρού.

Μιλώ με αγάπη για αδελφούς με τους οποίους σχετίζομαι προσωπικά και για να μην παρεξηγηθώ δεν ανήκουν σε αδελφές εκκλησίες της Πεντηκοστής.

Κανένας ευαγγελικός δεν αμφισβητεί την δύναμη του Κυρίου να θαυματοποιήσει σήμερα – το κάνει όταν το θέλει -, ούτε ότι κάποτε θα νικηθεί και αυτός ο τελευταίος εχθρός ο θάνατος όταν θα έρθει η Βασιλεία του Θεού στην πληρότητα της με τον δεύτερο ερχομό του Κυρίου. Αλλά, προσοχή αδελφοί, να θέλουμε τώρα να ζήσουμε την πληρότητα της βασιλείας είναι αντίθετο με την αποκάλυψη και το θέλημα του θεού.

Όταν προσπαθούμε να εκβιάσουμε τον Θεό να θαυματοποιήσει κατά παραγγελίαν εξαιτίας των δικών μας ψυχολογικών αναγκών μπρος στον θάνατο, είναι ανταρσία στην Βασιλεία του Θεού. Γινόμαστε εμείς οι Βασιλιάδες και ο Θεός ο υπηρέτης στην Βασιλεία του εγωπαθούς ευαγγελικού.

Η Βασιλεία του Θεού δεν έρχεται με τρόπο θεαματικό λέει ο Κύριος γιατί ήδη είναι εδώ στις καρδιές μας και στη ζωή της εκκλησίας.

«Όταν, πάλι, ρωτήθηκε από τους Φαρισαίους, πότε έρχεται η βασιλεία του Θεού, αποκρίθηκε και τους είπε: “Η βασιλεία του Θεού δεν έρχεται

με ορατά εξωτερικά σημεία. Ούτε και θα πουν: Να! Εδώ είναι! ή: Να! Εκεί είναι! Γιατί η βασιλεία του Θεού είναι κίολας ανάμεσά σας”» (Λουκ. 17:20-21).

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η σημασία των θαυμάτων που έκανε ο Ιησούς ήταν για να δείξει όπως είπε ο ίδιος πως “εάν εγώ δια Πνεύματος Θεού εκβάλλω τα δαιμόνια άρα έφθασεν εις εσάς η βασιλεία του Θεού” (Ματθ. 12:28).

Δεν πρέπει να ξαφνιαζόμαστε όταν γίνονται θαύματα. Απλώς μας υπενθυμίζουν πως ο Κύριος είναι βασιλιάς και πως καμία άλλη δύναμη δεν μπορεί να

Η Βασιλεία του Θεού δεν έρχεται με τρόπο θεαματικό, λέει ο Κύριος, γιατί ήδη είναι εδώ στις καρδιές μας και στη ζωή της εκκλησίας

Τα βασίλειο του Θεού δεν έχει κάποια γεωγραφική τοποθεσία και καμία ομάδα ατόμων ή εκκλησία δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι το βασίλειο αυτό της ανήκει

Τον ανταγωνιστεί. Ο Ιησούς όμως μας προειδοποιεί να μη δίνουμε υπερβολική έμφαση στα σημεία και στα θαύματα, γιατί μπορεί πολύ εύκολα να πλανηθούμε:

«Γιατί θα εμφανιστούν ψευδόχριστοι και ψευδοπροφήτες και θα παρουσιάσουν μεγάλα θαύματα και υπερφυσικά φαινόμενα έτσι που να παραπλανήσουν, αν είναι δυνατόν, ακόμα και τους εκλεκτούς.» (Μαθ. 24:24).

Αν και ο Θεός μας χαρακτηρίζεται από το ότι δεν κάνει τίποτα για να εντυπωσιάσει, πολλοί χριστιανοί σήμερα είναι τόσο ανασφαλείς για την πίστη τους και ψάχνουν αποδείξεις της δύναμης και του έργου Του σε λάθος μέρη.

Ασφαλώς τα θαύματα αποτελούν αναπόσπαστα μέρος της βασιλείας του Θεού και πρέπει να περιμένουμε τεκμήρια για το ότι μόνο Αυτός είναι βασιλιάς- αλλά ας μην είμαστε όμως εύπιστοι σε κάθε ιστορία!

Τα βασίλειο του Θεού δεν έχει κάποια γεωγραφική τοποθεσία και καμία ομάδα απόμων ή εκκλησία δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι το βασίλειο αυτό της ανήκει. Σήμερα το Πνεύμα του Θεού κινείται με θαυμαστό τρόπο σε διάφορες ομολογίες σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Σε πολλά μέρη της **Λατινικής Αμερικής** η μεγαλύτερη ανάπτυξη της εκκλησίας γίνεται μέσω των **Πεντηκοστιανών αδελφών μας εκεί**, παρόλο που εργάζονται και διάφοροι άλλοι για τον ίδιο σκοπό.

Στη **δυτική Αφρική** πολύ συχνά το Άγιο Πνεύμα εργάζεται πιο ελεύθερα μέσω εκκλησιών που ιδρύθηκαν από **διαδογματικές ιεραποστολές**.

Στην **ανατολική Αφρική** βλέπουμε τον Θεό να εργάζεται δυναμικά μέσω της **Αγγλικανικής εκκλησίας**.

Στην **Ινδονησία και στην Κορέα** η βασιλεία του Θεού επεκτείνεται κυρίως μέσω των **Πρεσβυτερικών εκκλησιών**.

Στη **νότια Αφρική και στη Σιγκαπούρη** οι **Χαρισματικές εκκλησίες** έχουν πάρα πολλά νέα μέλη των οποίων η ζωή έχει αλλάξει οριστικά.

Η βασιλεία του Θεού δεν ορίζεται από τις δικές μας αντιλήψεις για το πώς θα 'πρεπε να λειτουργεί το Άγιο Πνεύμα. Ας μην κάνουμε και εμείς το λάθος να ταυτίσουμε την Βασιλεία του Θεού με το ευαγγελικό έργο στην πατρίδα μας και τον κόσμο. Ας είμαστε έτοιμοι να ανακαλύψουμε πιστούς που έχει ο Θεός στην πατρίδα μας και δεν είναι ευαγγελικοί!

Ασφαλώς ένα είναι το ευαγγέλιο της χάρης του Θεού και ένας ο τρόπος της σωτηρίας η πίστη στον Χριστό! Αλλά δεν θα σωθούμε μόνο οι ευαγγελικοί μ' αυτό! Δεν είμαστε ευαγγελικοί επειδή κανένας άλλος δεν θα σωθεί, αλλά γιατί κρίνουμε ότι η ευαγγελική εκκλησία παρ' όλες τις αδυναμίες της παράδοσης της, διατηρεί καθαρότερη την ευαγγελική αλήθεια. Αν χωνέψουμε την διαφορά αυτή θα είμαστε ένα βήμα πιο κοντά στο να εκπληρώσουμε τον ρόλο μας απέναντι στο έθνος μας σαν μαρτυρία καταλύτης για τα καλά νέα του Ιησού Χριστού.

Θα θέλαμε ίσως να υποδείξουμε στον Θεό το πώς θα 'πρεπε να εργάζεται, όμως η Γραφή τονίζει πως η βασιλεία είναι του Θεού και όχι δική μας. "**Ο Κύριος βασιλεύει!**" (Ψαλμός 93:1) -όχι εμείς!

Παρόλα αυτά οι ποιμένες υπεύθυνοι εκκλησιών μερικές φορές μπαίνουμε στον πειρασμό να γίνουν

εμείς βασιλιάδες στον μικρόκοσμο της τοπικής μας σύναξης ή της εκκλησιαστικής μας απόχρωσης.

"Στον κόσμο των εθνών", λέει ο Ιησούς στο κατα Μάρκον 10:42-45, "**οι άρχοντες επιβάλλουν την εξουσία τους**" και συμπληρώνει λέγοντας στους μαθητές Του "**μ' εσάς όμως δε θα είναι το ίδιο**". Όπως οι δούλοι, έτσι και οι ηγέτες θα πρέπει να υπηρετούν ταπεινά. Όπως ο ίδιος ο Ιησούς, πρέπει να δίνουν κι αυτοί τη ζωή τους για τους άλλους και όχι να προσπαθούν να επιβάλλουν ή να διευρύνουν την εξουσία τους.

Δυστυχώς ο τοπικισμός μας -και των ποιμνίων- είναι τέτοιος -θαρρείς και υπερασπιζόμαστε κάποιο μαγαζάκι του ο καθένας- που ούτε σαν αποχρώσεις ξεχωριστά δεν μαζευόμαστε χωρίς δυσκολίες και γκρίνιες. Π.χ. για την εβδομάδα αυτή των κοινών συμπροσευχών: «όχι, μας πέφτουν μακριά οι άλλες εκκλησίες», «όχι να μην είναι κλειστή η εκκλησία μας την Τετάρτη» κλπ.

Μίλησα προηγουμένως για κάποιο θαύμα που κάποιοι επιζητούν. Λοιπόν εγώ προσδοκώ άλλο θαύμα ίσως μεγαλύτερο. Να δω την μέρα που όλοι οι έλληνες ευαγγελικοί θα προσεύχονται μαζί, και που οι ηγέτες τους θα συνεργάζονται χωρίς καχυποψία. Να δω την παγκόσμια εβδομάδα προσευχής να γίνεται κάθε μέρα σε εκκλησία άλλης απόχρωσης και όλοι να συμμετέχουμε. Είναι αυτό αδύνατο; Αυτός ας είναι ο στόχος μας για την επόμενη πενταετία.

Ευχαριστούμε τον Θεό για την ευαγγελιστική διακονία της κάθε εκκλησίας και για τις ειδικές ιεραποστολές για τον ευαγγελισμό των φοιτητών, των παιδιών, για την διάδοση της Καινής Διαθήκης κ.α. Πολλές φορές μέχρι τώρα αποτύχαμε να σταθούμε με κοινή μαρτυρία για τον Κύριο. Ας προσευχηθούμε τα επόμενα 5 χρόνια να έχουμε ευκαιρίες κοινής μαρτυρίας στις οποίες δεν θα αποτύχουμε αλλά όλοι θα συνεργαστούμε μαζί προς δόξα του Κυρίου μας.

Ένας άλλος τομέας προσευχής για ενότητα είναι οι εθνικές εκκλησίες. Πιστεύω ότι ο Πανελλήνιος Ευαγγελικός Σύνδεσμος μπορεί να έχει «συνδεμένα μέλη» τις αφρικάνικες, τις ασιατικές, τις ρωσικές, τις βουλγάρικες και κάθε άλλης εθνικότητός ευαγγελικές εκκλησίες στην πατρίδα μας. Ας προσευχηθούμε τα επόμενα 10 χρόνια να έχουμε αντίστροφη της εικόνας του πολυ-διασπασμένου ευαγγελικού χώρου στην πατρίδα μας.

3. Η Βασιλεία του Θεού θα θριαμβεύσει πάνω σε όλες τις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις που σήμερα μας περιθωριοποιούν

Η Π. Διαθήκη συνεχώς επαναλαμβάνει το ότι μόνο ο Κύριος είναι βασιλιάς. Ο Κύριος δε θ' ανεχτεί κανέναν αντίπαλο στη βασιλεία Του, γιατί είναι Θεός ζηλότυπος του Οποίου τη δόξα δε θα πάρει κανείς άλλος. Ο Παύλος μας βεβαιώνει στην πρώτη επιστολή προς Κορινθίους 15:24 πως στο τέλος "**πάσα αρχή και πάσα εξουσία και δύναμη**" θα καταργηθεί.

Ο Ναβουχοδονόσορ έγινε ένας μικρός βασιλιάς των βασιλιάδων ακριβώς επειδή το θέλησε ο Κύριος, ο βασιλιάς των βασιλιάδων και Κύριος των πάντων- έτσι "**ο Θεός του ουρανού έδωκε σ' αυτόν βασιλεία**"

(Δανιήλ 2:37). Στη συνέχεια, ο Δανιήλ εξηγεί στο βασιλιά πως την αυτοκρατορία του θ' ακολουθήσουν άλλες μικρότερες βασιλείες, μέχρι την έλευση της μεσσιανικής βασιλείας "ήτις εις τον αιώνα δεν θέλει φθαρή" (2:44).

Ο Βασιλιάς των βασιλιάδων κυριαρχεί σε ολόκληρη την ιστορία κι αποφασίζει για την πορεία των γήινων βασιλείων. Το βιβλίο της Αποκάλυψης μας λέει πως, τελικά ο Κύριος θα υπερνικήσει τους βασιλείς αυτού του κόσμου, γιατί είναι "Κύριος των Κυρίων και Βασιλεύς των βασιλέων" (Αποκ. 17:14).

Ακόμη και σήμερα εύκολα ξεχνάμε πως οι αρχές και οι εξουσίες δεν έχουν τον απόλυτο έλεγχο. Τα μεγάλα έθνη και οι ηγέτες αυτών περηφανεύονται ικανοποιημένοι για ό,τι έκαναν στην ιστορία παραβλέποντας τον Θεό.

Ένα υψηλότατο στέλεχος του υπουργείου δικαιοσύνης –ο Θεός να τον φωτίσει- είπε καθαρά στην αντιπροσωπία του ΠΕΣ ότι αποκλείεται το Ελληνικό Κράτος να αναγνωρίσει ποτέ τις εκκλησίες μας ως εκκλησίες γιατί αυτό θα απαιτούσε μεταξύ των άλλων και συνταγματική αλλαγή.

«Δεν το κουβεντιάζουμε. Αποκλείεται ποτέ εσείς να δημιουργήσετε αντιστάθμισμα στο πολιτικό κόστος από την Ορθόδοξη εκκλησία για να κάνουμε μια τέτοια κίνηση.»

- Μα το ευρωπαϊκό δικαστήριο... η ευρωπαϊκή διακήρυξη των ανθρώπινων δικαιώματων... ψέλλισα.

«Προτιμούμε να πληρώσουμε τα ευρωπαϊκά πρόστιμα παρά να δυσανεξίσουμε την ορθόδοξη εκκλησία. Μην το κουβεντιάζετε! Αποκλείεται να γίνει ποτέ.»

Όμως σε λίγους μήνες βγήκαν τα εκκλησιαστικά σκάνδαλα και σχεδόν το σύνολο της αντιπολίτευσης και μιας εκλεκτής μερίδας συμπολιτευόμενων μιλούσε για την ανάγκη διαχωρισμού εκκλησίας κράτους.

Ας προσευχηθούμε και ας αγωνιστούμε για πλήρη θρησκευτική ισοτιμία στην πολιτεία τα επόμενα 10 χρόνια και την απαλειφή του κοινωνικού στίγματος του αιρετικού τα επόμενα 20 χρόνια.

Ας βάλουμε στόχο για τα επόμενα 20 χρόνια να μεγαλώσουμε μια γενιά ευαγγελικών απελευθερωμένη από την νοοτροπία του ευαγγελικού γκέτου, που θα διαλεχθεί, θα αναμιχθεί και θα αναρριχηθεί ψηλά στην κοινωνία μας και θα καλύψει κάθε μήκος και πλάτος της ελληνικής κοινωνίας για την Βασιλεία του Θεού. Να γίνουν τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας οι πρώτοι μαθητές, οι διαπρεπείς επιστήμονες, οι τίμιοι επιχειρηματίες, οι γνωστοί επαγγελματίες, κορυφαίοι δημόσιοι υπάλληλοι, οι ειλικρινείς πολιτευτές, οι καλοί δικηγόροι, οι ευσυνείδητοι γιατροί, οι ξεχωριστοί αστυνομικοί, οι ποιοτικοί τραγουδιστές, οι ολοκληρωμένοι αθλητές, οι σοβαροί δημοσιογράφοι, οι δίκαιοι δικαστές, οι χαρούμενοι τεχνίτες, οι εργατικοί οικοδό-

μοι, οι ευγενικοί ταξιτζήδες, οι εξυπηρετικοί αχθοφόροι για το όνομα του Χριστού.

4. Η Βασιλεία του Θεού θα θριαμβεύσει πάνω σε όλες τις εχθρικές δυνάμεις του κακού

Ο μεγαλύτερος σφετεριστής της βασιλικής κυριαρχίας του Θεού είναι ο ίδιος ο Σατανάς. Παρόλο που στην πραγματικότητα είναι ακόμη υπό την κυριαρχία του Θεού, ο ίδιος έχει αρκετή δύναμη και εξουσία ως "ο άρχων του κόσμου τούτου" (Ιωαν. 12:31, 14:30, 16:11, Εφεσ. 2:2). Δυστυχώς είναι πράγματι άρχοντας αυτού του κόσμου και κυρίαρχος στα πλήθη που δεν έχουν αναγνωρίσει τον Ιησού ως Κύριο τους και Βασιλιά.

Όταν ο Ιησούς άρχισε τη διακονία Του άρχισε αμέσως να μάχεται με δυνάμεις του Σατανά. Έστειλε τους μαθητές Του να κηρύξουν να θεραπεύσουν και να εκβάλλουν δαιμόνια:

«Κάποτε, λοιπόν, επέστρεψαν οι εβδομήντα χαρού-

μενοι, λέγοντας: "Κύριε, στ' όνομά σου υποτάσσονται σ' εμάς ακόμα και τα δαιμόνια"! Κι εκείνος τους είπε: "Παρατηρούσα το Σατανά που έπεσε από τον ουρανό σαν αστραπή. Τώρα, λοιπόν, βλέπετε, σας δίνω την εξουσία να πατάτε επάνω σε φίδια και σε σκορπιούς και επάνω σε όλη τη δύναμη του εχθρού, κι ασφαλώς εσάς τίποτε απ' αυτά δε θα σας βλάψει. Μα μη χαίρεστε για τούτο, ότι δηλαδή τα πνεύματα υποτάσσονται σε σας, αλλά να χαίρεστε γιατί τα ονόματά σας έχουν γραφτεί στον ουρανό". (Λουκ. 10:17-20).

Η αποκορύφωση της νίκης κατά της βασιλείας του διαβόλου ήρθε μέσω του θανάτου

και της ανάστασης του ενσάρκωμένου Ιησού. Ο βασιλιάς αυτού του κόσμου συντρίφτηκε από τον Βασιλιά των βασιλιάδων. Η συντριβή και η ανατροπή του Σατανά θα ολοκληρωθεί στην τελική κρίση όπου θα έρθει και η Βασιλεία του Θεού στην πληρότητά της στον κόσμο μας.

Εμείς σήμερα χαιρόμαστε που ο Κύριος είναι βασιλιάς μας και μπορούμε να νικήσουμε το Σατανά μέσω του θανάτου του Ιησού με το λόγο της μαρτυρίας μας και με την προθυμία να δώσουμε τη ζωή μας για τον Κύριο, όπως αναφέρει η Αποκάλυψη.

Αυτοί όμως τον νίκησαν χάρη στο αίμα του Αρνιού και χάρη στο γεγονός της μαρτυρίας τους, και αφήφησαν τη ζωή τους φτάνοντας ως και στο θάνατο ακόμα. (Αποκ. 12:11).

Η Βασιλεία του Θεού είναι εδώ, νικηφόρα, όταν δίνουμε την μαρτυρία μας και όταν μεταμορφώνονται ζωές. Δόξα στο όνομά Του για τον θρίαμβο του Χριστού στις δυνάμεις του σκότους στην ζωή όλων των πιστών.

Η αποκορύφωση της νίκης κατά της βασιλείας του διαβόλου ήρθε μέσω του θανάτου και της ανάστασης του ενσάρκωμένου Ιησού. Ο βασιλιάς αυτού του κόσμου συντρίφτηκε από τον Βασιλιά των βασιλιάδων. Η συντριβή και η ανατροπή του Σατανά θα ολοκληρωθεί στην τελική κρίση όπου θα έρθει και η Βασιλεία του Θεού στην πληρότητά της στον κόσμο μας

Μια άλλη πτυχή του πολέμου μας πάνω στις δυνάμεις του εχθρού είναι η προφητική δράση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Τι κάνουμε σαν κοινότητα για να διακηρύξουμε το σωστό και δίκαιο στην κοινωνία, να παλέψουμε για την αναχαίτιση του κακού και την κατάργηση της αδικίας;

Υπάρχει καμία αμφισβήτηση ότι σήμερα καλούμαστε να στιγματίσουμε το ρατσισμό, την ξενοφοβία, τα ναρκωτικά, τα τυχερά παιχνίδια, την πορνογραφία, τις εκτρώσεις, την πορνεία, την εκμετάλλευση, την καταπίεση, τη σπατάλη, τον πλουτισμό, τη μόλυνση και τόσα άλλα;

Πατάμε επάνω σε φίδια και σε σκορπιούς και επάνω σε όλη τη δύναμη του εχθρού, όταν αγαπούμε τους ξένους, τις μειονότητες, τους μετανάστες, όταν ζούμε μία απλή ζωή, όταν διαχειριζόμαστε σοφά το περιβάλλον και τα αγαθά μας, όταν προστατεύουμε τους αδύναμους, όταν υπερασπίζουμε τους αδικημένους, όταν προστατεύουμε την αξία και την αξιοπρέπεια της ανθρώπινης ζωής, όταν πολεμούμε για καθετί ηθικό, σωστό και

δίκαιο σύμφωνα με το λόγο του Θεού!

Άραγε τολμούμε να βάλουμε τέτοιους στόχους για τα επόμενα 5 ή 10 ή 20 χρόνια;

1. Η Βασιλεία του Θεού φανερώνεται στην ζωή μας όταν, σαν ευαγγελικοί χριστιανοί, υπηρετούμε τους συνανθρώπους μας με αγάπη.

2. Η Βασιλεία του Θεού είναι ήδη εδώ, είναι μέσα μας και ανάμεσά μας, αν και όχι στην πληρότητα της ακόμα!

3. Η Βασιλεία του Θεού θα θριαμβεύσει πάνω σε όλες τις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις που σήμερα μας περιθωριοποιούν.

4. Η Βασιλεία του Θεού θα θριαμβεύσει πάνω σε όλες τις εχθρικές δυνάμεις του κακού

Ο Κύριος να μας ευλογεί

όλους!

Ομιλία του Αιδ. Δρος Αργ. Πέτρου σε εκδήλωση του Πανελληνικού Ευαγγελικού Συνδέσμου.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ειδοποιούνται οι αγαπητοί συνδρομητές του "ΑΣΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ" να εξοφλήσουν τη συνδρομή τους.

**Με κατάθεση στον αριθμό Λογαριασμού Τραπέζης ALPHA
149-00-2786-004611 (Ιωάννης Εμμανουήλ)**

IBAN: GR53 0140 1490 0278 6004 611 - SWIFT Τραπέζης (BIC): CRBAGRAAXXX

ή με ταχυδρομική επιταγή ή στους κατά τόπους αντιπροσώπους.

*Προσοχή!!! Μην αμελήσετε να δώσετε στην τράπεζα το ονοματεπώνυμό σας
ώστε να ενημερωθεί το αρχείο μας.*

Οι συνδρομές για το έτος 2007 παραμένουν ως εξής:

Ελλάδα και Κύπρος: 10 €

Οι συνδρομές του εξωτερικού: Χώρες Ευρωπαϊκής Ενώσεως: 26 €, ΗΠΑ: 30 δολάρια ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία: 40 δολάρια Καναδά ή Αυστραλίας

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ ΝΑ ΑΠΟΣΤΕΙΛΟΥΝ ΤΟ ΣΥΝΤΟΜΟΤΕΡΟ ΤΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥΣ

Αναζωπύρωση

Πατέρα μας,

Τώρα που αναμετράμε κι' αποχαιρετάμε
το χτες με τις χαρές και τις λύπες του,
τις χαμένες ώρες της απιστίας μας
αλλά και τις πολύτιμες στιγμές της επικοινωνίας μαζί Σου,
ζητάμε, Πατέρα, για το σήμερα και το αύριο
Αναζωπύρωση της πίστης μας σε Σένα.
Τόνωσε, Κύριε, τούτη τη φλόγα της καρδιάς μας
για ν' ακουστεί χαρμόσυνα νέο αφιέρωσης τραγούδι.

Κύριε, παρακαλούμε,
Λύξησε την ευαισθησία της ακοής μας
στον Λόγο Σου, την πηγή της Σοφίας.
Ελευθέρωσε μας από "τα θέλω" της γήινης απληστίας μας.
Ζωντάνεψε στα μάτια μας το μέγεθος της θυσίας Σου,
της απaráμιλλης Αγάπης Σου για μας.
Αξίωσε μας να Την κατανοούμε καθημερινά
περισσότερο και περισσότερο.
Λύξησε την προθυμία μας να υπακούμε
και να εκτελούμε το θέλημά Σου.

Συντόνισε, Ύψι Κύριε, τους κτύπους της καρδιάς μας
στο δικό Σου ρυθμό
και δυνάμωσε τη φωνή και τα χείλη μας
να υμνούν ακατάπαυστα
τη Δόξα Σου,
το Έλεος και την Αγάπη Σου,
τη Δικαιοσύνη Σου.

Πότισέ μας, Κύριε, με τις ευλογίες Σου.
Στερέωσε μας πάνω Σου, ως το τέλος του δρόμου.
Ζητάμε πολλά και μεγάλα
από τον Πανάγαθο και Παντοδύναμο, Πατέρα μας.

Λ. Βαλαή

Βιβλιοπαρουσιάσεις

Εγχειρίδια Ευαγγελικής Αυτογνωσίας

«Ὡς Ευαγγελικοί» του Στέφανου Κατσάρκα, Θεσσαλονίκη 2005, εκδόσεις Οι Θεσσαλονικείς, σελίδες 168.

«Πάνω στο Τεντωμένο Σκοινί» του Στέφανου Κατσάρκα, Θεσσαλονίκη 2005, εκδόσεις Οι Θεσσαλονικείς σελίδες 283.

Θα δούμε τα παραπάνω βιβλία σε πέντε σημεία τους.

1) Το ζήτημα της παρουσίας της εκκλησίας στην κοινωνία, μάλιστα στην ελληνική, έχει απασχολήσει το περιοδικό μας υπό πολλές και ποικίλες μορφές. Η ελληνική Ευαγγελική ιστορία μας φανερώνει διάφορες σχολές.

Η πιο παλιά ήταν ασφαλώς του ιδρυτή της ελληνικής ευαγγελικής εκκλησίας του Μιχαήλ Καλοποθάκη, ο οποίος στηριζόταν σε ένα τρίπτυχο της «εθνικής» (συμμετοχή σε πολέμους υπό την ιδιότητα του ιατρού, Κυριακή αργία κλπ), «επιμορφωτικής» (εφημερίδες για μεγάλους και για παιδιά, βιβλία, κυριακό σχολείο), «θρησκευτικής» (εκκλησία, κήρυγμα εντός της εκκλησίας) παρουσίας.

Ο Κωνσταντίνος Μεταλληνός της ελευθέρας Ευαγγελικής εκκλησίας έκανε γνωστή την παρουσία του στην κοινωνία υπό την «θρησκευτική» μορφή με τις διαλέξεις του στην Βουλή στα δύσκολα χρόνια του πολέμου και της κατοχής, σε ένα ευρύτερο κοινό.

Την τελευταία δεκαετία, ίσως και παραπάνω ο Μελέτης Μελετιάδης ποιμένας της ΕΕΕ Βόλου δραστηριοποιήθηκε σε οικολογικές δραστηριότητες, αποκαλώντας τις «λυτρωτική» παρουσία της

εκκλησίας στην κοινωνία. Τον μιμήθηκαν κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο και άλλοι.

Ο συγγραφέας των παραπάνω βιβλίων θεωρεί ότι ένας τομέας στον οποίο πρέπει να δείξουμε τις ικανότητές μας είναι ο χώρος του πνεύματος. Θεωρεί ότι η ευαγγελική εκκλησία είναι κάτι παραπάνω από μία περιθωριακή ομάδα ελλήνων, που εντυπωσιάστηκαν από τα δυτικά πρότυπα. Ότι είναι μία ομάδα που μπορεί να παραγάγει καλά πράγματα στο χώρο της σκέψης, ή της μουσικής, βέβαια πάντα υπό το πρίσμα της χριστιανικής πίστωσης. Δικαίως είναι ευχαριστημένος επειδή η -ως φαίνεται από τα λεγόμενά του- μέτρια ή μικρή σε μέγεθος εκκλησία, στην οποία ανήκει, κατόρθωσε να κάνει αισθητή την παρουσία της στην πόλη της Θεσσαλονίκης και να διεκδικήσει μία θέση στην πνευματική της ζωή, κάτι που αναγνωρίστηκε σε έντυπα διάφορων ειδών, μέσω για παράδειγμα της χορωδίας της ή και της παρουσίας της δια του προσώπου του ιατρού-ποιμένα της, γνωστού προσώπου στη Θεσσαλονίκη.

2) Στα βιβλία του παρουσιάζονται ομιλίες σε δύο συνέδρια, που οργανώνει η ελεύθερη ευαγγελική εκκλησία της Θεσσαλονίκης, το «ανοιξιάτικο συνέδριο νέων» και το «συνέδριο Θεσσαλονίκης». Είπαμε είναι μία μάλλον μικρή εκκλησία, η οποία κατορθώνει συν τοις άλλοις να οργανώνει και συνέδρια.

Σε αυτές ασχολείται με θέματα όπως η λατρεία, ή ο ρατσισμός ή η παγκοσμιοποίηση ή η θέση της γυναίκας στην εκκλησία.

Ασχολείται με πολιτισμικά ερωτηματικά, που έχουν απασχολήσει τον ελληνικό ευαγγελικό χώρο αλλού περισσότερο και αλλού λιγότερο κατά τη διάρκεια της τελευταίας τεσσαρακονταετίας, όπως το θέμα της μουσικής στην εκκλησία, το ντύσιμο του χριστιανού ακόμα και η ψυχαγωγία ή η τηλεόραση. Πολλές φορές αυτά τα θέματα έχουν αντιμετωπιστεί με φονταμενταλιστικό ζήλο, ή ακόμα και με φανατισμό. Σε πολλά ο συγγραφέας εμφανίζεται εκσυγχρονιστής, αλλά με σύνεση και μέτρο. Τον απασχολεί η μουσική και η ποιότητά της στην εκκλησία. Αυτό είναι ένα σημαντικότερο θέμα στην Ευαγγελική εκκλησία καθότι η υμνωδία της δεν είναι παγιωμένη όπως στις άλλες δύο εκκλησίες την ορθόδοξη και την καθολική. Μπορεί να προσθέσει και να αφαιρεί κανείς ήχους και ακούσματα, λόγια και στίχους. Στο βωμό αυτής της ανανεώσεως θυσιάζεται συχνά η ποιότητα. Συχνά η υμνωδία και η μουσική εμπνέονται από αμερικανικά πρότυπα, τα οποία όποιος ακολουθεί γίνεται αυτομάτως μοντέρνος χωρίς να καταγράφονται οι συνέπειες.

Ο συγγραφέας-ομιλητής έχει κάνει σημαντικές μουσικές σπουδές στη Γερμανία και ομιλεί μετά λόγου γνώσεως.

3) Ο συγγραφέας-ομιλητής δεν έχει τα γνωστά συμπλέγματα του νεοέλληνα τα σχετικά με την εθνικότητα και την ελληνικότητα, τα οποία αποκτούμε και εμείς οι έλληνες ευαγγελικοί προκειμένου να μην βρεθούμε πίσω σε πλειοδοσία ελληνισμού από τους υπολοίπους κατοίκους αυτής της χώρας. Ξέρει ποια είναι η ευαγγελική εκκλησία και από πού προέρχεται, ξέρει ποιοι είναι εκείνοι οι μεγάλοι άνδρες, που την διαμόρφωσαν στην Ευρώπη. Ξέρει ότι στην Αμερική υπάρχουν πολλοί άνθρωποι, που πραγματικά και εις βάθος πιστεύουν στον Χριστό. Καταγράφει την μαρξιστική θεωρία χωρίς να γίνεται φανατικός εχθρός της, κατανοώντας τους λόγους, που την επέβαλλαν σε κράτη, δεν ερωτοτροπεί με αυτήν, άλλη γνωστή νεοελληνική μόδα, που ακολουθούν άνθρωποι όλων των ιδεολογιών. Την εξετάζει ψύχραιμα υπό το πρίσμα της χριστιανικής βιοθεωρίας.

Αναφέρεται στο γεγονός ότι λόγω του ότι στις ΗΠΑ υπάρχει σημαντική ομάδα θερμών χριστιανών, υπάρχει η τάση αντιγραφής των μεθόδων και των τρόπων τους στην Ελλάδα. Δεν την καταδικάζει αυτήν την κατάσταση, αλλά συνιστά μία θετικά διακείμενη επιφυλακτικότητα.

4) Τον συγγραφέα τον ξέρουμε από πολλά και καλά άρθρα του στον «Αστέρα της Ανατολής». Πολλά από τα άρθρα του είναι βιογραφίες, τα οποία θα αποτελέσουν ένα ξεχωριστό βιβλίο. Πολλά στοιχεία όμως από αυτές τις βιογραφίες από τις ιστορικές λεπτομέρειες και της Διαμαρτύρησης είναι προϊόν επισταμένης μελέτης και έρευνας, στοιχεία από την οποία βρίσκονται παντού διάσπαρτα μέσα στις ομιλίες του. Το ποιος είναι ο Λούθηρος ποιο το έργο του και διάφορα πολύ ενδιαφέροντα περιστατικά της ζωής του αναφέρονται σε συνάρτηση με άλλα θέματα. Ο Καλβίνος ο οποίος για πολλούς έλληνες ευαγγελικούς αποτελεί αμφιλεγόμενη προσωπικότητα, βρίσκει τον πιο ψύχραιμο υποστηρικτή του στο πρόσωπο του συγγραφέα. Έχει και αυτός διαβάσει το βιβλίο του Τσβάιχ, το «Καστελιόν και Καλβίνος» το οποίο έχει ως φαίνεται διαμορφώσει πολλών τις απόψεις περί Καλβίνου, αλλά μπορεί να διακρίνει την πραγματικότητα από τις υπερβολές.

Δεν αποφεύγει στο βιβλίο μερικές φράσεις ή ιδέες-κλισέ όπως «απόλυτος προορισμός» (που δεν σημαίνει τίποτα όλο μαζί) και αλλού «το βάπτισμα

των νηπίων δεν έχει κανένα βιβλικό στήριγμα»... Δεν πειράζει όμως, τα βιβλία πρέπει να διαβαστούν με κριτική διάθεση και να αξιολογηθούν με γνώμονα την σοβαρή και δεισδυτική ματιά του συγγραφέα στα ευαγγελικά πράγματα. Ο ίδιος αναφέρεται συχνά στην καταγωγή της εκκλησίας του από τους «Πλυμούθειους αδελφούς» (που πίστευαν στον «απόλυτο...(!)» προορισμό -τουλάχιστον αρχικά), με αγάπη προς αυτήν την παράδοση, καταδικάζοντας παράλληλα τον απομονωτισμό που παγκοσμίως είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της, ή και άλλες αδυναμίες της.

Κάθε μειονότητα δημιουργεί ένα μικρόκοσμο, ένα δικό της πολιτισμό. Πολλές φορές στη μειονότητα δημιουργείται εσωστρέφεια με αποτέλεσμα ενώ κάποτε βρισκόταν στην ιδεολογική και κοινωνική πρωτοπορία, ακόμα και σε πρωτοπορία μέσω των πράξεων, να καταλήξει ένα υποθηκοφυλακείο αναμνήσεων, κινήσεων, λέξεων και συνθημάτων, που ενώ θεωρούνται από τα μέλη της μειονότητας ότι είναι τα πρωτοποριακά, έχουν πλέον ζωή 30 και 40 ετών και έχουν προ πολλού ξεπεραστεί από τα γεγονότα, από την κοινωνία από τη ζωή την ίδια. Πολλά από αυτά τα ιερά ευαγγελικά «λείψανα» τα εξετάζει ο συγγραφέας, όχι βέβαια όλα.

5) Ο συγγραφέας αναφέρεται σε πρόσωπα που ζούσαν μία πραγματική ευσεβή ζωή. Που ξυπνούσαν στις 5 το πρωί για να προσευχηθούν όχι επειδή τους το ζήτησε κάποιος αλλά επειδή έτσι έμαθαν και αυτήν την ανάγκη είχαν. Σε πρόσωπα που είχαν μία ζωή πίστεως και καρποφορίας πνευματικής. Μάλλον αυτοί οι άνθρωποι μειώνονται. Η σημερινή ζωή και οι υποχρεώσεις της, τα πρότυπα, έχουν αποσπάσει τον ευαγγελικό κόσμο από αυτό το πρότυπο της αληθινής ευσέβειας. Αυτό είναι κάτι με το οποίο πρέπει να ασχοληθούμε σοβαρά όλοι μας ενώπιον του Θεού. Εάν η ευαγγελική εκκλησία στην Ελλάδα θέλει να είναι σημαντική, ακριβώς γι αυτήν την πραγματική ευσέβεια πρέπει να είναι σημαντική.

Τα βιβλία του Στέφανου Κατσάρκα πρέπει να διαβαστούν για ιστορικούς και πρακτικούς λόγους, να αναγνωρίσουμε σωστές και λανθασμένες ευαγγελικές πρακτικές και θεωρίες και να ανανεωθούμε διορθώνοντας τα λάθη μας. Αποτελούν πραγματικά εγχειρίδια αυτογνωσίας, την οποία πρέπει να αποκτήσουμε αποφεύγοντας τον «ευαγγελικό θριμβισμό». Γνωρίζοντας αρετές και αδυναμίες θα μπορέσουμε να πορευθούμε στο μέλλον.

I.T.

Ύδατος Κίνησις

«Εδόθη μοι πάσα εξουσία εν ουρανῷ και επί γης»

Ματθ κή' 18

Είναι η τελευταία φορά, που βλέπουν οι μαθητές τον Κύριο μετά την ανάστασή Του. Τον είχαν δει πολλές φορές προηγουμένως, γιατί ο αναστημένος από τους νεκρούς «δι' ημερών τεσσαράκοντα σπατανόμενος αυτοίς ελάλει τα περί της βασιλείας του Θεού» (Πραξ, α' 3). Αλλά, να, τώρα έφτασε πια η ώρα να εγκαταλείψει τα επίγεια σκηνώματά Του ο αναστημένος Θεάνθρωπος. Οι μαθητές Του δεν θα τον δουν πια με τα μάτια του σώματος. Πρόκειται ν' ανεβεί στους ουρανοὺς απ' όπου και κατέβηκε. Στην τελευταία, λοιπόν, αυτή συνάντηση, την τόσο συγκινητική, δίνει ο Κύριος τη μεγάλη διαβεβαίωσή Του στους μαθητές Του: «Εδόθη μοι πάσα εξουσία εν ουρανῷ και επί γης». Τώρα πια, μετά τη σταυρική μου θυσία, μετά την πλήρη και τέλεια υποταγή μου στο θέλημα του ουράνιου Πατέρα, τώρα που αναστήθηκα νικητής και θριαμβευτής του Άδη, τώρα πια δόθηκε και στην ανθρώπινη φύση μου κάθε εξουσία στον ουρανό και στη γη.

Και πράγματι. Όλα τώρα πια ο Ιησούς τα εξουσιάζει, όχι μόνον ως Θεός αλλά και ως άνθρωπος. Οι φυσικοί νόμοι, με τους οποίους ανέκαθεν κινείται το σύμπαν, υπακούν στο θέλημά Του. Ο ουρανός υπακούει στα κελεύσματά Του και ο άδης στην παντοδύναμη διαταγή Του. Στο όνομά Του κλίνει παν γόνυ επουρανίων και επιγείων και καταχθονίων.

«Εδόθη μοι πάσα εξουσία». Όχι εξουσία περιορισμένη, όχι εξουσία η οποία εξαρτάται από τις ανθρώπινες διαθέσεις, αλλά εξουσία απεριόριστη, εξουσία απόλυτη. Και όχι μόνο στη γη, αλλά και στον ουρανό. Επουράνια, επίγεια και καταχθόνια γονατίζουν μπροστά Του και εκτελούν τις βουλές Του και το θέλημά Του.

«Εδόθη μοι πάσα εξουσία».

Η διαβεβαίωση αυτή του Κυρίου πρέπει να γεμίζει την ψυχή μας με θάρρος και γενναιότητα και να οπλίζει τις καρδιές μας με καρτερία και υπομονή. Κι όμως, πόσο μικρόψυχοι είμαστε πολλές φορές οι άνθρωποι, όταν συναντούμε δυσκολίες και εμπόδια στην επίγεια πορεία μας. Νομίζουμε ότι η αθεΐα που στρατεύεται εναντίά μας και αυτοί που αρνούνται τη θεότητα του Ιησού Χριστού, μπορούν να θριαμβεύσουν, να διαλύσουν και να εξαφανίσουν την Εκκλησία Του. Αλλά ποια ανθρώπινη δύναμη μπορεί να παραβληθεί στη δύναμη και την εξουσία, η οποία δόθηκε στον σταυρωμένο και αναστημένο Ιησού;

Αν ο Κύριος ήταν δυνατόν να μας μιλήσει και να ακούσουμε κι εμείς τη φωνή Του, θα μας έλεγε: Ναι, «εδόθη μοι πάσα εξουσία εν ουρανῷ και επί γης». Και είναι αυτή η εξουσία τέτοια, ώστε «όσα αν αιτήσητε τον Πατέρα εν τῷ ὀνόματί μου, δώσει υμίν» (Ιωάν ις' 23). Μην απελπίζεστε, όταν οι προσπάθειές σας ακόμα και για τις καλύτερες και αγιότερες επιδιώξεις σας, δεν πετυχαίνουν. Κάντε εσείς με σταθερότητα ό,τι εξαρτάται από σας και αφήστε την τελική διευθέτηση των προβλημάτων που σας απασχολούν στη δική Του αγαθότητα και παντοδυναμία. Εγώ είμαι κύριος του κόσμου. Εγώ είμαι εκείνος, ενάντια στον οποίο οι σκοτεινές δυνάμεις δεν μπορούν να κάμουν τίποτε.

«Εν ουρανῷ και επί γης». Ζητήματα επίγεια σε απασχολούν, αδελφέ μου; Προβλήματα δυσεπίλυτα ορθώνονται μπροστά σου; Αισθάνεσαι τον εαυτό σου έρημο, εγκαταλειμένο και αδύναμο πάνω στη γη; Γιατί όμως το ξεχνάς; Στον Κύριο μας «εδόθη πάσα εξουσία εν ουρανῷ και επί γης». Τρέξε σ' Αυτόν με προσευχή. Ζήτησέ Του να τακτοποιήσει, να λύσει Αυτός τα προβλήματά σου, να σε απαλλάξει από την αγωνία και ν' ανοίξει το δρόμο για να ζήσεις ήσυχά και ειρηνικά το υπόλοιπο της ζωής σου.

«Εν ουρανῷ και επί γης». Το αιώνο μέλλον σε ανησυχεί; Ο ατίθασος χαρακτήρας σου σε κάνει να αμφιβάλλεις για τη σωτηρία σου; Θεωρείς την κληρονομία της αιώνιας ζωής κάτι που σε προβληματίζει; Αναλογίζεσαι και λογαριάζεις τις αμαρτίες του παρελθόντος και του παρόντος και σου φαίνεται ότι ο ουρανός δεν είναι για σένα; Μα γιατί ξεχνάς τον Ιησού; Σ' Εκείνον «εδόθη πάσα εξουσία εν ουρανῷ και επί γης». Η αγαθότητά Του σε βλέπει να αγωνίζεσαι και να προσπαθείς να ζήσεις σύμφωνα με το θέλημά Του. Κι έχει ετοιμάσει και για σένα τόπο στην ουράνια βασιλεία Του. Δική Του είναι η βασιλεία κι Αυτός την εξουσιάζει. Ποιος θα Τον εμποδίσει να δείξει ακόμα και στο χειρότερο αμαρτωλό τη φιλανθρωπία Του, όταν ο αμαρτωλός συντριμμένος κρούει τη θύρα του Θείου ελέους, μετανοεί κι εξομολογείται τις αμαρτίες του; Άκουσε τον Κύριο που μας βεβαιώνει: «εδόθη μοι πάσα εξουσία εν ουρανῷ και επί γης».

Πανάγαθε και φιλάνθρωπε Κύριε. Η διαβεβαίωσή Σου ότι Εσύ είσαι ο απόλυτος κύριος κι εξουσιαστής των πάντων χαρίζει στην ψυχή μας βεβαιότητα και παρηγοριά. Σου αξίζει, Κύριε, η απόλυτη αυτή εξουσία γιατί Εσύ είσαι ο δημιουργός του σύμπαντος, ο Σωτήρας και Λυτρωτής του ανθρώπινου γένους. Αξίωσέ μας, πολυευσπλαχινε Κύριε, να είμαστε για πάντα υποταγμένοι σε Σένα. Δείξε και σε μας τη δύναμη και την εξουσία Σου, συγχωρώντας τις αμαρτίες μας, ενισχύοντάς μας στους πνευματικούς μας αγώνες και αξιώνοντάς μας στην ουράνια βασιλεία Σου. Γιατί σε Σένα πράγματι «εδόθη πάσα εξουσία εν ουρανῷ και επί γης».

Λόγοι της Χάριτος

Το πέπλο της ματαιότητας

Γιατί ο Θεός έθεσε και μας και όλη την κτίση Του κάτω από το βάρος της ματαιότητας; Γιατί κάθε τι όμορφο να τελειώνει;

Θυμάμαι τη γιαγιά μου να υποδέχεται πάντα με κλάματα το θείο μου όταν ακόμη ζούσε μόνιμα στην Αμερική κι ερχόταν να την επισκεφθεί. «Γιατί βρε γιαγιά κλαίς; Αφού ήρθε ο γιος σου. Θα έπρεπε να χαίρεσαι!». «Κλαίω γιατί σκέφτομαι ότι ξανά θα φύγει». Μέσα σε κάθε απόλαυση υπάρχει φυτεμένος ο σπόρος της ματαιώσής της.

Ποιος είναι όμως ο λόγος αυτής της κρίσης του Θεού πάνω μας και πάνω στη δημιουργία Του; Φανερώνει έναν θεό μικρόψυχο;

Ο Θεός θέλει να γεννήσει μέσα μας έναν στεναγμό. Μία λαχτάρα για κάτι πέρα από αυτό που ζούμε και γευόμαστε και αγγίζουμε εδώ και τώρα.

Μετατρέψαμε τη φύση, τον κόσμο σε ένα είδωλο όταν θελήσαμε να τον απολαύσουμε αποκομμένοι από τον Θεό, που μας τον πρόσφερε. Ο Θεός όμως, δεν θέλει να μας αφήσει μέσα σε αυτή την καταστροφική και αλλοτριωτική αυτονομισή μας στην επιδίωξη της απόλαυσης. Γι' αυτό και λυτρωτικά μας ελεεί ρίχνοντας το πέπλο της ματαιότητας πάνω σε κάτι που μας περιβάλλει. Κι αυτό για να μην ικανοποιηθούμε οριστικά με τίποτα. Να μη γευθούμε απόλαυση τελική, απόλυτη. Να υπάρχει πάντα κάτι μέσα μας που θα στενάζει για κάτι άλλο, θα ποθεί κάτι πιο βαθύ, θα ζητά κάτι πιο ουσιαστικό, πιο πλήρες. Η κρίση και το έλεος του Θεού είναι να μας αφήσει να δούμε να σωριάζονται οι χάρτινοι πύργοι των προσδοκιών στις οποίες επενδύσαμε τη ζωή μας. Αν αποκτήσω αυτό... Αν βρεθώ εκεί... Αν δοκιμάσω εκείνο... Ο Θεός μας «παραδίδει» (Ρωμ. 1) στις προσδοκίες μας, στις επιθυμίες μας. Εκπληρώνει τα όνειρά μας. Το κάνει όμως για να δούμε ότι αυτό ήταν και τίποτα παραπάνω. Όνειρα. Η πραγματικότητα είναι άλλη και αλλού.

Ας ζητήσουμε από τον Κύριο αυτιά για να ακούσουμε τους στεναγμούς που βγαίνουν από καρδιές αγγιγμένες με τη λαχτάρα της αιωνιότητας. Κάθε στεναγμός που ακούμε γύρω μας είναι μία ευκαιρία και μια πρόσκληση να μοιραστούμε το ευαγγέλιο της ομορφιάς και της ελπίδας.

Αιδ. Π. Καντατζής

Βόλος

Κυριακή πρωί παραμονής Χριστουγέννων, με λίγη ομίχλη και αρκετό κρύο στον Βόλο καθώς μπαίνω στην Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία της πόλης. Μικρή η συνάθροιση, αλλά ζεστό το περιβάλλον και τα βλέμματα αποπνέουν εκείνη τη σιγουριά των ανθρώπων που έχουν επίγνωση ότι είναι λιγοστοί αλλά ο Ιησούς ζει ανάμεσά τους. Λόγω της ημέρας υπάρχει ειδικό πρόγραμμα που αρχίζει με μια συναυλία των παιδιών του Κυριακού Σχολείου υπό την ευθύνη της συζύγου του ποιμένα της εκκλησίας. Με συγκινεί ιδιαίτερα η Ρεβέκκα και στιγμιαία προσεύχομαι ο Θεός να είναι πάντα δίπλα της. Ένας ύμνος που ψάλλουν στα φινλανδικά τέσσερα παιδιά με συνοδεία κιθάρας συνδέει τη γέννηση με τον σταυρό. Το κήρυγμα μεστό, η υμνωδία ζεστή, οι άνθρωποι φιλικόι, η εκκλησία λιτή και απέριτη. Κατεβαίνω τα σκαλιά σφυρίζοντας τη μελωδία του Κανόνα του Πάχελμπελ και σκέφτομαι: Ω, έλα Εμμανουήλ, μείνε κοντά σε αυτούς τους ανθρώπους και στον ποιμένα τους και χάριζέ τους την αγάπη Σου.

Θ.Γ.

Η Χριστιανική Οικογένεια

Ξόδευε χρόνο με τα παιδιά σου

Κάποια κοπέλα ζητούσε για πολύ καιρό επίμονα να συζητήσει με τον πατέρα της. Ο πατέρας της έλεγε ότι είναι απασχολημένος. Μια μέρα, λοιπόν που πάλι ο πατέρας της έλεγε ότι δεν έχει καιρό, η κοπέλα ορθά κοφτά του λέει: «Μπαμπά, είμαι έγκυος». Και τότε ο πατέρας στενοχωρημένος και έξω φρενών της ζήτησε ευθύνες γι' αυτό που έκανε. Και βέβαια η απάντησή της κοπέλας ήταν ότι ποτέ δεν κάθισε μαζί της να μιλήσει, να την ακούσει και να τη συμβουλευτεί.

Η σύγχρονη πολυσύνθετη και πολυάσχολη ζωή δημιουργεί την ανάγκη για στενή σχέση των γονιών με τα παιδιά. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι έφηβοι και οι νέοι είναι πάρα πολλά. Η διαφθορά λανσάρεται σαν ο μόνος σωστός τρόπος ζωής για τους νέους. Η ασυδοσία παρουσιάζεται σαν απελευθέρωση από τα παραδοσιακά ήθη και έθιμα. Η ηθική και η καθαρή ζωή είναι ξεπερασμένες αρετές. Η υπαρξιστική φιλοσοφία –που όσο πάει και φθείρεται– καλεί τους νέους να κάνουν ό,τι τους αρέσει, αδιαφορώντας για τις συνέπειες. Το σύνθημα είναι, «φάε, πιες, γλέντα γιατί αύριο όλοι θα πεθάνουμε». Η αγνότητα, ο έρωτας στην ώρα και στον τόπο του, ανήκουν στο παρελθόν. Αντίθετα, η σεξουαλική ικανοποίηση πριν από τον γάμο θεωρείται νίκη μεγάλη και τρανή. Ο έρωτας από συναίσθημα όμορφο και θείο έγινε σαρκική παράνομη απόλαυση. Στο βωμό της σαρκικής ικανοποίησης, που σατανικά μετονομάζεται σε «έρωτα», έχουν θυσιαστεί εκατομμύρια αγνά παιδιά και έχουν χωρίσει και χωρίζουν πολλά ανδρόγυνα. Ο κορεσμός πάλι της σεξουαλικής πράξης οδήγησε και οδηγεί πολλούς στις διαστροφές και στην ομοφυλοφιλία.

Πολλοί γονείς νομίζουν ότι τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις προς τα παιδιά τους τελειώνουν όταν τους προσφέρουν υλικά αγαθά και μέσα. Έτσι, ξοδεύονται γενναία για να τους μορφώσουν, να τους ταΐζουν και να τους προσφέρουν αρκετά χρήματα για τα ατομικά τους έξοδα. Κάνοντας αυτά, ησυχάζουν και ικανοποιούνται ότι έπραξαν το καθήκον τους. Τα παιδιά όμως πρώτα απ' όλα και πάνω απ' όλα χρειάζονται τους ίδιους τους γονείς τους. Οι γονείς πρέπει παντού και πάντοτε να είναι διαθέσιμοι. Στην αξιολόγηση των προτεραιοτήτων τους, πρέπει να έχουν την οικογένεια πρώτη, ύστερα την εργασία, μετά οποιεσδήποτε άλλες ασχολίες, υποχρεώσεις και χόμπι.

Οι γονείς που μεγάλωσαν σωστά και επιτυχημένα παιδιά για την οικογένεια και την κοινωνία, ήταν αυτοί που παρά τις πολλές τους ασχολίες και ευθύνες, έβαλαν σαν πρωταρχική τους υποχρέωση τη σύμφιξη των σχέσεων με τα παιδιά τους. Έτσι, τα παιδιά έγιναν όχι μόνο επιτυχημένοι νέοι αλλά και ολοκληρωμένοι άνθρωποι.

Ε. Στέφανος

ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ

"Κύριε, το πρωί θέλεις ακούσει την φωνή μου,
το πρωί θέλω παρασταθεί εις σε και θέλω προσδοκά
(Ψαλμ. ε΄ 3)

"Δοξολογείτε τον Κύριον διότι είναι αγαθός,
διότι το έλεος αυτού μένει εις τον αιώνα"
(Ψαλμ. ριη΄ 1)

Κάθε μέρα προσμένω ν' ακούσω
των πουλιών το τιτίβισμα
π' αναγγέλλει μια καινούργια αυγή.
Το σκοτάδι διαλύεται
και οι φόβοι μου σβήνουν,
μια γαλήνη απλώνεται
στη δειλή μου ψυχή.

Κάθε μέρα προσμένω ν' ακούσω
τα δικά σου τα λόγια ω Κύριε
πούναι φως και ζωή.
Δυναμώνουν την πίστη μου
και χορταίνουν τη σκέψη,
απαλύνουν τους πόνους μου
μεσ' τη ζήση αυτή.

Τι γλυκά, στο ξημέρωμα
ν' ακουμπάω σε Σένα,
να θυμάμαι το έλεος
την απέραντη χάρη
που ακόμα δεν στέρεψαν
αλλά πάντα καινούργια
με γεμίζουν με δύναμη,
σαν την κάθε αυγή.

Χρυσούλα Φτωχίδου

